

**LITERARY PERSPECTIVES IN SOUTHERN CULTURAL
RENAISSANCE IN 18TH AND 19TH CENTURIES: A STUDY
(TELUGU AND KANNADA)**

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये

UGC

University Grants Commission

UGC Major Research Project Final Report

Duration of the Project:

01-07-2015 to 30-06-2018

UGC Reference No. & Date:

F. No.5-209/2014 (HRP)

Principal Investigator

Prof. N. Susheela

Department of Comparative Dravidian Literature and Philosophy

Dravidian University, Srinivasavanam,

Kuppam – 517 426, Andhra Pradesh

ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ 18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ : ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನ (ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು)

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ-ಒಂದು : ಅವತರಣಿಕೆ	1-10
1.1 ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ	
1.2 ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ	
ಅಧ್ಯಾಯ-ಎರಡು : ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆಗಳು	11-55
2.1 ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ	
2.2 ಪ್ರಾರಂಭದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು	
2.3 ಕೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ	
ಅಧ್ಯಾಯ-ಮೂರು : ಧಾರ್ಮಿಕ - ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಕರು	56-84
3.1 ದಾಸ ಪರಂಪರೆ	
3.2 ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ	
3.3 ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ	
3.4 ಅರವಿಂದ ಘೋಷ್	
3.5 ಶ್ರೀಮತಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್	
3.6 ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ	
ಅಧ್ಯಾಯ-ನಾಲ್ಕು : ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು	85-117
4.1 ಅಸ್ವಶ್ಯತೆ	
4.2 ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ	
4.3 ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ	
4.4 ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ	
4.5 ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳು	
ಅಧ್ಯಾಯ-ಐದು : 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು	118-138
5.1 ವರ್ಗ ಹೋರಾಟ	
5.2 ಕುಟುಂಬ ನಿಯಂತ್ರಣ	
5.3 ಅನಕ್ಷರತೆ	
5.4 ಲಂಚಗುಳಿತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ	
5.5 ರಾಜಕೀಯ.	
ಅಧ್ಯಾಯ-ಆರು : ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ	139-153
6.1 ಮತ ಸುಧಾರಣೆ	
6.2 ಜಾತೀಯತೆ	
6.3 ಸ್ತ್ರೀ ಜನೋದ್ಧಾರಣೆ	
6.4 ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ	
6.5 ಮಧ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ	
ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು	

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮಹತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಸಂಪದ್ಭರಿತವೂ ಆಗಿರುವ ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪಲ್ಲಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದಾಗಲೂ ಈ ನೆಲದ ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಭಿನ್ನ ರಾಜಮನೆತನಗಳ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಕರವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರದೇಶವು 18 ಹಾಗೂ 19ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜಮನೆತನವಾದ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಪತನಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿ ಅನ್ಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಭಿನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳವರು ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಈ ನಿಗದಿತ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ದೇಶಿ ಆಡಳಿತಗಾರರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದಂತೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಅನ್ಯರ ಆಡಳಿತದ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವವಿದ್ದಾಗಲೂ ತನ್ನ ಮೂಲ ಚಹರೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಈ ನೆಲದ ಗಟ್ಟಿತನ. ಇಂತಹ ಸಂದಿಗ್ಧ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ಇಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿದ್ದು Major Research Projectನ ಮೂಲಕ.

ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧನ ಸಹಾಯ ಆಯೋಗ(ULU)ಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಡಳಿತಾಂಗ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕಾಂಗಗಳು ನನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿವೆ. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ನಾನು ಋಣಿ.

ನನ್ನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಸದಾ ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಲಿತ ಕವಿ ಪ್ರೊ.ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರಿಗೆ, ಪ್ರೊ.ಆರ್.ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಿಗೆ, ನನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೊ.ಕೆ.ಶಾರದಾ ಅವರಿಗೆ, ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಾದ ಪ್ರೊ.ಎಸ್.ಪೆಂಚಲಯ್ಯನ, ಪ್ರೊ.ಬೂದಾಟಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ್ ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಿರೀಶ್ ಅನೇಕ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನೆರವನ್ನೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯದೆ ಇರಲಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನೆಯವರ ಬೆಂಬಲ ನನಗೆ ನೂರಾನೆ ಬಲವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಅವರ ಆ ಪ್ರಾಂಜಲ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಕಟ್ಟಲಾಗದು.

ಪ್ರೊ.ಎನ್.ಸುಶೀಲ

ಅಧ್ಯಾಯ-ಒಂದು

ಅವತರಣಿಕೆ

ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ, ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶೇಷತೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಕರುನಾಡು ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದ ರಾಜ-ಮಹಾರಾಜರು, ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರು ಮತ್ತಿತರೆ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ನಾಡು-ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀರೆರೆದು ಬೆಳೆಸುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 562 ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರಾಜರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿದ್ದವು. ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಕೂಡ ಹಲವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಬೊಂಬಾಯಿ, ಮದರಾಸು, ಮೈಸೂರು, ಹೈದರಾಬಾದು ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಗರು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಕನ್ನಡಿಗರೇ ಆದರೂ ಅವರು ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಮ್ಮ ಆಶೋತ್ತರ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಸೇರಿದಂತೆ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇತ್ತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಾಗಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಹೋರಾಟ ನಡೆದಿತ್ತು. ಜನರ ಒತ್ತಾಸೆಯಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಅಂದಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರು ಮತ್ತು ಸಚಿವ ವಲ್ಲಭಬಾಯಿ ಪಟೇಲರು ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಐದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಕ್ರಿ. ಶ. 1956ರ ನವೆಂಬರ್ 1 ರಂದು ಕೈಗೊಂಡಿತು. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದು, ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಢಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು ಐದೂ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೇ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅಂತೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ಬಹು ಕಾಲದ ಆಶಯದಂತೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಗಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ 'ನೂತನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ' ವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಕ್ರಿ. ಶ. 1973ರಲ್ಲಿ ಈ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನು 'ಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

1.1 ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ:

ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ 21ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಪರಾರ್ಧದ ಮಧ್ಯೆ 300 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉತ್ಪಾಂತಿಯು ಈ ದೇಶದ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಕಂಡುಬಾರದಿದ್ದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಬರುವಿಕೆಯು ಈ ದೇಶವನ್ನು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಿತು ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಜನರ ಜ್ಞಾನಪರಿಮಿತಿ, ಜೀವನ ವ್ಯವಹಾರ, ಅಮಾನುಷ ನೀತಿ, ಶುಷ್ಕ ಪರಂಪರೆಗಳು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿತು. ವೇದ ಪುರಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಗ್ರೀಕ್, ಪರ್ಷಿಯನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಷಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಜತೆಗೆ, ಈ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತಾರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದ ಅಂದಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನೂರಾರು ಯಾ ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗಿಂತಲೂ ಒಬ್ಬನು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಯು ಇಡೀ ದೇಶದ ಮೌಢ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದುದಲ್ಲದೆ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ತಳ್ಳಿಹಾಕಿತು. ಇವರು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ತಪೋಸಾಧನೆಯು ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಅಂದಾದ Literary Renaissance ಇದರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮೀರಿಸಿತ್ತೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಈ ದೇಶದ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಈ ದೇಶದ ಕಾವ್ಯೇತಿಹಾಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಭವವೆಂತೆಂಬುದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನಳೆದರು. ಅಖಂಡಭಾರತ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು; ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಕಾರಣಪ್ರಾಯರಾದರು; ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ, ಶಾಸನ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭೂತಲದಿಂದೆಂದು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅವರೇ ಮೂಲ ಪುರುಷರು.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳೂ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳೂ, ವಿಚಾರಜ್ಞಾನವನ್ನಿತ್ತು ಪೋಷಿಸಿದವು. ಆನಂತರ ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಭಾರತೀಯರ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿಗರ ಒಂದು ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಈ ನಾವಿನೈಕ್ಕೆ ಮೆರಗು ಗೊಟ್ಟುದು ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌರಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನಗಳೆರಡನ್ನೂ ಲೀನವಾಗಿಸಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಇಂದಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೊಂದಿರುವ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವೇ ಆಗಿವೆ. ಆ ಎರಡನೇ ಕಣ್ಣನ್ನು ದೇಶಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿದವರು

ಆಂಗ್ಲೀಯರು. ಇಂದೀಗ ನಾವು ಆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿಸಲು ಎಡೆಗೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಛಾಯೆಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ, ಕವನ, ನಾಟಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತಿಗಳೂ, ಪರಿಶೋಧನಾಗಾರರೂ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಬರೆದುದನ್ನೇ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸೇವೆಯು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಈ ನಾಡಿಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಸಂದಿದೆ.

ಕ್ರಿ. ಶ. 18 ಮತ್ತು 19 ನೇ ಶತಮಾನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವರ್ಚಸ್ಸು ಅದೇಕೋ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೇಗೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಭಾರತದ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳೂ ಕಲೆಗಳೂ ಸೊರಗಿ ದೇಶದ ಭವಿಷ್ಯವೇ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಹಿಂದೂ ಅರಸರ ಅವನತಿ, ಮಹ್ಮದೀಯ ಪ್ರಮುಖರ ಪ್ರಭಾವ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯದ ಅಭಾವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಈ ಕಾಲಮಾನದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಇಕ್ಬೇರಿ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಹಿರಿದಾಗಿದ್ದುವು. ಕೆಲಕಾಲ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವು ಆ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲವಾಯಿತು. ಅದರೊಡನೆಯೇ ಮಲೆನಾಡಿನ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಬೊಕ್ಕಸದಂತಿದ್ದ ಇಕ್ಬೇರಿಯೂ ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಳಿಯಿತು. ಇದೇ ರೀತಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿವರೆಗಿನ ಈ ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಆಯಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬಂದಿತು.

ಸುಮಾರು 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಹಲವು ರಾಜರು, ಮಹಾರಾಜರು, ನವಾಬರು, ಸುಲ್ತಾನರೇ ಮೊದಲಾದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗಿದ್ದ ದ್ವೇಷ, ವೈರಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನರಿಂದ ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲಾತಿ ಮತ್ತು ನೆರೆ ರಾಜ್ಯಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು, ಈ ಎರಡು ಕಾರ್ಯಭಾರವಲ್ಲದೆ ದೇಶದ ಜನರ ವಿದ್ಯೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ವ್ಯವಸಾಯ, ವ್ಯಾಪಾರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿದ್ದುವು.

ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯು ಎಲ್ಲರ ಪಾಲಿನ ಸ್ವತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಸಹಸ್ರಾರು ಇದ್ದರೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವೀಯಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಂತೂ ಕೆಲವೇ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪಾಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಾಡು ಉತ್ತಮ

ವರ್ಗದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೋಭೆಗಳು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ; ಆ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಜನತೆಯ ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೇ ಬೇರುಬಿಟ್ಟು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುವ ಭಾಷೆ, ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ಜೀವನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಗಾಗುವು. ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲದ ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆ, ಆನಂತರ ಒಂದೆರಡು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲದ ಆಂಗ್ಲೀಯ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆ-ಇವು ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕದಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದವರೆಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದೊಂದು ತೆರನಾದ ಬರಗಾಲವೇ ಬಂದಿದ್ದಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ದೇಶದ ಜನರನ್ನು ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸದ್ಭಯಕೆಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗೋಜಲಾಗಿಯೇ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸ, ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ಆಚಾರ್ಯ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪುರೋಹಿತ, ಮಗದೊಬ್ಬ ಹರಿದಾಸ, ಗಮಕಿ, ಕೀರ್ತನಗಾರರಾದಿಯಾಗಿ ಇದ್ದಂತಹ ಆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಜನಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ನೀಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿ ಅವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಾರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ದೇಶೀಯರಿಂದಲೇ ತಮಗೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದೆಂದೂ ಆಡಳಿತವು ಸಹ ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗುವುದೆಂದೂ ಎಣಿಸಿ, ಅವರು ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಜನರ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ತಳ ಸಮುದಾಯದ ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಅವರು ಎಡೆಬಿಡದೆ ದುಡಿದುದಲ್ಲದೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಿದರು.

ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಗಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಹ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ, ಮಹತ್ವದ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದವು. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಅನೇಕ ದಶಕಗಳಷ್ಟು ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭ, ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತನೆ, ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪಂಥಗಳು ಪ್ರಖರವಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಅವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣೀಬೂತವಾದದ್ದೂ ಸಹ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ

ಮತ್ತು ಮಾಡಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಪಾಸಕರ ಗುಂಪಿಗೂ ಸಹ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜೋ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಛಾಪನ್ನೂ ಸಹ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯ, ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತೆಲುಗು ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿದಾಗ, ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವಾಗ ಕನ್ನಡ-ತೆಲುಗು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಯುಗಮಾನವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲೆ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲರÀ ಚಿಂತನೆ ಅಡಿಪಾಯದಂತೆ ಸಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕವಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಕವಿಗಳವರೆಗಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಇರುವಂತೆ, ಒಳನೋಟಗಳು ಇರುವುದು ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ.

ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ತರ್ಕ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಅಧ್ಯಯನ ಕೇವಲ ಏಕಮುಖವಾದುದಲ್ಲದೆ ಬಹುಮುಖಿ ಆಯಾಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಇದರಿಂದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸರೀತಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಅಲೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಇತರರನ್ನು ಒಂದು ಭೌದ್ಧಿಕ ಸಂವೇದನೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳ ಕಡೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಜ ಭಾವತೀವ್ರತೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

1.2 ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು) ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ,

ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕ ಮಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರ ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಲಹೆ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ - ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗಳು, ಆ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಆನಂತರ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿ - ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಂತಹ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಎರವಲು ಹಾಗೂ ನಕಲು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ, ಮಿಥಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ, 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು' , ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು 'ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ' ಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪದ್ಮಾವತಿ ಮಹಿಳಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನವತೆಲಂಗಾಣ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೆ/ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು/ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕ್ರಿ. ಶ 18 ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುರಾಚಾರಗಳು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು, ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು, ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದ ವಿವಿಧ ಮಜಲುಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತೆಲುಗು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ.ಶ.18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ರಾಜಾಶ್ರಯಗಳು, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಕೊಡುಗೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಗದಿತ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರಭಾವ, ಸಾಮಾಜಿಕ- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೈಸ್ರ ಮಿಷನರಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಕುರಿತು ಸ್ಥೂಲವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದ್ದು ಅಗತ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿ ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು, ಅಂದಸ್ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳು, ಅದರ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಮಾಜಮುಖಿ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಕರಣೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವ, ಮತ್ತು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತಕರು, ಗುರುಗಳು, ಪ್ರಮುಖ ಮುಖಂಡರ ಪಾತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ. ಶ. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತಿಮ ಭಾಗ ಹಾಗೂ 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದ ವರೆಗೂ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡನ್ನು 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ' ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಿತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. 'ಪ್ರಾರಂಭದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು' ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆದ ಮಹತ್ವದ ಆವಿಷ್ಕಾರವಾದ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆ

ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇವು ನೀಡಿದ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. 'ಕೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ' ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನ ಮೂರನ್ನು 'ಧಾರ್ಮಿಕ - ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಕರು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಕೆಲವು ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, 'ದಾಸ ಪರಂಪರೆ' ಇದೊಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 16ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ.18ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ವರೆಗೂ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಭಾವವಿದ್ದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಹಂತಗಳು ಮತ್ತು ತನ್ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ, ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಅರವಿಂದ ಫೋರ್ಷ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿರವರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನ ನಾಲ್ಕು 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಕೆಲವು ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುರಾಚಾರಗಳಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ, ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಅನಿಷ್ಟಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಕಂದಾಚಾರದ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಚುರುಕುಮುಟ್ಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ ಅನೇಕ ಮಹಾನ್ ನೇತಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು ಕ್ರಿ. ಶ. '19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಕೆಲವು ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಆಧಿಕಾರಶಾಹಿ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗಳ ಅತಿ ಆಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಮೇಲ್ವರ್ಗ-ಕೆಳವರ್ಗಗಳೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ವರ್ಗ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಹೋರಾಟಗಳು, ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಕಾನೂನುಗಳು, ಕುಟುಂಬ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು, ಬಡತನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾದ ಅನಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸಾಫಲ್ಯತೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು, ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದ ಲಂಚಗುಳಿತನದ ನಿರ್ಮೂಲನೆ, ಕೊಳೆತು ಕಲ್ಮಷಗೊಂಡಿದ್ದ ಆಗಿನ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದನಿ ಎತ್ತಿದ ಪ್ರಮುಖರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕುಶವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಕೆಲವು ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮತಾಂಧತೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಮತಗಳೊಡಗಿನ ವೈರತ್ವವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಮತ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಂತಹ ಮಹತ್ತರವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಆಗಿನ ನೇತಾರರ ಮೇಲಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಮತಸುಧಾರಣೆಯು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿದ ಪ್ರಮುಖರ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನವು ಮತ್ತು ಜಾತೀಯತೆ, ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಬ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಹಾಗೂ ಬಹು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಂಕವಾಗಿದ್ದ ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧದ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ಆಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಷ್ಟೆಯೇ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸ್ತ್ರೀ ಜನೋದ್ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅಡೆತಡೆಗಳು, ಮಾಡಲಾದ ಹೋರಾಟಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾದ ಕಾನೂನುಗಳು, ಹಾಗೂ ಈ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನೂ ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖರ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನವು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-ಎರಡು

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆಗಳು

2.1 ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ:

ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಕ್ರೈಸ್ತ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಕಾರಣರೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕವನಗಳ ರಚನೆಗೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದವರು ಯಾರೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸಕನ್ನಡ ಕವನಗಳ ಉಗಮದ/ ಹುಟ್ಟಿನ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನೊದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗ ಮತ್ತು ಕ್ರಿ. ಶ. 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಹಿರಿಯ ಕನ್ನಡಿಗರು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕವನಗಳಿಗೆ ಮೂಲಪುರುಷರು ಎಂಬುದು ಹಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಬಿ.ಎಮ್.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ “ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆಗಳು” ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ “ಇವಳ ಸೊಬಗನವಳು ತೊಟ್ಟು ನೋಡ ಬಯಸಿದೆ; ಅವಳ ತೊಡಿಗೆ ಇವಳಿಗಿಟ್ಟು ಹಾಡ ಬಯಸಿದೆ” ಎಂದು ಅವರು ಕೆಲವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕವನಗಳನ್ನು

ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಳಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವನಗಳ ರಚನೆಗಳಿಗೂ ಮುನ್ನವೇ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತೋಪದೇಶಕರು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1835 ರಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕ್ರೈಸ್ತ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರು. “ರೆವರೆಂಡ್ ಹೆನ್ರಿ ಕನ್ನೊಲ್ಲಿ” ಯು ‘ಬೈಬಲ್ ಗೀತೆಗಳು’ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1847 ರಲ್ಲಿ “ವೀಗಲ್” ಮತ್ತು “ಮೋಯ್‌ಗ್ಲಿಂಗ್” ತಮ್ಮ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಪದಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಎಳೆಯ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1848 ರಲ್ಲಿಯೇ “ಬೆಂಜಮಿನ್ ರೈಸ್” ರವರು ತಮ್ಮ ಕವನದಲ್ಲಿ ಯೇಸುವನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಶಿಲುಬೆಗೆ ಹಾಕಿದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ, ಕ್ರಿ. ಶ. 1866ರಲ್ಲಿ ಮಿಸ್.ಆನ್‌ಸ್ಟೆ (Mis.Anstey) ರವರು ಬೈಬಲ್‌ನ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದುದಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಸುಂದರವಾದ ಕವನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರೆವರೆಂಡ್ || ಅಬಿಯಾ ಸ್ಯಾಮುಯೆಲ್‌ರವರು ದಾಸರ ಪದಗಳ ಚರಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕವನಗಳಿಗೆ ಪೋಷಿಸಿ ಬರೆದ ಹಾಡುಗಳು ಕ್ರಿ. ಶ. 1862 ರಲ್ಲಿ “ಅರುಣೋದಯ” ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯ ಅನೇಕ ರಚನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಹ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವನಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವನಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಕಂಪೆನಿ ಸರ್ಕಾರವು ಆಯಾ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾದ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯವನ್ನಿತ್ತು ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ತಾವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ವೇದ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳ ಓಲೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲದೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಈ ದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸೇವಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾದರು.

ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಾರೆನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಲಹೆ ಸಹಕಾರದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ ಹಲವು ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಐರೋಪ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಹೀಗೆ ಭಾಷಾಂತರವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗ್ರಂಥಗಳ ಪೈಕಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿದೆ.

ಚಾಲ್ಟ್ಸ್ ವಿಲಕಿನ್ಸ್ ಇವನು ಇದನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1783 ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆದನು. ಅದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆಂದು ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಅದರ ಭಾಷಾಂತರಕಾರನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ವಾರೆನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಏಳು ಫೋಲಿಯೋ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಆಗ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ನಥಾನಿಯೆಲ್ ಸ್ಮಿಥ್ ಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದನು. ಅದರಿಂದ ಅಂದು ಬ್ರಟೀಷರು ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಲು ಎಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದುಡಿದರು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಈ ದೇಶದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಹಿಂದೆ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದ ಐರೋಪ್ಯ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯ ದೇಶಗಳ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದವು. ಇಂಥಾ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಪೈಕಿ ಫೆರಿಶ್ವಾ, ಇಬ್ನು ಬಟೂಟ, ಅಬ್ದುಲ ರಜಾಕ್, ಫೆರ್ನಾವೊ ನುನಿಜ್, ಸೀಸರ್ ಫ್ರೆಡ್ರಿಕ್, ನಿಕೊಲೊ ಡಿ ಕಾಂಟಿ, ಲಿಯನಾರ್ಡೋ ಪೀಸ್ ಮೊದಲಾದವರು ಅಂದಿನ ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಬಹಮನೀ ರಾಜ್ಯ, ವಿಜಯನಗರ, ಇಕ್ಬೇರಿ ಹೀಗೆ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಒಂದು ಅನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನೇ ನಡೆಸಿ ಉತ್ತಮ ವರದಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪರ್ಷಿಯನ್, ಅರಬ್ಬೀ, ಇಟಾಲಿಯನ್, ಪೋರ್ಚುಗಲ್, ಡಚ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಗೂ ಭಾಷಾಂತರವಾಗಿವೆ. ಈ ವರ್ಗದ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಪೈಕಿ ಜಾನ್ ಡಿ ವೆನ್ಟೆಲ್ನೊ ನ ಪ್ರವಾಸ ಗ್ರಂಥವೂ ವಿಚಾರ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ.18ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದೊಳಗಾಗಿಯೇ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಸಮಗ್ರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸಿ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅವರೆಗೂ ಇಡೀ ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂಥಾ ಒಂದೇ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊಗಲರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುವ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ವಂಶಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ, ತಾವು ನಡೆಸಿದ ಯುದ್ಧಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸಿದರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಗಳನ್ನು ಇತರರು ಓದಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸದಾಗುತ್ತದೆ, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇತರರು ಕೇಳಿದರೆA ಕಿವಿ ಕೇಳಿಸದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗಲೇ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಕಟ್ಟುಗಳು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಜರ್ಮನಿ,

ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಹಾಲೆಂಡ್ ಮೊದಲಾದದೇಶಗಳತ್ತ ಸಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ರಿ.ಶ.18ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದೊಳಗಾಗಿಯೇ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರು ಕರತಲಾಮಲಕ-ವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಸತ್ಯಸಾರಗಳನ್ನರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಲೋಕದೆಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸಿದರು.

ಹಿಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರುವಿಹಾಕಿ ನೋಡುವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣದಿದ್ದ ಮತ್ತು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಿದ್ದ ಕೆಲವು ಅಸಹ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸತೀ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯು ಯಾವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಪಾತಿಸದಂಥಾ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯವೆಂದು ಅವರು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಐರೋಪ್ಯಾ ಕ್ರೈಸ್ತ ಗುರುಗಳೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಲಾರ್ಡ್ ಆಮ್ಲೆಸ್ಟ್ ಆ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಸುತ್ತೋಲೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹೋರಾಟದ ನಡುವೆಯೂ ಕ್ರಿ. ಶ. 1829ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ನಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆನ್ಟಿನ್ಕ್ ಈ ದುಷ್ಕರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮೊದಲಾಗಿ ಇಡೀ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪುನರುದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅದೆಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅಸಂಗತವಾಗಲಾರದು. ಅವರು ಭಾರತದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಎಸಗಿದ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಹುಪಾಲು ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೂ ಸಂದಿದೆ. ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ, ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತಗಳೂ, ಮೀಮಾಂಸೆ, ನ್ಯಾಯ, ಯೋಗಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಶಂಕರ, ಮಾಧ್ವ, ಸಾಯಣರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಭಾಷ್ಯಗಳೂ, ಮಿತಾಕ್ಷರ, ದಯಾಭಾಗಾದಿ ನ್ಯಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ, ವರಾಹಮಿಹಿರ, ಆರ್ಯಭಟ್ಟ, ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲೂ ಹುಟ್ಟಿದವು; ಇವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಕನ್ನಡಿಗರೇ ಆಗಿದ್ದರು; ಕರ್ಣಾಟಕದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ದಖ್ಖಣವು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಅನ್ವೇಷಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ, ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೋನ್ಸ್, ಕೊಲ್ಸ್‌ಬ್ರೆಕ್ ಕ್ಯರಿ, ಮ್ಯಾಕ್‌ಮಲ್ಲರ್ ಹೀಗೆ ಮೊದಲೊಂದು ನೂರಾರು ಪ್ರಚಂಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆಯು ಬಹುಪಾಲು ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೂ ಸಂದಿದೆ.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೆಲವು ಐರೋಪ್ಯ ಪಂಡಿತರು ಅಥವಾ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು ನಮಗೆ ಕಾಳಿದಾಸ, ಭವಭೂತಿ, ಪಂಪ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಮೊದಲಾದವರ ಹೆಸರುಗಳಷ್ಟೇ ದಿನನಿತ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದ್ದವು. ಇವರು ಪ್ರಾಚೀನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಐರೋಪ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಇಳಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಧಿಕ್ಯವು ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

ಒಂದು ದೇಶದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪರಿಮಿತಿಯ ಎಷ್ಟೆಂದು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ತಿಳಿಯ ಬಹುದೆಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗೌವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಇವನು ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಾಚೀನ ವಿದ್ವತ್ತು, ಕಲೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ Can only be obtained in their writing ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಪ್ರಗತಿಪರವಾದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಜಯಪ್ರದವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉದ್ಧಾಮ ಪಂಡಿತರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1750 ರಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ಯೂರೋಪು ಖಂಡದಿಂದ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರ, ವ್ಯಾಪಾರ, ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ, ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ - ಸಂಶೋಧನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಅಮೋಘ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಈ ದೇಶವನ್ನು ಮುಂದೊಯ್ದಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದ ಜನಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರ ಜ್ಞಾನವನ್ನೀಯಲು ಆಲೋಚಿಸಿದ ಆಂಗ್ಲೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಮೊದಲಿಗನು; ಅದರೊಡನೆಯೇ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಭಾಷಾಂತರಿಸಲು ತಕ್ಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನೂ ಅವನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಹೆನ್ರಿ ಪಿಟ್ಸ್ ಫಾಸ್ಟರ್ ಕ್ರಿ. ಶ. 1783 ರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರನ್ ವಾಲಿಸ್ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ ಕಾನೂನುಗಳನೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದನು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದ ಅನೇಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಧನೆ, ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

2.2 ಪ್ರಾರಂಭದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು

ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳ, ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶೇಷತೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಕರುನಾಡು ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದ ರಾಜ-ಮಹಾರಾಜರು,

ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರು ಮತ್ತಿತರೆ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ನಾಡು-ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀರೆರೆದು ಬೆಳೆಸುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 562 ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ರಾಜರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿದ್ದವು. ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಕೂಡ ಹಲವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಬೊಂಬಾಯಿ, ಮದರಾಸು, ಮೈಸೂರು, ಹೈದರಾಬಾದು ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಗರು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಕನ್ನಡಿಗರೇ ಆದರೂ ಅವರು ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಮ್ಮ ಆಶೋತ್ತರ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಸೇರಿದಂತೆ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇತ್ತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಾಗಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಹೋರಾಟ ನಡೆದಿತ್ತು. ಜನರ ಒತ್ತಾಸೆಯಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಅಂದಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರು ಮತ್ತು ಸಚಿವ ವಲ್ಲಭಬಾಯಿ ಪಟೇಲರು ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ರಚನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಐದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಕ್ರಿ. ಶ. 1956ರ ನವೆಂಬರ್ 1 ರಂದು ಕೈಗೊಂಡಿತು. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದು, ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಢಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು ಐದೂ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೇ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅಂತೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ಬಹು ಕಾಲದ ಆಶಯದಂತೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಗಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ 'ನೂತನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ' ವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಕ್ರಿ. ಶ. 1973ರಲ್ಲಿ ಈ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನು 'ಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಗರಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಜನ್ಮ ಪಡೆಯಿತು. ಇದು ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಷ್ಟು ಹಳೆಯದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕ್ರಮೇಣ ತನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುವ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತದ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳು, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅರ್ಥಹೀನ ಕಾನೂನುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತುವ ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಮುಂದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಕಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಏಕೀಕರಣದ ಕೂಗು ಆಳುವವರಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಗತ್ಯತೆಯ ಧ್ವನಿ ಮೊಳಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದು..!

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾ ವ್ಯವಸಾಯ ಸವಾಲಿನ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಅಗತ್ಯ ಮುದ್ರಣ ಕಾಗದ, ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ, ಸೂಕ್ತ ರಸ್ತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ, ದೂರವಾಣಿ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮರೀಚಿಕೆಯಾದ ಕಾಲವದು. ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಅರಿವು ಬಹುಜನರಿಗೆ ದಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಸವೊಂದೇ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿತ್ತು. ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನಜಾಗೃತಿ, ಸಂಘಟನೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ರಚನೆ ಮೊದಲಾದವೇ ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಲಾಭ-ನಷ್ಟಗಳ ಹಂಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರತಿ ಪುಟವೂ ದೇಶ ಸೇವೆಗೇ ಮಿಸಲು.!

ಮಾನವ ಸಂಘಜೀವಿ. ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದಾಗ ಸಂವಹನ ತನ್ನ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಸಂವಹನ ಇಂದಿನ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಇದೊಂದು ಮಾನವನ ಕಾಲಗತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಸಂವಹನ ಮಾನವನ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂವಹನದ್ದೇ ಮೇಲುಗೈ. ಇದು ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಕಿಲಿ ಕೈ ಇದ್ದಂತೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಕಮ್ಯುನಿಕೇಷನ್ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಯೋಗ ಸಂವಹನ. ಮಾತುಕತೆಯೇ ಸಂವಹನದ ಮೂಲ ಬೇರು. ಸಭೆ, ಸಮಾರಂಭ, ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂವಹನದ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳು. ಚರ್ಚೆ, ಸುಖ-ದುಃಖ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳ ವಿನಿಮಯದ ಕೇಂದ್ರ ಸಂವಹನ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂವಹನ ಇದೆ. ಈ ಸಂವಹನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಡಬಹುದು. ಇಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ, ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕವೂ ನಡೆಯಬಹುದು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ನಾಟಕ, ಸಿನಿಮಾ, ಸಂಗೀತ ಮೊದಲಾದ ಕಲೆಗಳೂ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೇ. ಈ ಮೂಲಕವೂ ಸಂವಹನ ಸಾಧ್ಯ. ಸಂವಹನ ತಜ್ಞ ಡೆನ್ನಿಸ್ ಮೆಕ್ವಿಲ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ನಿಯಮ, ನಡವಳಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಟ್ಟಳೆಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಸಂಜ್ಞೆ-ಸಂಕೇತಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಂವಹನಗಳೇ.

ಸಂವಹನ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಮಾತ್ರವೇ ಘಟಿಸುವುದಲ್ಲ; ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿಯೂ ಸಂವಹನ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಗುಂಪು ಸಂವಹನ, ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಇತರೆ ಮಾದರಿಗಳು. ಸಂವಹನ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ, ನೀರು, ನಿದ್ರೆಯಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂವಹನವಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ ಬಾಳಲಾರ. ಸಂವಹನ ಈಗ ಬಹುಮುಖಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಂದು ವಿಧಾನ. ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಧನ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಸಂವಹನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು

ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂವಹನದ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ವಾರ್ತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಸಚಿವಾಲಯ ಕ್ರಿ. ಶ. 1965 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮೂಹ ಸಂವಹನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಜೊತೆಗೆ, ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ, ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಹಾಗೂ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು :

ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳೆಂದರೆ ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ, ಪಾಕ್ಷಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ, ಮಾಸಿಕ, ತ್ರೈಮಾಸಿಕ, ಷಣ್ಮಾಸಿಕ, ವಾರ್ಷಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿವೆ. ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿವಾರ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಪತ್ರಿಕೆ. ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆ. ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿವೆ. ಇವು ಕತೆ, ಕಾವ್ಯ, ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. 3 ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಪತ್ರಿಕೆಯೇ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ. ಇವು ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮ, ಹಣಕಾಸು ಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಷಣ್ಮಾಸಿಕ 6 ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪೈಕಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ. ಆದರೆ ಹರಿಕತೆ, ನಾಟಕ, ಸಂಗೀತ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳುಳ್ಳ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ಮಧ್ಯಮ ಇತರೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗಿಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ತಲುಪಲಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾದ ಮೊಬೈಲ್, ಟಿ.ವಿ, ಆಕಾಶವಾಣಿಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನಾಕರ್ಷಣೆಗೊಂಡಿವೆ. ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ವೃತ್ತಿಯಾಧಾರಿತ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ- ಲಾ ಜರ್ನಲ್, ಮೆಡಿಕಲ್ ಬುಲೆಟಿನ್ ಮುಂತಾದವು. ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಎರಡು ವಿಧ. ಬೆಳಗಿನ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಸಂಜೆ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ. ಬೆಳಗಿನ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಪ್ರಕಟವಾದರೆ, ಸಂಜೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಟ್ಯಾಬ್ಲಾಯ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ. ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು ಇವುಗಳ ವಿಶೇಷ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಿಂದನೆಯ, ಕೀಳು ಅಭಿರುಚಿಯ ಬರಹಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು :

ದೂರದರ್ಶನ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಮೊಬೈಲ್, ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರಬಲ ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು. ಮಾಹಿತಿ, ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರ ಇವುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ದೂರದರ್ಶನ ಕೇಂದ್ರ ಕ್ರಿ. ಶ. 1959ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 15ರಂದು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಈಗ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹಲವಾರು ದೂರದರ್ಶನ ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ. ಕೆಲ ಖಾಸಗಿ ವಾಹಿನಿಗಳೂ ಇವೆ. 'ಪ್ರಸಾರ ಭಾರತಿ' ಎಂಬ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಾಹಿನಿಗಳು ಸುದ್ದಿ, ಮಾಹಿತಿ, ಕ್ರೀಡೆ, ಸಿನಿಮಾ, ಸಂಗೀತ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮನರಂಜನೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮೊದಲು ಬಂದಿದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1921ರಲ್ಲಿ. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1936ರಲ್ಲಿ ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ರೇಡಿಯೋ ಆಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ, ಮುಂಬಯಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮದ್ರಾಸ್, ಮೈಸೂರು, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮುಂತಾದೆಡೆ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಇದೀಗ ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಇವುಗಳ ಉದ್ದೇಶವೂ ಸುದ್ದಿ, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆ. ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಸುದ್ದಿ, ಮಾಹಿತಿ, ಕತೆ, ಹಾಡು ಪ್ರಸಾರವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ, ಜಾನಪದ ಕತೆಗಳು, ಹರಿಕತೆ, ಕೀರ್ತನೆ, ಲಾವಣಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಬೀದಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಬಲ ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ.

ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಉದಯ :

ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಆವಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಹೊರ ತರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಳಿಕ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕುವುದು, ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸುವುದು ಬಂತು. ನಂತರ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿಸುವ ಕೆಲಸ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಯಂತ್ರ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಮೇಲೆಯೇ. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಆವಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡಿದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1450ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ. 'ಜರ್ಮನಿಯ ಗುಟನ್ ಬರ್ಗ್' ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ. ಈತ ಕ್ರಿ. ಶ. 1450ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣಯಂತ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ಅಚ್ಚಿನ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಈತ ನೀಡಿದ ಚಾಲನೆಯೇ

ಸಂವಹನ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ' ' ಎಂದು ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಜಿ.ಎನ್.ರಂಗನಾಥರಾವ್ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುದ್ದಿ ಪತ್ರಗಳ ಬಳಿಕ ಬಂದ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚಿನ ಮೊಳೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮುದ್ರಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಮೊದಲು ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ (1615) ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆ ಹೊರತರಲಾಯಿತು. ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಗತಿಯಾದಂತೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಜರ್ಮನಿ, ಅಮೆರಿಕ, ಜಪಾನ್, ಚೀನ ಮುಂತಾದೆಡೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೊರ ತರಲಾದ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಆಕಾರ, ರೂಪ ಈಗಿನಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಕಿರು ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಕರಪತ್ರಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳ ಸುಧಾರಣೆ, ಕಾಗದ ತಯಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಪ್ರಗತಿಯ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ.

2.3 ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ :

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಏಕೀಕರಣ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಭಾರತದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಆದರೆ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗಮನಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಕಲೆ ಆವಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡಿದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1456ರಲ್ಲಿ. ಇದಾದ ನೂರು ವರ್ಷದ ಬಳಿಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಮುದ್ರಣ ಕಲೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಕೇವಲ ಮತ ಬೋಧನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮುದ್ರಣ ಕಲೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಾಧನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರದಂಥ ವಿಷಯಗಳೂ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ವಸ್ತುವಾದವು.

``ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನು ಗೋವೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಸಂತ ಕ್ಲೇವಿಯರನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1557ರಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ `ಡೌಟ್ರಿನಾ ಕ್ರಿಸ್ತ` ಭಾರತದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಿತ ಗ್ರಂಥ. ``ಮಕ್ಕಳ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆದ ಪ್ರಶೋತ್ತರ ಪಾಠಗಳೇ ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಎರಡನೆ ಮುದ್ರಣಾಲಯ (ಅಚ್ಚು ಕೂಟ)ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ತಿನ್ನವೆಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ `ಪುನಿಕೇಲ್` (ಕ್ರಿ. ಶ. 1578) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮೂರನೇ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಬೊಂಬಾಯಿ ನಗರದಲ್ಲಿ(ಕ್ರಿ. ಶ. 1674) ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ``ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳೆ ತಯಾರಿಸಿದವರ ಪೈಕಿ `ಜಾವ್‌ಗಾನ್ ಸಾಲ್ವಿಸ್` ಎಂಬ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ಮೊದಲಿಗ. ಅವನು ಮೊದಲು

ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ಮೊಳೆಗಳು. ಸೆಂಟ್ ಕ್ಲೇವಿಯರನ 'ಡೌಟ್ರಿನಾ ಕ್ರಿಸ್ತ' (ಕ್ರಿ.ಶ.1578) ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ತಮಿಳು ಅಚ್ಚು ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮೊಳೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಅಚ್ಚು ಮೊಳೆಗಳೇ ಮೊದಲನೆಯವು. ನಂತರ ಮಲೆಯಾಳ ಭಾಷೆಯ ಅಚ್ಚು ಮೊಳೆ ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. "ನಂತರ ಡ್ಯಾನಿಷ್ ಧರ್ಮ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಮುದ್ರಣ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಇವರ ಉದ್ದೇಶವೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿತ್ತು. ಮದರಾಸಿನ ಟ್ರಾಂಕ್ವಿಬಾರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ(ಕ್ರಿ.ಶ.1712) ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಕ್ರಿ.ಶ.1714ರಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಬೈಬಲ್‌ನ ಒಡಂಬಡಿಕೆ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಗೋವಾ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. 'ಡಾ.ವಿಲಿಯಂಕ್ಯಾರಿಯು ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಸಮೀಪದ ಶ್ರೀರಾಮಪುರದಲ್ಲಿ 'ತೆಲಗು ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ' (ಕ್ರಿ. ಶ. 1814), 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ' ವನ್ನು(ಕ್ರಿ. ಶ. 1817) ಮುದ್ರಿಸಿದ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1820ರಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷೆಯ ವಾಕರಣ' ವನ್ನು ಜೆ.ಎಂ.ಮೆಕ್ಯಾರಲ್‌ನು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಶುರುವಾಗಿ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ರೆವರೆಂಡ್ ಫಾದರ್ ವಿಲಿಯಂ ರೀವ್ ಅವರು 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥಕೋಶ' ಬರೆದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1824ರಲ್ಲಿ ಸೆಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್ ಕೋಟೆಯ ಕಾಲೇಜು ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿದರು."ಹೀಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಮುದ್ರಣೋದ್ಯಮ ಮುಂದೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ತಣ್ಣಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಈ ರೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು, ಸುಧಾರಿತ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಗತಿಯೇ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೊರ ತರಲಾದ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಆಕಾರ, ರೂಪ ಈಗಿನಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಕಿರು ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಕರಪತ್ರಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳ ಸುಧಾರಣೆ, ಕಾಗದ ತಯಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಪ್ರಗತಿಯ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಇದು ಮುಂದೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಯುಗಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥೋದ್ಯಮ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮೂಲ ಆಧಾರ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತರು. ಆಯಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಕರಪತ್ರ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಎದುರಾಯಿತು. ಈ

ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ಮೊಳೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಕಸರತ್ತು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊದಲು ತಾವು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತದ್ದಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮುದ್ರಣ ಕಲೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು.

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕ್ರಿ. ಶ. 1456ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಕಲೆ ಆವಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡಿದ್ದು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ನೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಬಂತು. ಗೋವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಕ್ರಿ. ಶ. 1557ರಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದ ಕ್ಲೇವಿಯರನ 'ಡೌಟ್ರಿನಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾ' ಭಾರತದ ಆದ್ಯ ಮುದ್ರಿತ ಕೃತಿ. ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಮೊಳೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಮೊದಲು ತೊಡಗಿದವನು ಗೋನ್ಸಾಲಿಸ್. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾದ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಗ್ರಂಥ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ನೆರವಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಗೋವೆಯ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಮೊದಲು ತಯಾರಿಸಿದ್ದು 'ದೇವನಾಗರಿ' ಲಿಪಿ ಮೊಳೆಗಳು ಎಂಬ ವಾದವಿದೆ. ಆದರೆ 'ಇವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು' ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು, ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಾದ್ರಿಗಳು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಗೋವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಗ್ರಂಥಗಳ ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಕೊಂಕಣಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದ್ದನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಮೊಳೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಗೋನ್ಸಾಲಿಸ್ ಎಂಬಾತ ಉತ್ಸುಕನಾದ. ಆದರೆ ಕೇವಲ 52 ಸಂಜ್ಞೆಗಳುಳ್ಳ ರೋಮನ್ ಲಿಪಿಯ ಸುಭಗತೆಗೆ ಒಗ್ಗಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಲಿಪಿಯ ಸಣ್ಣ- ದೊಡ್ಡ ಸಂಜ್ಞೆಗಳೂ, ಅನೇಕ ಸಂಜ್ಞೆಗಳ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಗೋನ್ಸಾಲಿಸ್‌ನು ದೃತಿಗೆಡದೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿದ್ದರೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ಮುದ್ರಣವೇ ಮೊದಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಗೋವೆಯ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರಬಹುದಾದರೂ ಅಂಥಹ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1670ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಮಿಷನರಿಗಳು ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.'

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದದ್ದು ಬಂಗಾಲದ ಶ್ರೀರಾಂಪುರ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕೇರಿಯು ಒಬ್ಬ ಮುನಿಶಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿತು, ಬರೆದು ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ. ಕೇರಿಯು ಕ್ರಿ. ಶ. 1817 ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದಂತಹ A Grammar of the carnataca language ಎಂಬುದೇ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕ. ವಿಲಿಯಂ ಕೇರಿಯು ತಾನು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿತದ್ದು ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಡದ ಮುನಿಶಿಯನ್ನು ಸಂಬಳಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1809 ರವೇಳೆಗೆ ಆತನು ತನ್ನ ಮುನಿಶಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ್ದನಾದರೂ ಕನ್ನಡದ ಮೊಳೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1815 ರ ವೇಳೆಗೆ ಅವನ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಮನೋಹರನೆಂಬಾತ

ಕನ್ನಡದ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದಾಗ, ಕೇರಿಯು ತನ್ನ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಮುದ್ರಿಸಿದನು. ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡಾನುವಾದದ ಪ್ರತಿಯು ಕ್ರಿ. ಶ. 1812 ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಗಾಹುತಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅನುವಾದಿಸಿ, ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಟಗಳುಳ್ಳ ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1823ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದನು. ಶ್ರೀರಾಮಪುರ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳೆಂದರೆ ಇವೆರಡೇ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಕ್ರಿ. ಶ. 1820 ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್‌ನ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಜಾನ್ ಮೆಕ್‌ಕರೆಲ್‌ನ ಉಡಿಚಿಮಚಿಡಿ ಏಜಿ ಥಿಚಿಡಿಚಿಚಿಣಚಿಚಿಚಿ ಟಚಿಚಿಗುಚಿಚಿಗೇ' ಪುಸ್ತಕವು ಅಚ್ಚಾಯಿತು. ಈ ಎರಡೂ (ಕೇರಿ ಮತ್ತು ಮೆಕ್‌ಕರೆಲ್ ಕೃತಿಗಳು) ವ್ಯಾಕರಣ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿವೆ. ವಿಲಿಯಂ ರೀವ್‌ನ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಕೋಶ' (ಕ್ರಿ. ಶ. 1824) ಮದ್ರಾಸ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಂಥ. ರೀವ್‌ನ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದಕೋಶ (ಕ್ರಿ.ಶ.1832) ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಗೆಜೆಟ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣವಾಯಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್, ಶ್ರೀರಾಮಪುರ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿತ್ತು. ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಾಮಪುರದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮೇಣ ನಿಂತಿತು. ಆದರೆ ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣದ ಕೆಲಸ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳ ಮುದ್ರಣದ ಆರಂಭಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾವನೂರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ಜಾನ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಎಂಬಾತ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಬಂದ 3 ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ, ಶಬ್ದಕೋಶ ಮತ್ತು ಬೈಬಲ್‌ನ ಅನುವಾದ- ಈ ಮೂರರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮುದ್ರಣದ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಒಬ್ಬ ಶಾಲಾ ಮಾಸ್ತರರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿಸಿ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಸಾಕಾಗದಾದಾಗ ಮದ್ರಾಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಮರ್ಷಿಯಲ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಅಣಿಯಾದ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1820ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಈ ಕೃತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆದ್ಯ ಮುದ್ರಿತ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ." ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಓದಿನ ಹೊಸತನ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ರಂಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕತೆ ಮೂಡತೊಡಗಿತು. ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ, ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತಿತರೆ ಕೆಲಸ ನಡೆದರೂ ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮದ್ರಾಸ್‌ಗೆ ಅಲೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್‌ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಕ್ರಿ. ಶ. 1827ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು-ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ನರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1840ರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಕ್ರಿ. ಶ. 1890ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಶರುವಾದ ಈ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಹಳಗನ್ನಡ-ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಕರ್ನಾಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ಎರಡು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನ್‌ಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್. ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಡಿಯಾಲ ಬೈಲ ಪ್ರೆಸ್. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ (ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟ್) ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಮಾತೃಭಾಷೆ ತುಳುವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲ ಪ್ರೆಸ್‌ನವರದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಂಕಣಿ. ಇದು ರೋಮನ್ ಕೆಥಲಿಕರಿಗೆ ಸೇರಿದುದು. ಮೊಳೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಮಿಷನ್‌ಗಳು ಗಣನೀಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆ. ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಮೊದಲು ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ತಂದವರು ಜಿ.ಎಚ್.ವೈಗ್ಗೆ. ಈ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕ 'ತುಳು ಕೀರ್ತನೆಗಳು' . ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ, ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕಲ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1851 ರ ವೇಳೆಗೆ ಬಿಡಿ ಮೊಳೆಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಣ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರೆ ಪ್ರೆಸ್‌ಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಜರ್ಮನ್ ಭಾಷೆಗಳ ಗ್ರಂಥ ಮುದ್ರಣವೂ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ (ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲ ಪ್ರೆಸ್ ಬಿಟ್ಟು) ಇದು ಏಕೈಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯವಾಗಿತ್ತು." ಮಂಗಳೂರಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಸ್ತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಕೊಡಿಯಾಲಬೈಲ ಪ್ರೆಸ್. ರೋಮನ್ ಕೆಥಲಿಕರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ಪ್ರೆಸ್ ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ರೋಮನ್ ಕೆಥಲಿಕರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕೊಂಕಣಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸತೊಡಗಿದುದು ಇವರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಈ ಪಂಥದ 'ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಜೀಸಸ್' ಸಂಘದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1890ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಮೊಳೆ ತಯಾರಿಕೆ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಕ್ಷರ ಶಿಲ್ಪಿ ಅತ್ತಾವರ ಅನಂತಾಚಾರಿ ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಯ ಮೊಳೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಹಲವರನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅನಂತಾಚಾರಿಯ ಕಾಣಿಕೆ ದೊಡ್ಡದು.

ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳು:

ಹಿಂದೆ ಮುದ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರು, ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1804ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಮದ್ರಾಸ್‌ನ ಫೋರ್ಡ್ ಸೇಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ಮೆಕ್‌ಕೆರೆಲ್‌ನ 'ಎ ಗ್ರಾಮರ್ ಆಫ್ ದಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1820), ವಿಲಿಯಂ ರೀವ್‌ನ ಇಂಗ್ಲೀಷ್-ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಕೋಶ ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದು. ರೀವ್‌ನ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಬ್ದಕೋಶ ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಗೆಜೆಟ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1824ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಚರಿನ ಪ್ರೆಸ್ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಕ್ರಿ. ಶ. 1840ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ.1849) ಮೊದಲ ಖಾಸಗಿ ಮುದ್ರಣ (ಕಲ್ಚರಿ) ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1860ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಬಾಂಧವ ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಸಮಾಚಾರ ಪ್ರೆಸ್‌ಗಳಿದ್ದವು. ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸವಣೂರಿನಲ್ಲಿ ಸವಣೂರು ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಬೋಧಕ ಪ್ರೆಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದವು. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶಕ, ಜ್ಞಾನ ಸಾಗರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವರ್ಧಕ ಅಚ್ಚು ಕೂಟಗಳಿದ್ದವು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1883ರ ವೇಳೆಗೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾಪ್ರಾಜ್ಞಾನ' ಮತ್ತು 'ಭಾರತಿ ಪ್ರೆಸ್' ಮುದ್ರಣ ಕೈಗೊಂಡವು. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಮುದ್ರಣದಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ದೇಶೀ ಮುದ್ರಣ ಪಸರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1880ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನಂತರ ಇತರೆಡೆ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು. ಮೊಳೆಗಳಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಮುದ್ರಣದವರೆಗೆ ಆಗಿನ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಶ್ಲಾಘನೀಯ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ:

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟ ಕಡಿಮೆಯೇನಲ್ಲ. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟೀಷರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆ ಕಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಚೋದನಕಾರಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಿಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಠಿಣ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಪ್ರಚೋದನಕಾರಿ ಲೇಖನದ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಹಲವು ಮಂದಿ ಸಂಪಾದಕರು, ಪ್ರಕಾಶಕರನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹಿಕ್ಕಿ ತನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆ ಮೂಲಕ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಮೊದಲಿಗೆ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದ. ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನರಾಯ್ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಬಳಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಬಲ ಅನ್ವಯಗಳಾದವು. ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1881ರಲ್ಲಿ 'ಕೇಸರಿ' ಎಂಬ ಮರಾಠಿ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವೇ 'ಕೇಸರಿ' ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1908ರಲ್ಲಿ ತಿಲಕರ ಬಂಧನವಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಕೇಸರಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಅನಿಬೇಸೆಂಟ್‌ರ 'ನ್ಯೂ ಇಂಡಿಯಾ' ಹೋಂ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಖವಾಣಿಯಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅನಿಬೇಸೆಂಟರು ಗಡಿಪಾರಾದರು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1919ರ ರೌಲತ್ ಶಾಸನದ ವಿರುದ್ಧ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸರ್ಕಾರ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿತು. ಈ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವು. ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಿರುದ್ಧ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹೊಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಈ ನಡುವೆಯೇ 2ನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು 2ನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದವು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ 'ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ' ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಜನರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದವು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಸರ್ಕಾರ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ಹಲವಾರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾದವು. ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಒಬ್ಬ ಸಂಪಾದಕನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರೆ ಅನೇಕರು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯೆ ತಿಕ್ಕಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಮಹತ್ತರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಾದವು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದದ ತಿರುಳು ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ವಲಸಿಗರ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಜಯಗಳಿಸಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿ, ಅದೇ ಭರವಸೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ನೇತೃತ್ವವಹಿಕೊಂಡರು. ಅಮೃತಸರದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಭಾರತದ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಸತ್ಯ-ಅಹಿಂಸೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯಲಿದೆ ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಸಾರಿದರು. ಈ ನಡುವೆ ಗಾಂಧೀಜಿ 'ಯಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಮತ್ತು 'ಹರಿಜನ್' ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ದೇಶದಲ್ಲೆಡೆ ಸಂಚಲನ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸ್ವತಃ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರೇ ಬ್ರಿಟೀಷರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಮರುದಿನ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾಂಟೆಗೋ-ಚಲ್‌ಮ್‌ಸ್‌ಸ್ಟರ್ಡ್ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ವಿರೋಧಿಸಿರು. ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೈಮನ್ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಿತನನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸೈಮನ್ ಸುಧಾರಣೆ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ದೊಡ್ಡ

ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದವು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸೈಮನ್ ಸಮಿತಿಯ ವಿರೋಧ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬಹುಪಾಲು ಜಾಗವನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಯಾವಾಗ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದವೋ ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕಾರಣವೊಡ್ಡಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಅಂಕುಶ ಹಾಕಿ ಹಣಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು.

ಕ್ರಿ. ಶ. 1853ರಲ್ಲಿ 'ಪ್ರೆಸ್ ಗ್ಯಾಂಗ್ ಆಕ್ಟ್' ಮತ್ತು ಕ್ರಿ. ಶ. 1876ರಲ್ಲಿ 'ವರ್ನಾಕುಲರ್ ಪ್ರೆಸ್ ಆಕ್ಟ್' ಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1910ರಲ್ಲಿ 'ಭಾರತೀಯ ಪತ್ರಿಕಾ ಶಾಸನ' ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಇದರನ್ವಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮಾಲೀಕರು 500 ರಿಂದ 2 ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಭದ್ರತಾ ಠೇವಣಿಯಾಗಿ ಇಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಕ್ಷೇಪಾರ್ಹ ವಿಚಾರ ಮುದ್ರಿಸಿದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಠೇವಣಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾನೂನಿನ ಅಂಕುಶದಿಂದಾಗಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1910-1914ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅನೇಕ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1930ರಲ್ಲಿ ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಆರ್ಟ್‌ನೆನ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ. ಶ. 1931ರಲ್ಲಿ ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಪ್ರೆಸ್ (ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ಪವರ್ಸ್) ಆಕ್ಟ್‌ಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಈ ಶಾಸನಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಮನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿ ನೀಡಿದವು. ಭದ್ರತಾ ಠೇವಣಿ ಮೊತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಯದ್ವಾತದ್ವ ದಂಡ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ಠೇವಣಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಸದಾನಂದ ಅವರ ಫ್ರೀ ಪ್ರೆಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ವಾರ್ತಾ ಸಂಸ್ಥೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯೂ ನಿಂತುಹೋದವು. ಆದರೆ ಕಾನೂನಿನ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಹಲವಾರು ಭೂಗತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಅರುಣೋದಯವು ನವೋದಯಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನದು. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಸ್ಕರನು ಅದೇ ತಾನೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಲ ಇದಾದ್ದರಿಂದ ಅರುಣೋದಯದ ಹೆಸರಿಸಿದ್ದು ಅನ್ವರ್ಥಕವೇ. ' ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಬದಲಾದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕ್ರಮ, ಕೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ, ರಸ್ತೆ-ವಾಹನ ಮುಂತಾದ ಸಂಪರ್ಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸಂಪರ್ಕದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ನವೋದಯ ಒದಗಿಬಂತು. ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮಗಳೂ ಬದಲಾದವು. ಹೊಸದರತ್ತ ಸಹಜವಾಗಿ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿತು. ಬದಲಾವಣೆಗೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಂದೋಲನ

ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಪತ್ರಿಕೆ ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ 1843ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು.

ನವೋದಯದ ಪ್ರಾರಂಭದವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹೊರಬಂದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ(ಕ್ರಿ.ಶ.1865), ದೇಶಾಭಿಮಾನಿ(ಕ್ರಿ.ಶ.1894), ವೃತ್ತಾಂತ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ವೃತ್ತಾಂತ ಪತ್ರಿಕೆ, ಸಂಪದಭ್ಯುದಯ, ಸುಮತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಮುಖವಾದವು. ಡಾ.ಜಿ.ಎಸ್.ಸುಶೀಲಮ್ಮ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ: “ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡದಿಂದ ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊರಳುವುದನ್ನೂ ಪದ್ಯ ಪ್ರಧಾನದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿರುವುದನ್ನೂ ಗಮಿಸಬಹುದು. ಅರುಣೋದಯದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮವು ಪರಂಪರಾನುಗತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರುಣೋದಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸರಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.” ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಹದಿನಾರು ದಶಕಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಪತ್ರಿಕೆ ‘ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ’ . ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ‘ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ’ ಕ್ರಿ.ಶ. 1865 ರಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂತು. ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ‘ಸೂರ್ಯೋದಯ ಪ್ರಕಾಶ’ ವನ್ನು ಬಿ.ನರಸಿಂಗರಾವ್ ಕ್ರಿ. ಶ. 1888ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಎಂ.ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಡಿ.ವಿ.ಗುಂಡಪ್ಪ, ತಿರುಮಲೆ ತಾತಾಚಾರ್ಯ ಶರ್ಮ, ಸಿದ್ದನವಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ, ಪಿ.ಆರ್.ರಾಮಯ್ಯ, ಬಿ.ಎನ್.ಗುಪ್ತಾ ಮೊದಲಾದವರು ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭಗಳಾಗಿದ್ದರು.

“ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮವೇ ನವೀನ ಪ್ರಯೋಗ. ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮವು ಜನಹಿತವನ್ನು ಕಾಯುವ ಕಾವಲು ನಾಯಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ತನಕ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯಾಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷಾಸಕ್ತಿ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮನರಂಜನೆಗೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆದರೆ, ವಿಶೇಷಾಸಕ್ತಿಯ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸೀಮಿತ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿ ಕೆಲವೇ ಜನರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಾ ಆದರೆ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಪರಂಪರಾನುಗತ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಎಂಬ ಮತ್ತೆರಡು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಡಾ.ಜಿ.ಎಸ್.ಸುಶೀಲಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಸಂವಹನದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು:

ಒಂದು ವಿಷಯ ಅಥವಾ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹಲವಾರು ಜನರಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಎನ್ನಬಹುದು. ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ದೂರದರ್ಶನ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು. ಜಿ. ಎನ್. ರಂಗನಾಥರಾವ್ ಅವರು ಇದನ್ನು 'ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮ, ಮೌಖಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಜಾನಪದೀಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು' ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪೈಕಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ. ಆದರೆ ಹರಿಕತೆ, ನಾಟಕ, ಸಂಗೀತ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳುಳ್ಳ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮ ಇತರೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗಿಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ತಲುಪಲಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾದ ಮೊಬೈಲ್, ಟಿ.ವಿ, ಆಕಾಶವಾಣಿಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನಾಕರ್ಷಣೆಗೊಂಡಿವೆ. ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ವೃತ್ತಿಯಾಧಾರಿತ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ- ಲಾ ಜರ್ನಲ್, ಮೆಡಿಕಲ್ ಬುಲೆಟಿನ್ ಮುಂತಾದವು. ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಎರಡು ವಿಧ. ಬೆಳಗಿನ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಸಂಜೆ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ. ಬೆಳಗಿನ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಪ್ರಕಟವಾದರೆ, ಸಂಜೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಟ್ಯಾಬ್ಲಾಯ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಇವೆ. ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು ಇವುಗಳ ವಿಶೇಷ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಿಂದನೆಯ, ಕೀಳು ಅಭಿರುಚಿಯ ಬರಹಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆ, ಹಾಯ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು:

ದೂರದರ್ಶನ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಮೊಬೈಲ್, ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರಬಲ ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು. ಮಾಹಿತಿ, ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರ ಇವುಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ದೂರದರ್ಶನ ಕೇಂದ್ರ ಕ್ರಿ. ಶ. 1959ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 15ರಂದು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಈಗ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹಲವಾರು ದೂರದರ್ಶನ ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ. ಕೆಲ ಖಾಸಗಿ ವಾಹಿನಿಗಳೂ ಇವೆ. 'ಪ್ರಸಾರ ಭಾರತಿ' ಎಂಬ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ ಇದನ್ನು

ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಾಹಿನಿಗಳು ಸುದ್ದಿ, ಮಾಹಿತಿ, ಕ್ರೀಡೆ, ಸಿನಿಮಾ, ಸಂಗೀತ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮನರಂಜನೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮೊದಲು ಬಂದಿದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1921ರಲ್ಲಿ. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1936ರಲ್ಲಿ ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ರೇಡಿಯೋ ಆಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ, ಮುಂಬಯಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮದ್ರಾಸ್, ಮೈಸೂರು, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮುಂತಾದೆಡೆ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಇದೀಗ ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಇವುಗಳ ಉದ್ದೇಶವೂ ಸುದ್ದಿ, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆ. ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಸುದ್ದಿ, ಮಾಹಿತಿ, ಕತೆ, ಹಾಡು ಪ್ರಸಾರವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ, ಜಾನಪದ ಕತೆಗಳು, ಹರಿಕತೆ, ಕೀರ್ತನೆ, ಲಾವಣಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಬೀದಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಬಲ ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ.

ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಉದಯ :

ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಆವಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಹೊರ ತರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಳಿಕ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕುವುದು, ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸುವುದು ಬಂತು. ನಂತರ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿಸುವ ಕೆಲಸ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಯಂತ್ರ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಮೇಲೆಯೇ. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಆವಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡಿದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1450ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ. 'ಜರ್ಮನಿಯ 'ಗುಟನ್ ಬರ್ಗ್' ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ. ಈತ ಕ್ರಿ. ಶ. 1450ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣಯಂತ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ಅಚ್ಚಿನ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಈತ ನೀಡಿದ ಚಾಲನೆಯೇ ಸಂವಹನ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ' ಎಂದು ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಜಿ.ಎನ್.ರಂಗನಾಥರಾವ್ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

' ಪ್ರಪಂಚದ ಮೊದಲ ಮುದ್ರಿತ ಗ್ರಂಥ ಬೌದ್ಧರ 'ಹಿರಾಕ ಸೂತ್ರ' (ಕ್ರಿ. ಶ. 868). ಚೀನಾದ 'ವಾಂಗ್ ಚಿಕ್' ಎಂಬಾತ ತನ್ನ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಹಂಚಿದ." "ಕಾಗದವನ್ನು ಮೊದಲು ತಯಾರಿಸಿದ ದೇಶವೂ ಚೀನವೇ. ಈ ವಿದ್ಯೆ ಚೀನೀಯರಿಂದ ಅರಬ್ಬೀ ದೇಶ ಹಾಗೂ ಸ್ಪೈನ್ ದೇಶ ತಲುಪಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1300ರ ವೇಳೆಗೆ ಸ್ಪೈನ್, ಇಟಲಿ, ಹಾಲೆಂಡ್ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1600ರ ವೇಳೆಗೆ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ

ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥ ಅನುಕೂಲಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು.” ಸುದ್ದಿ ಪತ್ರಗಳ ಬಳಿಕ ಬಂದ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚಿನ ಮೊಳೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮುದ್ರಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಮೊದಲು ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ(ಕ್ರಿ. ಶ. 1615) ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆ ಹೊರತರಲಾಯಿತು. ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಗತಿಯಾದಂತೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಜರ್ಮನಿ, ಅಮೆರಿಕ, ಜಪಾನ್, ಚೀನ ಮುಂತಾದೆಡೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮಹತ್ವದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ರೋಮನ್ ಕೆಥಲಿಕರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕೊಂಕಣಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸತೊಡಗಿದುದು ಇವರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಈ ಪಂಥದ ‘ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಜೀಸಸ್’ ಸಂಘದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು.

ಕ್ರಿ. ಶ. 1890ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಮೊಳೆ ತಯಾರಿಕೆ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಕ್ಷರ ಶಿಲ್ಪಿ ಅತ್ತಾವರ ಅನಂತಾಚಾರಿ ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಯ ಮೊಳೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಹಲವರನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅನಂತಾಚಾರಿಯ ಕಾಣಿಕೆ ದೊಡ್ಡದು. ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳು ಹಿಂದೆ ಮುದ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರು, ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1804ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಮದ್ರಾಸ್‌ನ ಫೋರ್ಟ್ ಸೇಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ಮೆಕ್ವೆರೆಲ್‌ನ ‘ಎ ಗ್ರಾಮರ್ ಆಫ್ ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್’ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1820), ವಿಲಿಯಂ ರೀವ್‌ನ ಇಂಗ್ಲೀಷ್-ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಕೋಶ ಅಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ರೀವ್‌ನ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಬ್ದಕೋಶ ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಗೆಜೆಟ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1824ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಪ್ರೆಸ್ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸರಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಕ್ರಿ. ಶ. 1840ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1849) ಮೊದಲ ಖಾಸಗಿ ಮುದ್ರಣ (ಕಲ್ಲಚ್ಚು) ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1860ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಬಾಂಧವ ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಸಮಾಚಾರ ಪ್ರೆಸ್‌ಗಳಿದ್ದವು. ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸವಣೂರಿನಲ್ಲಿ ಸವಣೂರು ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಬೋಧಕ ಪ್ರೆಸ್ ಭಾರತಿ ಪ್ರೆಸ್ ಮುದ್ರಣ ಕೈಗೊಂಡವು. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಮುದ್ರಣದಷ್ಟು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದವು. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶಕ, ಜ್ಞಾನ ಸಾಗರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವರ್ಧಕ ಅಚ್ಚು ಕೂಟಗಳಿದ್ದವು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1883ರ ವೇಳೆಗೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ‘ಕರ್ನಾಟಕ ಛಾಪಖಾನೆ’ ಮತ್ತು ವೇಗವಾಗಿ ದೇಶೀ ಮುದ್ರಣ ಪಸರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1880ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನಂತರ ಇತರೆಡೆ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು.

ಮೊಳೆಗಳಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಮುದ್ರಣದವರೆಗೆ ಆಗಿನ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಶ್ಲಾಘನೀಯ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ:

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟ ಕಡಿಮೆಯೇನಲ್ಲ. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟೀಷರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆ ಕಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಚೋದನಕಾರಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಿಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಠಿಣ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಪ್ರಚೋದನಕಾರಿ ಲೇಖನದ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಹಲವು ಮಂದಿ ಸಂಪಾದಕರು, ಪ್ರಕಾಶಕರನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಹಿಕ್ಕಿ ತನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆ ಮೂಲಕ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಮೊದಲಿಗೆ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದ. ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನರಾಯ್ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಬಳಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಬಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳಾದವು. ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1881ರಲ್ಲಿ 'ಕೇಸರಿ' ಎಂಬ ಮರಾಠಿ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವೇ 'ಕೇಸರಿ' ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1908ರಲ್ಲಿ ತಿಲಕರ ಬಂಧನವಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಕೇಸರಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಯಿತು. ಅನಿಬೇಸೆಂಟ್‌ರ 'ನ್ಯೂ ಇಂಡಿಯಾ' ಹೋಂ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಖವಾಣಿಯಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅನಿಬೇಸೆಂಟರು ಗಡಿಪಾರಾದರು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1919ರ ರೌಲತ್ ಶಾಸನದ ವಿರುದ್ಧ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸರ್ಕಾರ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿತು. ಈ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವು. ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಿರುದ್ಧ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹೊಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಈ ನಡುವೆಯೇ 2ನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು 2ನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದವು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ 'ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ' ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಜನರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದವು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಸರ್ಕಾರ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ಹಲವಾರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾದವು. ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ

ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಒಬ್ಬ ಸಂಪಾದಕನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರೆ ಅನೇಕರು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯೆ ತಿಕ್ಕಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಮಹತ್ತರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಾದವು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದದ ತಿರುಳು ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ದಕಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ವಲಸಿಗರ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಜಯಗಳಿಸಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿ, ಅದೇ ಭರವಸೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹೋರಾಟದ ನೇತೃತ್ವವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಮೃತಸರದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಭಾರತದ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಸತ್ಯ-ಅಹಿಂಸೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯಲಿದೆ ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಸಾರಿದರು. ಈ ನಡುವೆ ಗಾಂಧೀಜಿ 'ಯಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಮತ್ತು 'ಹರಿಜನ್' ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ದೇಶದಲ್ಲೆಡೆ ಸಂಚಲನ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸ್ವತಃ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರೇ ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಮರುದಿನ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾಂಟೆಗೋ-ಚಲ್ಮರ್ಸ್‌ಸ್ಟರ್ಡ್ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ವಿರೋಧಿಸಿರು. ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೈಮನ್ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಿತನನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸೈಮನ್ ಸುಧಾರಣೆ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದವು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸೈಮನ್ ಸಮಿತಿಯ ವಿರೋಧ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬಹುಪಾಲು ಜಾಗವನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಯಾವಾಗ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದವೋ ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕಾರಣವೊಡ್ಡಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಅಂಕುಶ ಹಾಕಿ ಹಣಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು.

ಕ್ರಿ. ಶ. 1853ರಲ್ಲಿ 'ಪ್ರೆಸ್ ಗ್ಯಾಂಗ್ ಆಕ್ಟ್' ಮತ್ತು ಕ್ರಿ. ಶ. 1876ರಲ್ಲಿ 'ವರ್ನಾಕ್ಯೂಲರ್ ಪ್ರೆಸ್ ಆಕ್ಟ್' ಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1910ರಲ್ಲಿ 'ಭಾರತೀಯ ಪತ್ರಿಕಾ ಶಾಸನ' ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಇದರನ್ವಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮಾಲೀಕರು 500 ರಿಂದ 2 ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಭದ್ರತಾ ಠೇವಣಿಯಾಗಿ ಇಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಕ್ಷೇಪಾರ್ಹ ವಿಚಾರ ಮುದ್ರಿಸಿದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಠೇವಣಿಯನ್ನು

ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾನೂನಿನ ಅಂಕುಶದಿಂದಾಗಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1910- ಕ್ರಿ.ಶ.1914ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅನೇಕ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಕ್ರಿ. ಶ. 1930ರಲ್ಲಿ ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಆರ್ಟ್‌ನಾಕ್ಟ್ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ. ಶ. 1931ರಲ್ಲಿ ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಪ್ರೆಸ್ (ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ಪವರ್ಸ್) ಆಕ್ಟ್‌ಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಈ ಶಾಸನಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಮನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿ ನೀಡಿದವು. ಭದ್ರತಾ ಠೇವಣಿ ಮೊತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಯದ್ವಾತದ್ವ ದಂಡ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ಠೇವಣಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಸದಾನಂದ ಅವರ ಫ್ರೀ ಪ್ರೆಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ವಾರ್ತಾ ಸಂಸ್ಥೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯೂ ನಿಂತುಹೋದವು. ಆದರೆ ಕಾನೂನಿನ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಹಲವಾರು ಭೂಗತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಭಾಗ-2; ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ:

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಈ ನಡುವೆಯೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದುಗೂಡಿದವು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1956ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣವಾಯಿತು. ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡವು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಂತರ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಭವಿಷ್ಯ ಉಜ್ವಲವಾಗತೊಡಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬದಲಾಯಿತು. ರಸ್ತೆ, ರೈಲು, ದೂರವಾಣಿ, ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮುಂತಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯೇ ಆಯಿತು. ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮೊಳೆ ಜೋಡಿಸುವ ಬದಲಿಗೆ ಸಾಲಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ ಯಂತ್ರಗಳು ಬಂದವು. ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕದ ಬಳಿಕ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು ಬಂದವು. ಈಗ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಟೈಪ್(ಡಿಟಿಪಿ) ಮಾಡಬಹುದು. ಎಡಿಟ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಬೇಕಾದ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಿದ್ದರೂ ಕಳುಹಿಸ ಬಹುದು. ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸುಲಭೀಕರಿಸಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವರದಿಗಾರರೇ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ವರದಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಪ ಸಂಪಾದಕರು ಸುದ್ದಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪುಟಗಳು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ನೆಗೆಟಿವ್ / ಪಾಸಿಟಿವ್ ಆಗಿ, ಪ್ಲೇಟ್ ಆಗಿ

ಮುದ್ರಣಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಾಕರ್ಷಕ ಬಣ್ಣದ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳು ಆವಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡಿವೆ. ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. 12, 16, 24, 32, 42, 48 ಪುಟಗಳ ಸಂಚಿಕೆ ಮುದ್ರಿಸುವಂಥ ಹೊಸ ಆಪ್‌ಸೆಟ್ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಇದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಅಂದ, ಸೌಂದರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮಿಗಳು ಈಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶ ಸೇವೆಯೇ ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ಹರಿದು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಇದು ಉದ್ಯಮದ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯಿತು. ಲಾಭ-ನಷ್ಟಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಶುರುವಾಯಿತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿಲ್ಲ; ಪತ್ರಿಕಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಚಿತ್ರಣವೇ ಬದಲಾಯಿತು. ಮೊದಲು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಆಸಕ್ತರು ಮಾತ್ರ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು ಇತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವರೇ ಮಾಲೀಕ-ಸಂಪಾದಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬದಲಾಯಿತು. ಮಾಲೀಕರು, ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಸಂಪಾದಕರು ಬೇರೆಯಾದರು. ಪತ್ರಿಕಾ ಕಚೇರಿಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಬದಲಾಯಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆಯೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೂ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕೀಯ ವಿಭಾಗ, ಜಾಹಿರಾತು ವಿಭಾಗ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ವಿಭಾಗಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ಪತ್ರಿಕಾ ಕಚೇರಿಯ ವಿನ್ಯಾಸ ಬದಲಾದಂತೆ ದುಡಿಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದರು. ಸಂಪಾದಕೀಯ ವಿಭಾಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಸಂಪಾದಕ, ಸುದ್ದಿ ಸಂಪಾದಕ, ಸಹಾಯಕ ಸಂಪಾದಕ, ಕ್ರೀಡೆ ಮತ್ತು ತನಿಖಾ ವರದಿಗಾರರು ಬಂದರು. ಜಾಹಿರಾತು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕರು ಬಂದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಸಾರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕರೂ ಬಂದರು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಸಂಬಳದ ವೆಚ್ಚವೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಜೊತೆಗೆ, ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮುದ್ರಣ ಕಾಗದ, ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ, ಸಾರಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿ- ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ ಮಾಲೀಕ ಆದಾಯ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಸಾರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾಹಿರಾತು ತರಬೇಕು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಎದುರಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆ ಗುಣಮಟ್ಟದಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗದವರೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ತಮ್ಮಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ಸತ್ವಯುತವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಷ್ಟ. ಹೆಚ್ಚಿದ ಪೈಪೋಟಿ ಎದುರಿಸಲು ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಓದುಗರ ಬೇಕು-ಬೇಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ತಾನು ನೀಡಿದ್ದೇ ಸುದ್ದಿ ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಬದಲಾಗಿ ಓದುಗರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಹೊಸ ಹೊಸ ಅಂಕಣಗಳು ಶುರುವಾದವು. ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ವಿಭಾಗ, ಮಹಿಳಾ ವಿಭಾಗ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಚಲನಚಿತ್ರ, ಭವಿಷ್ಯ, ಪ್ರಶೋತ್ತರ, ಓದುಗರ ಪತ್ರ ವಿಭಾಗ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಹೀಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಜನರ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ತಣಿಸುವ ಸರಕಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮತೊಡಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು:

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಏಕೀಕರಣದ ಬಳಿಕ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ನೆಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಣ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ದೊರೆತಂತೆ ಓದುಗರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮಹತ್ವ ಅರಿವಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಇರುವ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' . ಇದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1933ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಕಂಡಿತು. ಬಳಿಕ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1948ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 17ರಂದು 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಪತ್ರಿಕೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1967ರಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ' ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1970ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಣಿಪಾಲ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಉದಯವಾಣಿ' ಜಿಲ್ಲಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಸರು ಮಾಡಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಂಗಾರು, ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಅವರ ಪ್ರಪಂಚ ಕ್ರಿ. ಶ. 1959ರಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವವಾಣಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1954ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವು. 'ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ,' 'ಉಷಾಕಿರಣ,' 'ಸೂರ್ಯೋದಯ (2000-2005),' 'ವಿಜಯವಾಣಿ' ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಣೆ ಕಂಡ ಪತ್ರಿಕೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಹಲವಾರು ಜಿಲ್ಲಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಜನ್ಮ ಪಡೆದು ಮುನ್ನಡೆದಿವೆ.

ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ:

ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1933ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 27ರಂದು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರ ಪ್ರವರ್ತಕರು ಈ ಹಿಂದೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ರಂಗನಾಥ ದಿವಾಕರ. ನಂತರ ಇದನ್ನು 'ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್' ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1934ರಲ್ಲಿ ಮೊಹರೆ ಹನುಮಂತರಾಯರು ಸಂಪಾದಕರಾದರು. ಬಳಿಕ ಆರ್.ಕೆ.ಜೋಶಿ, ಸುರೇಂದ್ರದಾನಿ, ಎಚ್.ಆರ್.ನಾಗೇಶರಾವ್,

ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾವ್, ಎನ್.ವಿ.ಜೋಶಿ, ಬಿ.ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದವರು ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. 2ನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಳಗಾವಿಯಿಂದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಕಚೇರಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1959ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಆವೃತ್ತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1939ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯುದ್ಧ ವರದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರವಣಿ, ಕೃಷಿ ವಿಶೇಷಾಂಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ವಿಶೇಷಾಂಕ, ಔದ್ಯಮಿಕ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಭಾವಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿರುವ 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತಿ ಹಳೆಯ ದೈನಿಕಗಳಲ್ಲೊಂದು.

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ:

ದಿ.ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಮೈಸೂರು ಲಿ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1948ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಬಹಳ ಬೇಗ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಇದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಡೆಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್' ಕ್ರಿ. ಶ. 1948ರ ಜುಲೈ 17ರಂದು ಹೊರಬಂತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ಮೂರೂವರೆ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಾರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಾಟಿದ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1989ರಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಆವೃತ್ತಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದೀಗ ಮಂಗಳೂರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಮೈಸೂರು, ದಾವಣಗೆರೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಆಧುನೀಕರಣ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೊದಲ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು. ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪಾದಕರು ಬಿ.ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯ. ನಂತರ ಸಿ.ಜಿ.ಕೆ.ರೆಡ್ಡಿ ಸಂಪಾದಕ- ಖಾದ್ರಿ ಶಾಮಣ್ಣ ಜಂಟಿ ಸಂಪಾದಕರಾದರು. ಬಳಿಕ ಟಿ.ಎಸ್.ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ವೈಎನ್.ಕೆ, ಎಂ.ಬಿ.ಸಿಂಗ್, ಹರಿಕುಮಾರ್ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿನ ಸಂಪಾದಕರು ಶಾಂತಕುಮಾರ್. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ನವೋದಯ, ನವ್ಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಆಂದೋಲನಗಳ ಬಹುತೇಕ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಡಾ.ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮ, ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರತೇಜಸ್ವಿ, ಕೆ.ಸದಾಶಿವ, ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್, ಟಿ.ಎನ್.ಸೀತಾರಾಂ ಮುಂತಾದವರ ಆರಂಭಿಕ ಬರಹಗಳಿಗೆಲ್ಲ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಡಾ.ಹಾ.ಮ.ನಾಯಕ, ನಿರಂಜನ, ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಂಕಣಕಾರರಿಗೆ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ನೀರೆರೆದಿದೆ. ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಪುರವಣಿ, ಮಹಿಳಾ, ಮೆಟ್ರೋ ಮುಂತಾದ ಆಕರ್ಷಕ ಪುರವಣಿಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿದೆ. ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಮಕ್ಕಳ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರ

ಸ್ವರ್ಧ, ಕಾವ್ಯ-ನಾಟಕ ಸ್ವರ್ಧಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಇಂದಿಗೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ:

ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1967ರ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭಿಸಿತು. 'ಕನ್ನಡಪ್ರಭ' ಪ್ರಮುಖ ಕನ್ನಡದ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜೊತೆಗೆ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ ರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿರುವ 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ,' ಹಲವಾರು ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಆರಂಭದ ಆಕರ್ಷಣೆ ದೈನಿಕ ಧಾರಾವಾಹಿ. ಆಗ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ದೈನಿಕ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಹೊಸತು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂದೆ, ಕಾಲೇಜು ರಂಗ, ನುಡಿ-ಕಿಡಿ ಮೊದಲಾದ ಅಂಕಣಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೆರಗು ತಂದಿದ್ದವು. ಸಿನಿಮಾ ಸುದ್ದಿಗಾಗಿ ಚಿತ್ರಪ್ರಭಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಸುದ್ದಿಗಾಗಿ ವಿತ್ತಪ್ರಭಾ ಪುರವಣಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು. ಪ್ರಥಮ ಸಂಪಾದಕರು ಎನ್.ಎಸ್.ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ. ಮುಂದೆ ಕೆ.ಎಸ್.ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ, ಖಾದ್ರಿ ಶಾಮಣ್ಣ, ವೈಎನ್‌ಕೆ, ಕೆ.ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಎಚ್.ಆರ್.ರಂಗನಾಥ್, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಭಟ್ ಮುಂತಾದವರು ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು.

ಉದಯವಾಣಿ:

ಮಣಿಪಾಲ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಮೊದಲ ಜಿಲ್ಲಾ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಉದಯವಾಣಿ' . ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಣಿಪಾಲದಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. 1970ರ ಜನವರಿ 1ರಂದು ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಉದಯವಾಣಿ, ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಬಳಿಕ ಬೆಂಗಳೂರು ಆವೃತ್ತಿ ಶುರುಮಾಡಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನೂ ತಲುಪಿದೆ. ಆದರೂ ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಇತರೆಡೆಗಿಂತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದು ಇದರ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪ್ರಸಾರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಾಟಿದ ಮೊದಲ ಜಿಲ್ಲಾ ಪತ್ರಿಕೆ ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆಯಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ 'ಉದಯವಾಣಿ' ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಸಿನಿಮಾ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಹೊರತರುವ 'ದೀಪಾವಳಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆ' ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಉದ್ಯಮಿ ವಿಜಯ ಸಂಕೇಶ್ವರ ಅವರ ಮಾಲಿಕತ್ವದ 'ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ' ಪತ್ರಿಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಯಿತು. ವಿಜಯಾನಂದ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್‌ನಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. 2000ದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ 'ವಿಜಯಕರ್ನಾಟಕ' ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂಚಲನ ಮೂಡಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆ. ಪತ್ರಿಕೆ ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧೋರಣೆಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನೆ ಮಾತಾಯಿತು. ಕೆಲಕಾಲ ಇತರೆ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ನಡುಕ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕರು ಈಶ್ವರ ದೈತೋಟ. ಬಳಿಕ ಡಿ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಭಟ್ ಸಂಪಾದಕರಾದರು. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಆರಂಭದ ಆಕರ್ಷಣೆ 'ಪುಟಾಣಿ ವಿಜಯ' . ಚಿಕ್ಕ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ 'ಪುಟಾಣಿ ವಿಜಯ' , ಮಕ್ಕಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೆಚ್ಚಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಿನಿ, ಕೃಷಿ, ಮಹಿಳಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಜಯ, 'ಲಲವಿಕೆ' - ಹೀಗೆ ಹಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಗಂಗಾವತಿ... ಹೀಗೆ ರಾಜ್ಯದ 10 ಕಡೆ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು ಇದರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು ವಿಶೇಷ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಈಗ ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆ ಮಾರಾಟದ ವೇಳೆಗೆ (ಕ್ರಿ. ಶ. 2006) 6 ಲಕ್ಷ ಪ್ರಸಾರ ಸಂಖ್ಯೆಹೊಂದುವ ಮೂಲಕ ನಂ.1 ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. 'ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ' ಬಳಗದ ಮತ್ತೆರಡು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು 'ಉಷಾ ಕಿರಣ' ಮತ್ತು 'ವಿಜಯ ಟೈಮ್ಸ್' . ಕ್ರಿ. ಶ. 2005ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಎರಡೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಕೂಡ 'ಟೈಮ್ಸ್‌ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಗ್ರೂಪ್‌ಗೆ ಮಾರಾಟವಾದವು. ಬಳಿಕ ಕ್ರಿ.ಶ. 2006ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡವು.

ವಿಜಯವಾಣಿ:

ವಿಆರ್‌ಎಲ್ ಮೀಡಿಯಾ ಲಿ. ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ 'ವಿಜಯವಾಣಿ' ಪತ್ರಿಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 2011ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಕಂಡಿತು. 'ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ' ಬಳಗದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು 'ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್‌ಇಂಡಿಯಾ' ಒಡೆತನಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ ಉದ್ಯಮಿ ವಿಜಯ ಸಂಕೇಶ್ವರ ಅವರೇ 'ವಿಜಯವಾಣಿ' ಯ ಮಾಲೀಕರು. ಇದರ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕರು ತಮ್ಮಪ್ಪಭಟ್. ಇದು ಕೂಡ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ 6 ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ ಹೊಂದಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು, ತನಿಖಾ

ವರದಿ ಹಾಗೂ ಆಕರ್ಷಕ ಮುದ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ಓದುಗರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 'ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ' ವನ್ನೂ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ವಿಜಯವಾಣಿ ನಂ.1 ಪತ್ರಿಕೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಇತರೆ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು:

ಸೂರ್ಯೋದಯ' ಕ್ರಿ.ಶ. 2003ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪತ್ರಿಕೆ. ಇದು ಗುರುಟೀಕ್ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿದ ಪತ್ರಿಕೆ. ಇದರ ಮೊದಲ ಸಂಪಾದಕ ಎನ್.ಅರ್ಜುನದೇವ. ನಂತರ ಡಿ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಂದೋಲನ, ಮೈಸೂರು ಮಿತ್ರ ಮುಂತಾದ ನೂರಾರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಓದುಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ವಿಭಾಗ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

ಟ್ಯಾಬ್ಲಾಯ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ:

ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಅವಗ ಸುಳ್ಳು, ವಂಚನೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದೇಶನದಿಂದ ಅತಿರಂಜಿತವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು ಟ್ಯಾಬ್ಲಾಯ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಗುಣಲಕ್ಷಣ. ಹಾಗಾಗಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗಿಂತ ಇವು ತೀರಾ ಭಿನ್ನ. ಈ ರೀತಿಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮವೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನೆಲೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪಿ.ಶೇಷಪ್ಪ ಅವರ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋದಯ' ಕ್ರಿ.ಶ. 1947ರಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಯಿತು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ವಾರಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಿಗರ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ರೋಚಕ ವರದಿಗಳಿಂದ ಜನಮನ ಗೆದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಕಟು ಟೀಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅವಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಅಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಶೇಷಪ್ಪನವರ ಮತ್ತೊಂದು ಪತ್ರಿಕೆ 'ಕಿಡಿ' . ಇದು ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಬೇಗನೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಪಾಲಿಗೆ ಸಿಂಹಸ್ವಪ್ನವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1952ರ ನಂತರ ಆಡಳಿತ ರೂಢ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಕಿಡಿ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಶೇಷಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ 'ಕಿಡಿ ಶೇಷಪ್ಪ' ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶೇಷಪ್ಪನವರ ವಿರುದ್ಧ ಹಲವಾರು ಮಾನಹಾನಿ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಿಸಲಾಯಿತು. ಶೇಷಪ್ಪನವರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1962ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದ ಬಳಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1980ರಲ್ಲಿ ಬಂದ 'ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆ' ಯೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಟ್ಯಾಬ್ಲಾಯ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತಕರೂ ಆಗಿದ್ದ ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್ ಹೊರತಂದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಓದುಗರೇ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭವಾಗಿದ್ದರು. ಜಾಹಿರಾತನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಆಶ್ರಯಿಸದಿದ್ದುದು ಇದರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ ನೇರ ನಡೆ-ನುಡಿ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ,

ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪತ್ರಿಕೆ ಬಹುಬೇಗ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು. ಹಲವಾರು ಹೊಸ, ಯುವ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು ಇದರ ವಿಶೇಷ. ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್ ನಂತರ ಪುತ್ರ ಇಂದ್ರಜಿತ್ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪುತ್ರಿ 'ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್' ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಹಾಯ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ಹಲೋ ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿವೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಹತ್ತಾರು ಟ್ಯಾಬ್ಲಾಯ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಟ್ಯಾಬ್ಲಾಯ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ರಚನಾತ್ಮಕ ಟೀಕೆ-ಟಿಪ್ಪಣಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಟೀಕೆ, ದುರುದ್ದೇಶ ಪೂರಿತ ವರದಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ರವಿಬೆಳಗರೆ ಸಾರಥ್ಯದ ಹಾಯ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು:

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಂತೆಯೇ ಹಲವಾರು ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕಾರಣದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಲೇಖನಗಳು, ಕತೆ, ಕವನ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವಿನೋದ, ಮನರಂಜನೆ, ಮಾಹಿತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮಾಹಿತಿ ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸುಧಾ, ತರಂಗ, ಕರ್ಮವೀರ, ಪ್ರಪಂಚ, ಜನಪ್ರಗತಿ, ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ಮುಂತಾದವು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವು.

ಕರ್ಮವೀರ:

ಕರ್ಮವೀರ' ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ. ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ ಕರ್ಮವೀರ ಹೊರಬಂದಿದ್ದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1921ರ ಫೆಬ್ರವರಿ 21ರಂದು. ಇದರ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕ ರಂ.ರಾ.ದಿವಾಕರ. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯತೆಗಳಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆ. ಈ ಪತ್ರಿಕಾ ಬಳಗದಿಂದ ಹೊರತರುವ 'ದೀಪಾವಳಿ ವಿಶೇಷಾಂಕ' ಇಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಆಕರ್ಷಣೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕವಿಗಳಾದ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ಗೋಕಾಕ ಮೊದಲಾದವರ ಬರಹಗಳಿಗೂ ಪತ್ರಿಕೆ ನೆರವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಾಬು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಇದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಧಾ:

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಬಳಗದ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ 'ಸುಧಾ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1965ರ ಜನವರಿ 11ರಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕತೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ವಿಚಾರ ರಶ್ಮಿ, ಚಿತ್ರಮಯ ಜ್ಞಾನಕೋಶ, ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನ, ಸಿನಿಮಾ ಸೇರಿದಂತೆ ಓದುಗರ ಅಭಿರುಚಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಿವಿಧ ಆಯಮಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪ್ರಸಾರ ದಾಟಿದ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಇದರದು. ಇ.ಆರ್.ಸೇತೂರಾಂ 'ಸುಧಾ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪಾದಕರು. ಬಳಿಕ ಎಂ.ಬಿ.ಸಿಂಗ್, ಜಿ.ಎಸ್.ಸದಾಶಿವ, ಕೆ.ಎನ್.ಹರಿಕುಮಾರ್, ಜಿ.ಎನ್. ರಂಗನಾಥರಾವ್ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗಿನ ಸಂಪಾದಕರು ಕೆ.ಎನ್.ಶಾಂತಕುಮಾರ್.

ತರಂಗ:

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಣಿಪಾಲದ 'ಮಣಿಪಾಲ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್' ಸಂಸ್ಥೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1983ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ 'ತರಂಗ' ವನ್ನು ಹೊರತಂತು. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪಾದಕರು ಸಂತೋಷಕುಮಾರ್ ಗುಲ್ವಾಡಿ. ಇದು ಸುಧಾ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಪತ್ರಿಕೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸತೀಶ್‌ಪೈ ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು. ಶ್ರೀಮತಿ ಸಂಧ್ಯಾ.ಎನ್.ಪೈ. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕಿ. ಧಾರಾವಾಹಿ ಕಾದಂಬರಿ, ಸಣ್ಣಕತೆ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಗು-ಹೋಗು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳಿಂದ 'ತರಂಗ' ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ.

ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ/ ಜನಪ್ರಗತಿ:

ಬಿ.ವಿ.ವೈಕುಂಠರಾಜು ಆರಂಭಿಸಿದ 'ವಾರಪತ್ರಿಕೆ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1984ರ ನವೆಂಬರ್ 24ರಂದು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಇದು ಮೊದಲ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲೇ 42 ಸಾವಿರ ಪ್ರಸಾರಗಳಿಸಿ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸಿತು. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ವಿಷಯಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ವೈಕುಂಠರಾಜು ಅವರ ಸಂಪಾದಕರ ಡೈರಿ, ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ಅಂಕಣಗಳು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದವು. 'ಜನಪ್ರಗತಿ' ಯನ್ನು ಡಿ.ಎನ್.ಹೊಸಾಳಿಯವರು ಕ್ರಿ.ಶ.1951ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಎನ್.ಎಸ್. ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಇದರ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪಾದಕರು. ಜನಪ್ರಗತಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1959ರಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎನ್.ಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ಕ್ರಿ. ಶ. 1971ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೇಶಿವೋತ್ತಮರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಯಿತು. ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಚಾರ ಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ತನ್ನದೇ ಆದ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು.

ಕ್ರಿ. ಶ.1954ರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತ ಪಾಟೀಲಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಅವರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಪಂಚ' ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ಹೊರತಂದರು. ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ 'ಪ್ರಪಂಚ' ಇಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಜನಪರತೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಉಳಿದೆಡೆಗಿಂತ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಓದುಗರ ಬಳಗ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಮುಖವಾಣಿಯಾದ 'ವಿಕ್ರಮ' ಪತ್ರಿಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1948ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮೊದಲ ವರ್ಷವೇ ನಿಷೇಧಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1949ರಲ್ಲಿ ಪುನಾರಂಭವಾಯಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಜಿ.ಆರ್.ಮಾಧವರಾವ್, ಬಾ.ವೆಂ.ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಬಿ.ಎಸ್.ಎನ್.ಮಲ್ಯ, ಸುದರ್ಶನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗಿನ ಸಂಪಾದಕರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕಾಟಕುಕ್ಕೆ. ಇವಲ್ಲದೆ, ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆಯ 'ಹೊಸತು' ಇತ್ತೀಚಿನ ನಿಯತಕಾಲಿಕ. ಡಾ.ಜಿ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು. ಉಷಾ ನವರತ್ನರಾಮ್ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ, ಗೃಹಶೋಭ, ಮಾನಸ, ಗೆಳತಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಖಾದ್ರಿ ಶಾಮಣ್ಣ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ 'ಗೋಕುಲ' ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬಹುಬೇಗ ನಿಂತು ಹೋದವು.

ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು:

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಹಲವಾರು ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ತಲೆ ಎತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ, ಮಯೂರ, ತುಷಾರ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದವು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಕೂಡ ಹೊಸ ಸಂವೇದನೆಯ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಮಜಲುಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ನೆರವಾಗತೊಡಗಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿವೆ: ಭಾವವೀಣ, ಮಿಸಿಮಿ, ಸಪ್ತಗಿರಿ, ತೆಲುಗು-ವೆಲುಗು, ಸ್ವಾತಿ, ಪಾಲಿಪಿಟ್ಟ, ಮೂಸಿ, ವಿಫುಲ ಮೊದಲಾದವು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಮರ್ಗಸೂಚಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ:

ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1956ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಸ್ತೂರಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಮಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪತ್ರಿಕೆ. ಆರಂಭದ ಸಂಪಾದಕರು ಪಾ.ವೆಂ.ಆಚಾರ್ಯ. ಆಚಾರ್ಯರ 'ನಿಮ್ಮ ಶಬ್ದಬಂಡಾರ ಬೆಳೆಯಲಿ' , 'ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ' ಕಸ್ತೂರಿಯ ಅಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯದ 'ಪುಸ್ತಕ ವಿಭಾಗ' ಕಸ್ತೂರಿಯ ವಿಶೇಷ.

ಮಯೂರ:

ದಿ.ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆ 'ಮಯೂರ' . ಕ್ರಿ. ಶ. 1968ರಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ಮಯೂರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಥಾ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ. ಮನರಂಜನೆ, ವಿಚಾರ, ಹೊಸ ಸಂವೇದನೆಯ ಕತೆಗಳ ಗುಚ್ಚವಿದು. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆಗಳಿಗೆ, ಹೊಸ ಕತೆಗಾರರಿಗೆ ಹೇರಳ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ "ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪರಿಣಯ" (ಕ್ರಿ. ಶ. 1820) ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಕನ್ನಡದ ಮಹತ್ವದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ಮಯೂರದ ಹಿರಿಮೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೆಚ್ಚಿನ ಅಂಕಣಗಳೆಂದರೆ ಬುತ್ತಿ ಚಿಗುರು, ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಅರಮನೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯದ 'ಅವಲೋಕನ' , ಪತ್ನಿಯರು ಕಂಡಂತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು, ಕಿರಿಯರ ಅಂಕಣ ಮೊದಲಾದವು. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕರು ಕೆ.ಎ.ನಟ್ಟಕಲ್ಲಪ್ಪ. ಬಳಿಕ ಎಂ.ಬಿ.ಸಿಂಗ್, ಜಿ.ಎಸ್. ಸದಾಶಿವ, ಜಿ.ಎನ್. ರಂಗನಾಥರಾವ್, ಈಗ ಕೆ.ಎನ್.ಶಾಂತಕುಮಾರ್ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ತುಷಾರ:

ಮಣಿಪಾಲ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ 'ತುಷಾರ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1973ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪರಿಚಯದ 'ಬದುಕು-ಬರಹ' , ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪರಿಚಯದ 'ನನ್ನೂರು ನನ್ನ ಜನ' , 'ಕನ್ನಡ ಕಥಾ ಲೋಕ' ಮೊದಲಾದವು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಜನಪ್ರಿಯ ಅಂಕಣಗಳು. ಚಿರಂಜೀವಿ ಆರಂಭಿಕ ಸಂಪಾದಕರು, ಈಗ ಸತೀಶ್ ಯು.ಪೈ. ಸಂಪಾದಕರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಸಂಧ್ಯಾ ಯು.ಪೈ.ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕಿ. ಬಿ.ಎನ್.ಗುಪ್ತ ಅವರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1962ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ 'ಮಲ್ಲಿಗೆ' ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತರೇ ಸಂಪಾದಕರು. ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಸಂವೇದನೆಯ ಕಥೆಗಳು ಇದರ ಜೀವಾಳ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾಲೀಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲ ವರ್ಷ ಎಸ್.ದಿವಾಕರ್ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗ ಎಚ್.ಪಿ.ನಾಗಭೂಷಣ ಸಂಪಾದಕರು.

ಕಥಾ ಪ್ರಧಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು:

ಎಂ.ಎನ್.ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ 'ಕತೆಗಾರ' (ಕ್ರಿ. ಶ. 1933) ಕಥಾ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ. ನಂತರ .ಎ.ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಸಂಪಾದಕರಾದರು. ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಉಷಾ' (ಕ್ರಿ. ಶ. 1942-68). ಸಣ್ಣಕತೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಓಲೇಟ ಎ.ಗುಪ್ತ ಅವರ ಕಥಾವಳಿ(ಕ್ರಿ. ಶ. 1938), ಜೊತೆಗೆ,

ಕಥಾಂಜಲಿ(ಕ್ರಿ. ಶ. 1950), ಕಥಾ ಸಂಗಮ(ಕ್ರಿ. ಶ. 1973), ರಾಗ ಸಂಗಮ(ಕ್ರಿ. ಶ. 1978) ಮುಂತಾದವು ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು.

ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು:

ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಹಾಸ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆ 'ವಿಕಟ ಪ್ರತಾಪ' . ಕ್ರಿ. ಶ. 1907ರಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳಕು ಕಂಡ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಚನ್ನಕೇಶವ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಸ್ಯ ಲೇಪಿತ ಮತ್ತು ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ರಾಜಕೀಯ ಬರಹಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನಮನ ಗೆದ್ದಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ 6 ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮತ್ತೆರಡು ಹಾಸ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೆಂದರೆ 'ವಿಕಟವಿನೋದಿನಿ' ಮತ್ತು 'ನಗುವನಂದ' . ಕ್ರಿ. ಶ. 1911ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ 'ವಿಕಟವಿನೋದಿನಿ' ಗೆ ಬಿ.ಶಿವಪ್ಪ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1964ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು. ಸುಬೋಧರಾಮರಾವ್ ಅವರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1932ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಹಾಸ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆ 'ನಗುವನಂದ' . ಜಿ.ಎಸ್.ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಬಳಿಕ ಬಿ.ರಂಗನಾಥರಾವ್ ಎಂಬುವರಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1968ರಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು.

ಕೊರವಂಜಿ:

ಹೆಸರಾಂತ 'ಕೊರವಂಜಿ' ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕ್ರಿ.ಶ.1942ರಲ್ಲಿ. ವೈದ್ಯರಾದ ರಾಶಿ (ಡಾ.ಎಂ.ಶಿವರಾಂ) ಕೊರವಂಜಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ-ಸಂಪಾದಕರು. ಸದಭಿರುಚಿಯ ಹಾಸ್ಯ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ 'ಕೊರವಂಜಿ' , ರಾಜರತ್ನಂ, ಕಸ್ತೂರಿ, ಬುಳ್ಳ, ಕಾರಂತ, ಶ್ರೀರಂಗ, ಟಿಎಸ್‌ಆರ್, ಶಿವಸ್ವಾಮಿ ಮೊದಲಾದ ಹಾಸ್ಯ ಬರಹಗಾರರ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನೇ ರೂಪಿಸಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1967ರಲ್ಲಿ ಕೊರವಂಜಿ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಡಾ.ಎಂ.ಶಿವರಾಂ ಅವರ ಪುತ್ರ ಎಂ.ಶಿವಕುಮಾರ್ ಶುರು ಮಾಡಿದ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಅಪರಂಜಿ' . ಅಪರಂಜಿಯೂ ಉತ್ತಮ ಹಾಸ್ಯ ಬರಹಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಹಾಸ್ಯ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು. ದೇಶಹಳ್ಳಿ ಜಿ.ನಾರಾಯಣ 'ವಿನೋದ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ-ಸಂಪಾದಕರು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1951ರಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ರಾಜಕೀಯ ವಿಡಂಬನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಬರಹಗಾರರು ಮತ್ತು ಹೊಸ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಾರರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹಾಸ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುತೇಕ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೇ. ಆದರೆ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ 'ಸುಧಾ' ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಏಪ್ರಿಲ್ ಮೊದಲ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ವಿಶೇಷಾಂಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಡೀ ಪತ್ರಿಕೆ ಹಾಸ್ಯ, ವಿಡಂಬನೆ, ವ್ಯಂಗ್ಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಚಲನಚಿತ್ರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು:

ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಪಂಚ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಸಿನಿಮಾ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಚಿತ್ರ ಸಮಾಚಾರ' (ಕ್ರಿ. ಶ. 1936-1945). ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು ಎಚ್.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ. ಎರಡನೇ ಪತ್ರಿಕೆ 'ವಾಕ್ಚಿತ್ರ' (ಕ್ರಿ. ಶ. 1942-1957). ಬಿ.ರಂಗನಾಥರಾಯರು ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕರು. ಬಳಿಕ ಮಾನ ಚೌಡಪ್ಪ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಿನಿಮಾ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಚಲನಚಿತ್ರ' - ಗಂಗರತ್ನಂ ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು.

ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ 'ಮೇನಕಾ' (ಕ್ರಿ.ಶ.1965). ವಿ.ಎನ್.ಸುಬ್ಬರಾವ್, ಸಿ.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣರಾವ್, ಸಿ.ಸೀತಾರಾಮ್ ಮುಂತಾದವರ ಬರಹಗಳಿಂದ ಓದುಗರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳಿಸಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ 10 ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1972ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ 'ಲಾವಣ್ಯ' ಸಿನಿಮಾ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಎಂ.ವಿ.ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1956ರಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ ಪಾಕ್ಷಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಸಿನಿಮಾ' ಕ್ಕೆ ಪಿ.ಜಿ.ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಸಂಪಾದಕರು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1963ರ ಬಳಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1985ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ 'ಅರಗಿಣಿ' ಯ ಸಂಪಾದಕ ಟಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್. ಕ್ರಿ. ಶ. 2004ರ ನಂತರ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಪುಟ, ತಾರೆಯರ ಸೂಪರ್ ಬ್ಲೂಆಪ್, ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರಲೇಖಾ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1968-71) ಕೆ.ವಿ.ಗೋಪಾಲ್ ಮತ್ತು ಎಂ.ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆ.

ಮಣಿಪಾಲ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್‌ನ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ 'ರೂಪತಾರಾ' ಜನಪ್ರಿಯ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ. ರೋಚಕ ಸುದ್ದಿ, ಚಿತ್ರೀಕರಣ ವರದಿ, ಸಂದರ್ಶನ, ಸುಂದರ ವಿನ್ಯಾಸ, ಬಣ್ಣದ ಪುಟಗಳಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದೆ. ಮದ್ರಾಸ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಿನಿಮಾ ಪತ್ರಿಕೆ 'ವಿಜಯಚಿತ್ರ' ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು.

ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರೋದ್ಯಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಿನಿಮಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪತ್ರಕರ್ತರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರೋದ್ಯಮ ಮದ್ರಾಸ್‌ನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರಲು ಹಾಗೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ನೀರೆರೆದಿವೆ. ಇಂದಿಗೂ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪುರವಣಿ ಹಾಗೂ ಸಿನಿಮಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿವೆ.

ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತರಾದ ಬಿ.ವಿ.ವೈಕುಂಠರಾಜು, ಗಣೇಶ ಕಾಸರಗೋಡು, ಸಿ.ಸೀತಾರಾಂ, ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಗಂಗಾಧರ ಮುದಲಿಯಾರ್ ಮೊದಲಾದವರು ಸಿನಿಮಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು

ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶೆ ಮೂಲಕ ಗುಣಮಟ್ಟ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಸ ಕಲಾವಿದರು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ರೀಡಾ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ:

ಮನುಷ್ಯನ ಇತರೆ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಂತೆ ಕ್ರೀಡಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ ಮುಖ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿ ಇತರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಂತೆ ಕ್ರೀಡೆಯೂ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಮಾನವ ಸಹಜ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿರುವ ಕ್ರೀಡಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಈ ಹಿಂದೆ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಕಾಲಂಗು ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಿರುತ್ತಿತ್ತು. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಕ್ರೀಡಾ ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತ ಜನರ ಒಲವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಆದ್ಯತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿತು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಒಂದೆರಡು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಜಾಗವನ್ನು ಕ್ರೀಡಾ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿವೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರತಿವಾರ ಕೆಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವಿಶೇಷ ಪುರವಣಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಂದಿಯಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ 'ಕ್ರೀಡಾ ಪತ್ರಿಕೆ' ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಸ್.ದೇವನಾಥ್ ಅವರ 'ಕ್ರೀಡಾರತ್ನ', ಸಿದ್ದೇಗೌಡ ಅವರ 'ಕ್ರೀಡಾ ದೀಪ', ಬಿ.ವಿ.ವೈಕುಂಠರಾಜು ಅವರ 'ರಾಜು ಪತ್ರಿಕೆ', ಇಂದ್ರಜಿತ್ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ 'ಆಲ್ ರೌಂಡರ್' ಮುಂತಾದವು ಕ್ರೀಡಾ ಸುದ್ದಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು. ಆದರೆ ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಓದುಗರ ಬೆಂಬಲ ಸಿಗದ ಕಾರಣ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಹೋದವು. ಆದರೆ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕೊರತೆ ನೀಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ. ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತರಾದ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ, ಡಿ.ಎಚ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, ಎಸ್.ದೇವನಾಥ್(ಪ್ರಜಾವಾಣಿ), ಸಂಪಿಗೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಎನ್. ಪ್ರಭಾಕರ್(ಕನ್ನಡಪ್ರಭ), ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ (ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ), ಸಿದ್ದೇಗೌಡ (ಪ್ರಜಾಮತ) ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವರು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಕ್ರೀಡಾ ಸುದ್ದಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಕ್ರೀಡಾ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೆ ಜಾಗ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿವೆ. ಕ್ರೀಡಾ ವರದಿಗಾರರನ್ನೂ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕೊನೆ ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿದ್ದ ಕ್ರೀಡಾ ಸುದ್ದಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಖ ಪುಟದಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಆಶಾದಾಯಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

ಕೃಷಿ/ ವಾಣಿಜ್ಯ / ವಿಜ್ಞಾನ:

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯದಿದ್ದರೂ ನಿರಾಶಾದಾಯಕವೇನಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಈ ಸುದ್ದಿಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಕಾಲಂಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಪುರವಣಿಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿವೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಗೂ ಜಾಗ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿವೆ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶ ಕೃಷಿಕ ಸಮಾಜದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ 'ಮೈಸೂರು ವ್ಯವಸಾಯ ಪತ್ರಿಕೆ' 1925ರಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂತು. ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಎಂ.ವಿ.ರಾಜಶೇಖರ್ ಇದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1927ರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಚ್.ರಾಮಯ್ಯ 'ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಪತ್ರಿಕೆ' ತಂದರು. ಕೆ.ವೀರಣ್ಣಗೌಡ ಇದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಎರಡೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಪದ್ಮಯವರ 'ಅಡಿಕೆ ಪತ್ರಿಕೆ', 'ಕೃಷಿ ಪತ್ರಿಕೆ' ಇತ್ತೀಚಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1974-75 ರವರೆಗೂ ವಾರ್ಷಿಕ 'ಕೃಷಿ ವಿಶೇಷಾಂಕ' ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಪೇಟೆ ಧಾರಣೆ, ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೂ ಈಗ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುಟ ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನ ಸುದ್ದಿಗಳ ಕತೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ. ಬೆಳ್ಳಾವೆ ವೆಂಕಟನಾರಣಪ್ಪ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1917ರಲ್ಲಿ 'ವಿಜ್ಞಾನ' ಎಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಾದ 'ಬಾಲ ವಿಜ್ಞಾನ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1978ರ ನವೆಂಬರ್ 1ರಂದು ಹೊರಬಂತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊರತಂದ 'ಬಾಲ ವಿಜ್ಞಾನ' ಇಂದಿಗೂ ಹೊರಬರುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಿವ್ಯಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳು, ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ ಕುರಿತು ಸುದ್ದಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು:

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಇತರೆ ಮಾದರಿಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಂತೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಕಾವ್ಯ, ಕತೆ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಿವೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವಿಡಂಬನೆ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಮನ ತಣಿಸುವ, ಯುವ ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ.

ಕ್ರಿ. ಶ. 19 ಮತ್ತು 20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಮಂಜರಿ', 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ', 'ಸಾಕ್ಷಿ', 'ಸಂಕ್ರಮಣ', 'ಸಮನ್ವಯ', 'ಸಂಕೀರ್ಣ', 'ಅಕಾವ್ಯ', 'ಶೂದ್ರ', 'ಅಂಕಣ', 'ಕಲಾವಿಕಾಸ', 'ಪಂಚಮ', 'ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ', 'ಅನ್ವೇಷಣೆ', 'ಸಂಚಯ', 'ಗಾಂಧಿಬಜಾರ್', 'ಅಭಿನವ', 'ಸಂವಾದ' ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೆಷ್ಟಿ ದೊಡ್ಡದೇ ಆಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಲ್ಪಾಯುವಾದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಹಾದಿ ಸುಧೀರ್ಘ. ಈ

ಪೈಕಿ ಕೆಲವಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಬೆಳಕು ಕಾಣುವ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಆಶಾದಾಯಕ. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಮಂಜರಿ' . ಕ್ರಿ. ಶ. 1892ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಎಂ.ಎ.ರಾಮಾನುಜ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಜಿ.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು ಮತ್ತಿತರೆ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಬದುಕಿದ್ದು ಕೇವಲ 6 ವರ್ಷ. ಇದ್ದಷ್ಟೂ ಕಾಲ ಸಾರ್ಥಕ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1896ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲಾದ 'ವಾಗ್ಭೂಷಣ' ಮತ್ತೊಂದು ಹಳೆಯ ಪತ್ರಿಕೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಹೆಸರಾದದ್ದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಕ್ರಿ. ಶ. 1916ರಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ' . ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಗೆ ದುಡಿದಿದೆ. ಬೆಳ್ಳಾವೆ ವೆಂಕಟನಾರಣಪ್ಪ, ಎಂ.ಆರ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ಡಿ.ಎಲ್.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಮುಂತಾದ ಗಣ್ಯರು ಇದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು.

ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ:

'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1919ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದು ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಪ್ರಕಟಣೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಎ.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು ನೂರು ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ತಲಾ ಒಂದು ರೂ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕ್ರಿ. ಶ. 1932ರಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ' ವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಟಿ.ಎಸ್.ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ, ವಿ.ಸೀ., ಕುವೆಂಪು, ಡಿ.ಎಲ್.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಬುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ಸಂಚಿಕೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದೆ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಮತ್ತೊಂದು ಪತ್ರಿಕೆ 'ಸಂಕೀರ್ಣ' . ಕ್ರಿ. ಶ. 1969ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಬಿ.ಎ.ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಎರಡೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಜಯಂತಿ-ಜೀವನ:

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಜಯಂತಿ' . ಕ್ರಿ. ಶ. 1938ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗ ಹೊರತಂದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕಸಂಪಾದಕರು ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ. ಎಂ.ಜಿ.ಪಾಟೀಲ, ಎ.ವೈ.ಜರಾರ, ಶಂಕರರಾವ್ ಜರಾರ ಮತ್ತು

ಪ್ರೊ.ಸಿ.ಡಿ.ದೇಶಪಾಂಡೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು 3 ವರ್ಷದ ಬಳಿಕ ಬೆಟಗೇರಿಯವರೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ, ಶಿವರಾಂಕಾರಂತ, ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ, ಅ.ನ.ಕೃ, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಚಂಪಾ ಮೊದಲಾದವರು ಜಯಂತಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಧೀರ್ಘ ದಾರಿ ಸವೆಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1961ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು.

ಕ್ರಿ. ಶ. 1939ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಧಾರವಾಡ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಜೀವನ' . ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ವಿ.ಕೃ.ಗೋಕಾಕ್, ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ ಇದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. 5ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಸ್ತಿಯವರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಂಪಾದಕರಾದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಜೀವನ' ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1965ರಲ್ಲಿ ಇದರ ಸಂಪಾದಕತ್ವವನ್ನು ಕೆ.ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೆ ವಹಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1968ರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದನವಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ, ಕ್ರಿ. ಶ. 1969ರಲ್ಲಿ ಹಂ.ಪಾ.ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ಸಂಪಾದಕರಾದರು. ಬಳಿಕ ಜೀವನ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಸಾಕ್ಷಿ-ಸಂಕ್ರಮಣ:

'ಸಾಕ್ಷಿ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1967ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ತೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ. ನವ್ಯ ಮಾರ್ಗದ ಪ್ರವರ್ತಕ ಎಂ.ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು. ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ನವ್ಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಲೇಖಕರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಾರರು, ಕತೆಗಾರರು, ವಿಮರ್ಶಕರನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1972ರ ನಂತರ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಅಲ್ಪಕಾಲ ಜೀವಿಸಿದ್ದರೂ 'ಸಾಕ್ಷಿ' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನವ್ಯ ಮಾರ್ಗದ ಹೆಗ್ಗುರುತಾಗಿದೆ. ದ್ವೈಮಾಸಿಕವಾದ 'ಸಂಕ್ರಮಣ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1964ರಲ್ಲಿ ಚಂಪಾ, ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜು ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಯಿತು. ಕಾವ್ಯ, ಕತೆ, ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ, ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ 'ಸಂಕ್ರಮಣ' ಅನೇಕ ಹೊಸ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿದೆ. ಕೆಲ ವರ್ಷ ನಿಂತುಹೋಗಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1990ರಿಂದ ಚಂಪಾ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಮನ್ವಯ:

ನವೋದಯ ಮತ್ತು ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ನಡುವಣ ಸೇತುವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ 'ಸಮನ್ವಯ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1968ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಪ.ಸು.ಭಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕ. ಇದರ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಡಾ.ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕರು. ಡಾ.ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಹೇಮಂತ

ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಚಿ.ನಾ.ಮಂಗಳ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಒಲವು-ನಿಲುವುಗಳ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮುಕ್ತ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಬಾಳಿದ್ದು ಎರಡೇ ವರ್ಷ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1973ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡ 'ಅಕಾವ್ಯ' ದ ಸಂಪಾದಕರು ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ. ಅಕಾವ್ಯದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಇದ್ದರು. ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಒಂದೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಂತುಹೋಯಿತು.

ಶೂದ್ರ:

ಕ್ರಿ. ಶ.1973ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭಿಸಿದ 'ಶೂದ್ರ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಎಂ.ಶ್ರೀನಿವಾಸ್. 'ಶೂದ್ರ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್' ಎಂದೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು. ಶೂದ್ರ ಜಾತಿ ಸೂಚಕವಲ್ಲ, ಪ್ರಗತಿಪರ ಧೋರಣೆ ಹಾಗೂ ಲೋಹಿಯಾ ಚಿಂತನೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು. ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಬೂಸಾ ಪ್ರಕರಣ, ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿ, ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣರ ನವನಿರ್ಮಾಣ ಚಳವಳಿ ಮುಂತಾದ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಳವಳಿಗಳಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವೇಳೆ ಸರಕಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪತ್ರಿಕೆ. ನಾಟಕಕಾರ ಚಿ.ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ 'ಅಂಕಣ' ಕ್ರಿ.ಶ.1979ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಇದರ ಮೊದಲ ಹೆಸರು 'ಅಲೋಕ' . ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ, ಶ್ರೀರಂಗ, ಮಾಸ್ತಿ, ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಕಾವ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ಅಂಕಣದ ವಿಶೇಷ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1989 ರಲ್ಲಿ ಅಂಕಣ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಕಲಾ ಪತ್ರಿಕೆ:

ಅ.ನ.ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಅವರು ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 'ಕಲಾ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1930ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಕಲೆಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1979ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ 'ಕಲಾ ವಿಕಾಸ' ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತೊಂದು ಪತ್ರಿಕೆ. ಇದು ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರಾದ ಡಾ.ಅ.ಲ.ನರಸಿಂಹನ್ ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು. ಚಿತ್ರಕಲೆ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಇದರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ.ಗಾಂಧಿ ಬಜಾರ್ ಬಾಕಿನ ಅವರ ಸಾಹಸದ ಪ್ರತೀಕ 'ಗಾಂಧಿ ಬಜಾರ್' . ಕ್ರಿ. ಶ. 1986ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಮೊದಲು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾವ್ಯ, ಕತೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಹೊಸ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಪರಿಚಯ 'ಗಾಂಧಿಬಜಾರ್' ನ ವಿಶೇಷ. ಗಾಂಧಿ ಬಜಾರ್ ಕ್ರಿ. ಶ. 1964ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡ ದ್ವೈಮಾಸಿಕ. ಕೆ.ನ.ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಅವರ ಮೊದಲ ಪತ್ರಿಕೆ. ಇದು ಕ್ರಿ. ಶ. 1968ರಲ್ಲಿ

ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಅವರು ಕೆಲಕಾಲ 'ನಟನಾ' ಎಂಬ ರಂಗಭೂಮಿ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ನಡೆಸಿದರು.

ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಹಳೆಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದ 'ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ' ದ ಸಂಪಾದಕರು ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1983ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಈ ದ್ವೈಮಾಸಿಕ ಇದ್ದುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1984ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭಿಸಿದ 'ಅನ್ವೇಷಣೆ' ಯ ಸಂಪಾದಕರು ಆರ್.ಜಿ.ಹಳ್ಳಿ ನಾಗರಾಜು. ಕತೆ, ಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಮೂಲಕ ಯುವ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತು ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು.

ಸಂಚಯ-ಅಭಿನವ:

ಕ್ರಿ. ಶ. 1987ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ 'ಸಂಚಯ' ದ ಸಂಪಾದಕರು ಡಿ.ವಿ.ಪ್ರಹ್ಲಾದ್. ಕವಿ, ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ಇದರ ವಿಶೇಷ. ಸು.ರಂ.ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಸ್ಮರಣೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ದೃಶ್ಯಕಲೆ, ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ, ತೇಜಸ್ವಿ, ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮ, ಡಾ.ರಾಜಕುಮಾರ್ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಾಗಿ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1994ರಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ 'ಅಭಿನವ' 4 ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಕೂಡ 'ಸಂಚಯ' ದಂತೆ ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾವಿದರ ಸಾಧನೆ ಕುರಿತ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ, ಕಲಾವಿದ ಕೆ.ಟಿ. ಶಿವಪ್ರಸಾದ್, ಆಫ್ರಿಕನ್ ಕವಿ ಓಲೆಸೊಯಿಂಕ ಸಂಪಾದಕರು ಕತೆಗಾರ ವಿವೇಕ ಶಾನುಭಾಗ. ಕ್ರಿ. ಶ. 2005ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭಿಸಿದ 'ದೇಶಕಾಲ' ಹೊಸ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1993ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭಿಸಿದ 'ಸಂಕುಲ' ದ ಸಂಪಾದಕಿ ಡಾ.ವಿಜಯಾ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ರಂಗಭೂಮಿ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಸಿನಿಮಾ ಮೊದಲಾದ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ.

ಈ ಮಾಸ ನಾಟಕ 'ಈ ಮಾಸ ನಾಟಕ' ದ ಸಂಪಾದಕರು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಬೆಳಕು ತಜ್ಞರಾದ ಎಲ್.ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ. ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1997ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು. ಅತಿಥಿ ಸಂಪಾದಕರ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಇದರ ವಿಶೇಷ. ಬಿ.ವಿ.ಕಾರಂತ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ರಂಗಭೂಮಿ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆ ಹೊರತಂದಿದೆ.

ಅನನ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ:

ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಕೆಲವೇ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಆರ್.ವಿ.ಶೇಷಾದ್ರಿ ಗವಾಯಿ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ ಪತ್ರಿಕೆ ಗಾಯನಗಂಗಾ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1954). ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಗಾರರ ಪರಿಚಯ ಇದರ ಜೀವಾಳವಾಗಿತ್ತು. ಗಾಯನಗಂಗಾ ನಂತರ ಬಂದ 'ಅನನ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ' ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗೀತ ಪತ್ರಿಕೆ. ಇದು ಅನನ್ಯ ಕಲ್ಬರಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಣೆ. ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು ಡಾ.ಆರ್.ವಿ.ರಾಘವೇಂದ್ರ. ಸಂಗೀತ, ರಾಗಗಳ ಪರಿಚಯ, ಸಂಗೀತಗಾರರ ಸಾಧನೆ, ವಿಮರ್ಶೆ ಹೀಗೆ ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಬೆಳಕಿಂಡಿಯಂತೆ ಗಮನಸೆಳೆದ ಪತ್ರಿಕೆಯಿದು.

ರಂಗಭೂಮಿ:

ಅಮೆಚೂರ್ ಡ್ರಮಾಟಿಕ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಕ್ರಿ. ಶ. 1920ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ 'ರಂಗಭೂಮಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿತ್ತು. ನಂತರ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ 'ನಾಂದಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂ.ಎಸ್.ನಾಗರಾಜ್ ಇದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಟಿ.ಎನ್.ಸೀತಾರಾಂ ಮತ್ತು ಮೋಹನರಾಮ್ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ 'ಮುಕ್ತ' ಕ್ರಿ. ಶ. 1972ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ನಾಟಕ ಮತ್ತು ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಮೀಸಲಿದ್ದ 'ಮುಕ್ತ' ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಸೂತ್ರಧಾರ ತಂಡ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ವಾರ್ತಾಪತ್ರ', 'ಸೂತ್ರಧಾರ', ಬಾಕಿನ ಅವರ 'ನಟನಾ', ಎ.ಎಸ್.ಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಬೀದಿ', ಇವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು. ಬಹುತೇಕ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಗೆ ಇದ್ದಂತಹ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು.

ಅಧ್ಯಾಯ-ಮೂರು

ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಕರು

3.1. ದಾಸ ಪರಂಪರೆ :

ಕ್ರಿ. ಶ. 14-17 ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರ ಭಾರತವು ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮೂಲಕ ಮುನ್ನಡೆಸಿತು. ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ತಮಿಳು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ (ಪ್ರಸ್ತುತ ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳ) ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಕ್ರಮೇಣ ಉತ್ತರದ ಕಡೆಗೆ ಹರಡಿತು. ಇದನ್ನು ಸಡಿಲವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಅಥವಾ ಸಂತರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಚೈತನ್ಯ ಮಹಾಪ್ರಭು, ವಲ್ಲಭಚಾರ್ಯ, ಸುರ್ದಾಸ್, ಮೀರಾಬಾಯಿ, ಕಬೀರ್, ತುಲಸಿದಾಸ, ರವಿದಾಸ್, ನಮ್‌ಮೇವ್, ತುಕರಾಮ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಅತೀಂದ್ರಿಯರು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂತರು. ಜನರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಭಾರೀ ಹೊರೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹಾಕುವರು ಎಂದು ಮತ್ತು ಅವರು ದೇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಗಾಧ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅವರು ಕಲಿಸಿದರು. ಈ ಅವಧಿಯು ವಿವಿಧ ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಜನಾಂಗೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮೃದ್ಧತೆಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ವಿವಿಧ ಚಳುವಳಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಭಕ್ತಿ ಚಳುವಳಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ಹಿಂದೂ ಗುಂಪುಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಿಂದೂ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಹೊರಗಿರುವಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಭಕ್ತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂತರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ / ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಗುರು ರವಿದಾಸ್ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಚಮರ್; ಗುರು ಪಾರುರಾಮ್ ರಾಮ್ನಾಮಿ ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡದ ಚುರಾ; ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿ ರಾಮ್ ನೌಲ್ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಭಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಸಂತರು ಹಲವಾರು ವಿದೇಶಿ ಮಿಷನರಿಗಳಿಂದ ಮತಾಂತರಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವವರೆಗೆ ಹೋದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಸ್ಸಾಂನಲ್ಲಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದ ಗುರುದೇವ್ ಕಾಲಿಚರನ್ ಬ್ರಾಮಾ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿದರು; ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಚಾ ನಾಗಾ; ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಿಸಾ ಮುಂಡಾ, ಹನುಮಾನ್ ಓರಾನ್, ಜಾತ್ರಾ ಭಗತ್ ಮತ್ತು ಬುಧು ಭಗತ್ ಅವರಿಂದ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿದರು.

3.2. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ :

ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1836 ರ ಫೆಬ್ರವರಿ 18 ರಂದು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಹೂಗ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಮರ್ಪುಕುರ್ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರ ಪೋಷಕರು ಖುದಿರಾಮ ಚಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಮಾನಿ ದೇವಿ. ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ರಾಮಕೃಷ್ಣನ ಹೆತ್ತವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೊದಲು ಅಲೌಕಿಕ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಗಯಾದಲ್ಲಿ ಅವರ ತಂದೆ ಖುದಿರಾಮನಿಗೆ ಕನಸು ಕಂಡಿತು, ಇದರಲ್ಲಿ ಗದಧರ (ವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂದು ರೂಪ), ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಚಂದ್ರಮಾನಿ ದೇವಿಯು ಶಿವನ ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಬೆಳಕನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಅವರ ತಂದೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1843 ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು, ನಂತರ ಅವರ ಹಿರಿಯ ಸಹೋದರ ರಾಮ್‌ಮೂರ್ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಬಿದ್ದವು. ಇದು ಅವನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಸೆಳೆಯಿತು, ಮತ್ತು ಅವನು ತನ್ನ ಸಮಯವನ್ನು ಮನೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮನೆಯ ದೇವತೆಗಳ ದೈನಂದಿನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಕಳೆದರು ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿನಂತಹ ಚಿಂತನೆಯೇ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಅವರು ಶಾರದಾ ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ಅವರು ತಮ್ಮ ಬೋಧನೆಗಳ ಬಲವಾದ ಅನುಯಾಯಿಯಾದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣನು ಶಾರದಾನನ್ನು ದೈವಿಕ ತಾಯಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪವಿತ್ರ ತಾಯಿಯೆಂದು ಕರೆದನು ಮತ್ತು ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವಳು ರಾಮಕೃಷ್ಣನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಳು.

ಶಾರದಾ ದೇವಿ ಅವರು ರಾಮಕೃಷ್ಣನನ್ನು 34 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕಿದರು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು. ಅವರ ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕೊಲ್ಕತ್ತಾಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು ಮತ್ತು ಮತ್ತೆ ದೇವಾಲಯದ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಆರಂಭಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವನ ಸಾಧನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು. ಅವರ ಅಧಿಕೃತ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ, ಅವರು ತಂತ್ರ, ವೇದಾಂತ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವರ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಧನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ದಾಸ ಭವ, ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಭೈರವಿಯನ್ನು ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. 'ತಂತ್ರತ್ವ' ವು ಶಕ್ತಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿಯ ಉದ್ದೇಶವು ವಿಮೋಚನೆಯ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಮತ್ತು ಅಪವಿತ್ರವಾದ ನಡುವಿನ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುವುದು.

ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸದಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಹೋದರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1863 ರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು. ಅವರು ಜಪಾ ಮತ್ತು ಪುರಸ್ಕಾರನಾ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ-ನಿಯಂತ್ರಣ. ಆತ ನಂತರದ ತಂತ್ರಜ್ಞರ ಕಡೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು, ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಾಮಾಚಾರ (ಎಡ-ಕೈ ಹಾದಿ) ಎಂಬ ವಿರೋಧಾಭಾಸದ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಎಡ-ಕೈ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು, ಆದರೂ "ಅನವೇಕ್ಷಿತ ಲಕ್ಷಣಗಳು" ಹೊಂದಿದ್ದವು, "ದೇವರಿಗೆ-ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳು" ಎಂದು ಅವನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತರು ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದನು.

ಭೈರವಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಹ ಕುಂಡಲಿನಿಯ ಯೋಗವನ್ನು ಕಲಿತರು. ಭೈರವಿ ಯೋಗದ ತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆರಂಭಿಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು.

3.3. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ:

ವಿವೇಕಾನಂದರ ಪೂರ್ವದ ಹೆಸರು ನರೇಂದ್ರನಾಥ ದತ್ತ. ಇವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1863, ಜನವರಿ 12 ರಂದು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ವಿಶ್ವನಾಥ ದತ್ತ. ತಾಯಿ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ದೇವಿ. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಮೇಲೆ 'ವಿವೇಕಾನಂದ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದರು. ಕಲ್ಕತ್ತೆಯ ಸ್ಕಾಟಿಷ್ ಚರ್ಚ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ನಿರ್ಭಯತೆ, ಆಶಾವಾದ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಯು ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅವರು ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಜನ್ಮ ದಿನವಾದ ಜನವರಿ 12 ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ "ಯುವದಿನ"ವೆಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನರೇಂದ್ರರಿಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮೊದಲ ಪರಿಚಯ ವಿಲಿಯಮ್ ಹೆಸ್ಪಿಯವರ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ. ಹೆಸ್ಪಿಯವರು ವಿಲಿಯಮ್ ವಡ್ಸ್ವರ್ತ್ ಅವರ "ದ ಎಕ್ಸ್‌ಕರ್ಷನ್" ಎಂಬ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿನ "ಸಮಾಧಿ" ಪದವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಸಮಾಧಿಯ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಲು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನೊಮ್ಮೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಎಂದು ಸಲಹೆ ಇತ್ತರು. ಇವರ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ನೋಡಲು ಉತ್ಸುಕರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅವರ ಗಾಯನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನರೇಂದ್ರನನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದರು. ಆದರೆ

ನರೇಂದ್ರರು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1882 ರಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರರು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆ ಭೇಟಿ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ತಿರುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಆದರೂ ನರೇಂದ್ರರು ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಮಗುವಿನಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವರನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1884 ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನರೇಂದ್ರರ ತಂದೆಯವರು ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಅವರ ಮರಣಾ ನಂತರ ಕುಟುಂಬ ದಿವಾಳಿಯಾಯಿತು, ಸಾಲಗಾರರ ಬಾಧೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಪೂರ್ವಜರ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದರು.

ಅವರು ಕೆಲಸ ಹುಡುಕುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾದಾಗ, ದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸಂದೇಹಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಸಾನಿಧ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1885 ರಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಕೊಸ್ಸಿಪುರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅವರ ತೋಟದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಟಲಿನ ಹುಣ್ಣಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ನರೇಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಅವರು ಕೊಸ್ಸಿಪುರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ನರೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಇತರ ಶಿಷ್ಯರು ಗುರುಗಳ ಅದೇಶದಂತೆ ಅವರಂತೆ ನಿಲುವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಾವಿ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಜನ ಸೇವೆಯೇ ಜನಾರ್ದನನ ಸೇವೆ ಎಂದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನರೇಂದ್ರರನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯವೃಂದದ ನಾಯಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು 1886, ಆಗಸ್ಟ್ 16 ರಂದು ನಿಧನ ಹೊಂದಿದರು.

ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮರಣಾ ನಂತರ ಅವರ ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುವ ಆದಾಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಬೇರೆ ಜಾಗವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಯಿತು. ಬಾರನಗರದಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರರು ಶಿಥಿಲವಾದ ಮನೆಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಅವರು ಮಠವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಆ ಮನೆಯ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮೂಲಕ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮನೆಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮಠದ ಮೊದಲ ಶಾಖೆಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿವೆಯೆ ಇಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಸಾಧನಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರು" ಕ್ರಿ.ಶ. 1881 ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರರು ವೈಷ್ಣವ ಚರಣ್ ಬಾಸ್ಕರವರ ಜೊತೆ ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಯ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ "ಸಂಗೀತ ಕಲ್ಪತರು "ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1888 ನರೇಂದ್ರರು ಭಾರತ ಪರ್ಯಟನೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅವರು ಪರ್ಯಟನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ

ಕಮಂಡಲು ದಂಡ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಭಗವತ್ ಗೀತೆ ಹಾಗೂ " ದಿ ಇಮಿಟೆಶ್ನ್ ಆಫ್ ಕ್ರೈಸ್ಟ್ " ಎಂಬೆರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನರೇಂದ್ರರು ಸತತವಾಗಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಭಾರತವನ್ನು ಸಂಚರಿಸಿದರು.

ಕೇವಲ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಶಿಷ್ಯರಾಗದೆ ತಮ್ಮದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತಕರಾಗಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದರೆ ಕೇವಲ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಉಪಯುಕ್ತ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಂದ ಅವರು ಪಡೆದ ಮುಖ್ಯ ಬೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು. ಇದೇ ಅವರ ಮಂತ್ರವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅವರ "ದರಿದ್ರ ನಾರಾಯಣ ಸೇವೆ" ಎಂಬ ತತ್ವಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಈ ತತ್ವದಂತೆ ಬಡ ಜನರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಅವರು ಪಾಲಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರಿದ್ದು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೆಂದಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ ಬರಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಅಂತಿಮವಾದ ತೀರ್ಮಾನವೆಂದರೆ ಭಕ್ತನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಭೇದಗಳೂ ಮಾಯವಾಗಿ, ಉಳಿಯುವುದೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯದ ಮತ್ತು ಕೆಳತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಜನರ ಬಗೆಗೆ ಸಂತಾಪ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸದೃಢ ನಿಶ್ಚಯ. ಸರ್ವಧರ್ಮಸಮ್ಮೇಳನದ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು. ವಿವೇಕಾನಂದರ ಅತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಶಸ್ಸು ಕ್ರಿ.ಶ. 1893 ರಲ್ಲಿ ಶಿಕಾಗೊ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಪಂಚ ಮತಗಳ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಅವರ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದ್ದ "ಅಮೆರಿಕದ ಸಹೋದರ ಸಹೋದರಿಯರೇ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೆರಳಿಸಿದರು. 'ಪೂರ್ವ ದೇಶದ ವಿಚಿತ್ರ ಧರ್ಮ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ತಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 'ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್' ಮತ್ತು 'ಲಂಡನ್' ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅನೇಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ನಂತರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ "ಆತ್ಮನೋ ಮೋಕ್ಷಾಧರಂ ಜಗದ್ ಹಿತಾಯ ಚ" (ಸ್ವತಃ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ) ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

3.4. ಅರವಿಂದ ಘೋಷ್:

ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ಘೋಷ್ (ಜನನ ಅರೋಬಿಂದೋ ಘೋಷ್; 15 ಆಗಸ್ಟ್ 1872 - 5 ಡಿಸೆಂಬರ್ 1950) ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಯೋಗಿ, ಗುರು, ಕವಿ, ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ. ಅವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಅದರ ಪ್ರಭಾವಿ ಮುಖಂಡರು ಮತ್ತು ನಂತರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಕರಾಗಿದ್ದರು, ಮಾನವ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಕಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಅರವಿಂದ್ ಘೋಷ್ ಅವರು 'ಎ. ಘೋಷ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್' ಅನ್ನು ಇಸ್ಲಾಮ್ನಲ್ಲಿ ಕೃತಿಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1983ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಯ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮರುಪ್ರಕಟಿಸಿತ್ತು.

ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ನ ಕೇಂಬ್ರಿಜ್ ಕಿಂಗ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ನಂತರ ರಾಜ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಬರೋಡಾದ ಮಹಾರಾಜದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಲವಾರು ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಬಾಂಬ್ ದಾವೆಗಳ ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು, ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ರಾಜದ್ರೋಹದ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಅರವಿಂದ ಅವರನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಕ್ಷ್ಯದ ಸಾಕ್ಷಿ ಕೊಲೆಯಾದ ನಂತರ ಯಾವುದೇ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗದಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಅವರು ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು, ನಂತರ ಅವರು ಪಾಂಡಿಚೇರಿಗೆ ತೆರಳಿದರು, ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು.

ಬರೋಡಾದಲ್ಲಿ, ಅರೋಬಿಂದೋ ಕ್ರಿ.ಶ. 1893 ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸೆಲ್ಮೆಂಟ್ಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರು, ಆನಂತರ ಆದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ತೆರಳಿದರು ಮತ್ತು ನಂತರ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ವ್ಯಾಕರಣ ರೀತಿಯ ಇತರ ಹಲವಾರು ಕೆಲಸಗಳು ಮತ್ತು ಗೇಕ್ವಾಡ್ಡ್ ಮಹಾರಾಜ ಕ್ರಿ.ಶ. 1897 ರಲ್ಲಿ ಬರೋಡಾದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಬರೋಡಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ (ಮಹಾರಾಜ ಸಯಾಜಿರಾವ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಬರೋಡಾದಲ್ಲಿ) ಅರೆಕಾಲಿಕ ಫ್ರೆಂಚ್ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ನಂತರ ಅವರು ಉಪ-ಪ್ರಧಾನನ ಹುದ್ದೆಗೆ ಬಡ್ತಿಯಾದರು. ಬರೋಡಾದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಅವರು ಇಂದು ಪ್ರಕಾಶ್ ರ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದರು ಮತ್ತು ಬರೋಡಾ ಕಾಲೇಜು ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು, ಅವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತೆರೆಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು ಬರೋಡಾ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವು ಅವರನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ತಡೆಹಿಡಿಯಿತು. ಅವರು ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಾಗ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಲೋಕಮಾನ್ಯ ತಿಲಕ ಮತ್ತು ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಮಧ್ಯಯುಗದ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾ ಮತ್ತು ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿನ ದಂಗೆಕೋರರ ವಿರುದ್ಧ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ವಿರುದ್ಧದ ದಂಗೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಅರಬಿಂದೋ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದರು. ಅವರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ನಿರೋಧಕ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ; ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಅವರು ಬಹಿರಂಗ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಗಿ ರಹಸ್ಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ದಂಗೆ ವಿಫಲವಾಯಿತು.

ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ, ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟ್ ಸಹಾಯದಿಂದ, ಅವರು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಬಾರ್ನ್ ಜತೀನ್ ಅಥವಾ ಜತೀನ್ ಮುಖರ್ಜಿ ಮತ್ತು ಸುರೇಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರರಂತಹ ಸ್ವೂರ್ತಿದಾಯಕ ರಾಡಿಕಲ್ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1902 ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಅನುಶಿಲನ ಸಮಿತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಯುವಕರ ಸರಣಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಜುಲೈ ಕ್ರಿ.ಶ. 1905 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ವೈಸ್ರಾಯ್ ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್, ಬಂಗಾಳವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿದರು. ಇದು ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಿರುದ್ಧ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೋಪವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು, ನಾಗರಿಕ ಅಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಅರಬಿಂದೋವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1908 ರಲ್ಲಿ, ಖುದಿರಾಮ್ ಬೋಸ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಫುಲ್ಲಾ ಚಾಕಿ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೀವ್ರವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕಿಂಗ್ಸ್‌ಟ್ರನ್‌ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ತನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಕ್ಯಾರೇಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಾಂಬ್ ಎಸೆದ ಗುರಿಯು ಅದರ ಗುರಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಬದಲಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಗಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಿತು ಮತ್ತು ವಕೀಲ ಪ್ರಿಂಗಲ್ ಕೆನಡಿ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಮಗಳು ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕೊಂದರು. ಅರೋಬಿಂದೋನನ್ನು ಆಲಿಪೋರ್ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಏಕಾಂಗಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಆಲಿಪೋರ್ ಬಾಂಬ್ ಕೇಸ್

ವಿಚಾರಣೆ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು, ಆದರೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಮೇ 06, 1909 ರಂದು ಅವರನ್ನು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರ ರಕ್ಷಣಾ ಸಲಹೆಗಾರರಾದ ಚಿತ್ತರಂಜನ್ ದಾಸ್.

ಪಾಂಡಿಚೆರಿಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಅರಬಿಂದೋ ತನ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1914 ರಲ್ಲಿ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಏಕಾಂತ ಯೋಗದ ನಂತರ, ಅವರು ಆರ್ಯ ಎಂಬ ಮಾಸಿಕ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಯತಕಾಲಿಕವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1921 ರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಟಣೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿತು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ಅವರು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಮೊದಲು ಈ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದರು. ದಿ ಲೈಫ್ ಡಿವೈನ್, ದಿ ಸಿಂಥೆಸಿಸ್ ಆಫ್ ಯೋಗ, ಎಸ್ಸೇಸ್ ಆನ್ ದಿ ಗೀತಾ, ದಿ ಸೀಕ್ರೆಟ್ ಆಫ್ ದಿ ವೇದ, ಸ್ಪಿರಿಟ್ ಆಫ್ ದ ಮಿಸ್ಟಿಕ್ ಫೈರ್, ದಿ ಉಪನಿಷತ್ಸ್, ದಿ ರಿನ್ಯೆಸಾನ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ವಾರ್ ಅಂಡ್ ಸೆಲ್ಫ್-ಡಿಗ್ರಿಮಿನೇಶನ್, ದಿ ಹ್ಯೂಮನ್ ಸೈಕಲ್, ದಿ ಐಡಿಯಲ್ ಆಫ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ಯೂನಿಟಿ ಮತ್ತು ದಿ ಫ್ಯೂಚರ್ ಪೊಯೆಟ್ರಿ ಈ ನಿಯತಕಾಲಿಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಪಾಂಡಿಚೆರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಇದ್ದರು, ಆದರೆ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದವು, ಕ್ರಿ.ಶ. 1926 ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅರಬಿಂದೋ ಆಶ್ರಮದ ರಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1926 ರಿಂದ ಅವರು ಶ್ರೀ ಅರಬಿಂದೋ, ಶ್ರೀ (ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಎಂದರ್ಥ) ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

3.5 ಶ್ರೀಮತಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್:

ಐರಿಷ್ ಮೂಲದ ಒಂದು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1847 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 10 ರಂದು ಲಂಡನ್ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರು ಇರಿಷ್ ಮೂಲದವರಾದ ಕಾರಣ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರ ಯೌವನ ದಿನಗಳ ಪೂರ್ತಿ ಐರಿಷ್ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಅನ್ನಿಯ ಐದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ತಂದೆ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನಿರ್ಗತಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು. ಅವರ ತಾಯಿ ಹ್ಯಾರೊನಲ್ಲಿ ಪಾಲಕರಾಗಿ ಒಂದು ವಸತಿ ಮನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದ್ಯಾಗಿಯೂ, ಅವರು ಅನ್ನಿಗೆ ಆಸರೆಗಳಾಗಲು ಅಸಮರ್ಥರಾದರು ಮತ್ತು ಅನ್ನಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರ ಗೆಳತಿ ಎಲ್ಲೆನ್ ಮೆರಿಯತ್ ಮನವೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಾಗಿ ಮೆರಿಯತ್ ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿದರು. ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಒಂದು ದೃಢ ಅರಿವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮಹಿಳೆ ಏನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಒಂದು ಸಮಾನ ದೃಢ ಅರಿವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ಒಬ್ಬ ಯುವ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿ, ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಲು ಸಹ ಅವರು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ

ಅವರು ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸದಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1867ರಲ್ಲಿ, ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ವಾಲ್ಟರ್ ಬೆಸೆಂಟ್ರಿ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರ 26-ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಪಾದ್ರಿ ಫ್ರಾಂಕ್ ಬೆಸೆಂಟ್ರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಆತ ಇವ್ಯಾಲಾಂಜಲಿಕಲ್ ಆಂಗ್ಲಿಕನ್ ಪಾದ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು, ಅವರು ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಬೆಸೆಂಟ್ರಿ ಹಲವು ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಹಮತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಫ್ರಾಂಕ್ ಲಿಂಕನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬೆಯ ಬಿಷಪ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದರು ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಅವರ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಿಬ್ಬೆಗೆ ತೆರಳಿದರು, ಮತ್ತು ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರು: ಡಿಗ್ಬಿ ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಬೆಲ್. ಆದ್ಯಾಗಿಯೂ, ಮದುವೆ ಒಂದು ದುರ್ಘಟನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಣ ಮತ್ತು ಅನ್ನಿಯ ಸ್ವಾಂತಂತ್ರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಮೊದಲ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮದುವೆಯಾದ ಮಹಿಳೆ ಸ್ವಂತ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಕಾನೂನಿನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಕಾರಣ, ಫ್ರಾಂಕ್ ಅವರು ಗಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯ ಇನ್ನಷ್ಟೂ ಈ ಜೋಡಿಯನ್ನು ಬೇರೆಮಾಡಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಮೀನಿನ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಫ್ರಾಂಕ್ ಒಬ್ಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಯಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಜಮೀನ್ದಾರರು ಮತ್ತು ರೈತರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಕೈಸ್ತಧರ್ಮದ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾಗ ಉದ್ದೇಗ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅವರು ಆತನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಲಂಡನ್ಗೆ ಮರಳಿದರು. ಅವರು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಬೇರೆಯಾದರು ಮತ್ತು ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಅವರ ಸ್ವಂತ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆಕೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾದ್ರಿಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಿದರು. ಅವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಚೆಪ್ಪ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಬೌವೆರಿಎ ಪುಸಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಸಹ ಹೋದರು. ಅನ್ನಿಗೆ ಆಕೆ ತುಂಬಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿರುವುದಾಗಿ ಆತ ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಅವರ ಮದುವೆಯನ್ನು ಸರಿಗೊಳಿಸುವ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲು ಫ್ರಾಂಕ್ ಬಳಿ ಮರಳಿದರು. ಅದು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ಎಂದು ಸಾಬೀತಾಯಿತು. ಅವರು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಲಂಡನ್ಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಫ್ರಾಂಕ್ ವೀಚ್ಚೇಧನ ಯೋಚಿಸಲಾಗದಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ-ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಎಟುಕುವಂತದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಉಳಿದ ಜೀವನ ಪೂರ್ತಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಬೆಸೆಂಟ್ ಆಗಿಯೇ ಉಳಿಯ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲಿಗೆ, ಆಕೆ ತನ್ನ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದರು ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಬೆಲ್‌ನ್ನು ಅವರ

ಜೊತೆ ಹೊಂದಿದರು. ಆಕೆ ಫ್ರಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭತ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಕೆ ಪತಿಗೆ ಅವರ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳ ಅಧೀನವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಅವರು ತಮಗೆ ಸರಿ ಎನಿಸಿದ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಜಾತ್ಯತೀತತೆ (ಆಕೆ ಚಾಲ್ಸ್ ಬ್ರಾಡ್‌ಲೌಗ್ ಜೊತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾತ್ಯತೀತ ಸಮಾಜದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಸದಸ್ಯೆಯೂ ಆಗಿದ್ದರು), ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಫ್ಯಾಬಿಯನ್ ಸಮಾಜವಾದ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು. ಒಮ್ಮೆ ಫ್ರಾಂಕ್ ಬೆಸೆಂಟ್ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳ ಹೊಸ ಹರಿವಿಗೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟರು, ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸಹ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರು ಜನರ ಜೀವನಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದ ವಿಧಾನದ ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಆಕೆ ಒಂದು ರಾಜ್ಯ-ಪೋಷಿತ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಾಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಚರ್ಚೆ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಆಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾತ್ಯತೀತ ಸಮಾಜದ ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸುಧಾರಣೆಗಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಂಕಣವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮೊತ್ತದ ವಾರದ ಸಂಬಳವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಮಾಜವು ಒಂದು ಜಾತ್ಯತೀತ ರಾಜ್ಯದ, ಕೈಸ್ತಧರ್ಮದ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಮುಕ್ತಾಯದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಸಮಾಜವು ಆಕೆಗೆ ಅದರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭಾಷಣಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಹಾಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುಮತಿಸಿತು. ವಿಕೋರಿಯ ರಾಣಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭಾಷಣಗಳು ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯ ಮನೋರಂಜನೆಯಾಗಿದ್ದವು.

ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಒಬ್ಬ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಭಾಷಣಕಾರರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬಹು ಬೇಗ ವ್ಯಾಪಕ ಬೇಡಿಕೆ ಗಳಿಸಿದರು. ದಿನದ ಎಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತ ರೈಲು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಳಸಿ, ಆಕೆ ದೇಶವನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿದರು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಸಮಾಜದ ನಾಯಕ ಚಾಲ್ಸ್ ಬ್ರಾಡ್‌ಲೌಗ್‌ರ ಸ್ನೇಹಿತೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರುಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅವರ ಸ್ನೇಹ ತುಂಬಾ ಗಾಢವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಾಡ್‌ಲೌಗ್, ಒಬ್ಬ ಮಾಜಿ ನಾವಿಕ, ಅವರ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಬ್ರಾಡ್‌ಲೌಗ್ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ಅವರುಗಳು ಹಲವು ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಾಡ್‌ಲೌಗ್ ಒಬ್ಬ ನಾಸ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಆತ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ವೇದಿಕೆ ಗಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ನಾರ್ಥ್‌ಅಮ್ಪನ್‌ಗೆ ಎಂಪಿ ಯಾಗಿ ಚುನಾಯಿತರಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಅವರು

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1877ರಲ್ಲಿ ಬೆಸೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಡ್‌ಲೋಕ್ ಅಮೆರಿಕದ ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚಳುವಳಿಗಾರ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ನೋಲ್ಡನ್‌ನಿಂದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರು ಮನೆ ಮಾತಾದರು. ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವವರೆಗೆ ಅವರುಗಳು ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆ ಪುಸ್ತಕ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ನೋಲ್ಡನ್ ಪುಸ್ತಕ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಮಹಾ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು, ಆದರೆ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಮತ್ತು ಬ್ರಾಡ್‌ಲೋಕ್‌ರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸುಧಾರಕರಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು: "ನಾವು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ ನೈತಿಕತೆವಾಗಿ ನಾವು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ." ನೋಲ್ಡನ್ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಜೋಡಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರು ಅಪರಾಧಿಗಳು ಎಂದು ಪತ್ತೆಮಾಡಲಾಯಿತು, ಆದರೆ ಮನವಿಯನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸದೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ವ್ಯಾಪಕ ವಿರೋಧದ ಜೊತೆ, ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಮತ್ತು ಬ್ರಾಡ್‌ಲೋಕ್ ಲಿಬರಲ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸಹ ಪಡೆದರು. ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಹಾ ವಾದಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಒಂದು ಬಾರಿ, ಅವರನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದೇ ಕಾಣಿಸಿತು. ಒಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಂಶದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕೈಬಿಡಲಾಯಿತು: ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿವಾದದಿಂದಾಗಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಆಕೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಫ್ರಾಂಕ್ ಅವರು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮನವೊಪ್ಪಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾದರು. ನೋಲ್ಡನ್ ವಿವಾದದಿಂದ ಬ್ರಾಡ್‌ಲೋಕ್‌ರ ರಾಜಕೀಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅವರು ಕ್ರಿ.ಶ.1881ರಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಒಳಗೆ ಸೇರಿದರು. ಅವರ ನಾಸ್ತಿಕತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ, ಅವರು ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಕ್ಕೆ ಅಣೆಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು ಹಲವು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಬ್ರಾಡ್‌ಲೋಕ್‌ನಿಂದ ಚಕಿತರಾದರು, ಆದರೂ ಇತರರು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಲಿಬರಲ್ ನಾಯಕ ಗ್ಲಾಡ್‌ಸ್ಟೋನ್) ನಂಬಿಕೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಉಪ-ಚುನಾವಣೆಯ ಒಂದು ಸರಣಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಹಾಜರಿಗಳ ನಂತರ ಪೂರ್ತಿ ಘಟನೆಯು ಬಗೆ ಹರಿಯಲು (ಬ್ರಾಡ್‌ಲೋಕ್‌ರ ಪರ) ಆರು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಮಧ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಬೆಸೆಂಟ್ ಇರಿಷ್ ಹೋಮ್ ರೂಲ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರ ಜೊತೆ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಆಕೆ

ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆಯ ಅಂಕಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅವುಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿಗಳು ಲಿಬರಲ್ ಪಕ್ಷದವರ ಮತ್ತು ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳ ಜೊತೆ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಆಕೆಗೆ ಮೈಕಲ್ ಡೆವಿಟ್‌ರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು, ಅವರು ನೆಲ ಯುದ್ಧದ ಮೂಲಕ ಇರಿಷ್ ರೈತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸಿದರು: ಜಮೀನುದಾರ ವಿರುದ್ಧ ಒಂದು ನೇರ ಹೋರಾಟ. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ನಂತರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ಡೆವಿಟ್ ಮತ್ತು ಅತನ ಭೂ ಒಕ್ಕೂಟದರ್ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಬರೆದರು. ಆದ್ಯಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಾಡ್‌ಲೋಗ್‌ರ ಸಂಸತ್ತಿನ ಕೆಲಸ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಅನ್ನಿಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿತು. ಸಂಸತ್ತಿನ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಒಂದು ನಿಜವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು: ಭಾಷಣಗಾರ್ತಿ, ಲೇಖಕಿ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಕಿಯಾಗಿ ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿಜವಾಗಿ ಕೆಲವು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ, ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಕಟವಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಸಮಾಜವಾದ ಪರ ಆಕೆಯ ತೀರ್ಮಾನ ಜಾರ್ಜ್ ಬರ್ನಾರ್ಡ್ ಶಾರ ಒಂದು ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಯಿತು, ಅವರು ಲಂಡನ್ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹೆಣಗಾಡುವ ಯುವ ಲೇಖಕಿ, ಮತ್ತು ಫ್ಯಾಬಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳಕು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಅತನ ಕೆಲಸದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ. 1880ರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅತನಿಗೂ ಸಹ ತುಂಬಾ ನಿಕಟವಾದರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಅತನನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ, ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟರು. ಅವರು ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು, ಆದರೆ ಅನ್ನಿಗೆ ಫ್ಯಾಬಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿಯನ್ನು ಸೇರಲು ಸೂಚಿಸಿದವರು ಶಾ. ಸೊಸೈಟಿಯ ಅದರ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜಕೀಯದ ಬದಲಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವ, ಬಂಡವಾಳಗಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಜನರ ಸಮೂಹವಾಗಿತ್ತು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಫ್ಯಾಬಿಯನ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಹೊಸ ಬದ್ಧತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಡ್‌ಲೋಗ್‌ರ ನಡುವಿನ ಬಿರುಕನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು, ಬ್ರಾಡ್‌ಲೋಗ್ ಒಬ್ಬ ಕಟ್ಟಾ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದಿ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ವಿಧದ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತ ಮಾತಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನಾದರೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರು ಉಗ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಕುರಿತು ಎಚ್ಚರ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ನಿರುದ್ಯೋಗ ಆ ಸಮಯದ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಅಂಶವಾಗಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ. 1887ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಟ್ರಫಲ್ಡರ್ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. 13 ನವೆಂಬರ್ ಒಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಭಾಷಣಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಪೋಲಿಸ್ ಸಭೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಹೊಡೆದಾಟ ಹಠಾತ್ತನೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಕರೆಸಲಾಯಿತು. ಹಲವರು ಗಾಯಗೊಂಡರು, ಒಬ್ಬ ಮೃತನಾದನು, ಮತ್ತು ನೂರಾರು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ವತಹ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು, ಆದರೆ ಪೋಲಿಸರು ತೊಂದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಘಟನೆಯು ತುಂಬಾ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು, ಮತ್ತು ಬ್ಲಡಿ ಸಂಡೇ ಎಂದು ಪರಿಚಿತವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ- ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ರನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ದೂಷಿಸಲಾಯಿತು ಅಥವಾ ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು. ಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ನೆರವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಬ್ರಾಡ್‌ಲೌಗ್ ಅನ್ನಿಯ ಸಂಬಂಧ ಮುರಿಯಿತು ಏಕೆಂದರೆ, ಬ್ರಾಡ್‌ಲೌಗ್ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಸಭೆಯ ಜೊತೆ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಮೊದಲು ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.

ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಕೆಲಸಗಾರ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅವರಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೊದಲ ನಿಜವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಆಗಿತ್ತು - ಅಂದರೆ ಅಂತಹ ಕುಶಲಕರ್ಮದ ಕೆಲಸಗಳು ಕಲಿಯಲು ಕೆಲಸಗಾರರಿಂದ ವರ್ಷಗಳ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಉತ್ತಮ ವೇತನ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಚಾತುರ್ಯವುಳ್ಳ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಂಘಗಳ ಒಳಗೆ ತರಲು ಬಯಸಿದರು ಆ ಕಾಲದ ಆಕೆಯ ಅತಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಜಯವೆಂದರೆ 1888ರ ಲಂಡನ್ ಮ್ಯಾಚ್‌ಗಲ್ಸ್ ಸ್ಟ್ರೈಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. ಮೊದಲ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಈ "ಹೊಸ ಯೂನಿಯನಿಸಮ್"ನ ಯುದ್ಧದಡೆಗೆ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಕೆಲ ಸಮಯ ತಾವು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯುವ ಸಮಾಜವಾದಿ ಹರ್ಬರ್ಟ್ ಬರ್ರೋವ್‌ನಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆತ ಬೋ, ಲಂಡನ್‌ನ ಬ್ರಿಯಾಂಟ್ ಅಂಡ್ ಮೇಸ್ ಬೆಂಕಿಪಟ್ಟಣದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕೆಲಸಗಾರರ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿದ್ದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಯುವತಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಂಕಿಯ ಕಡ್ಡಿಯ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಭಯಾನಕ ಕೈಗಾರಿಕ ವ್ಯಾಧಿಗಳಾದ ಮೂಳೆ ಸವೆತ, ಫೋಸಿ ಜಾ ಸಹ ಅವರನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕೆಲವರು ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಮತ್ತು ಬುರ್ರೋವ್‌ನಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು, ಅದು ಉತ್ತಮ ವೇತನ ಮತ್ತು

ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಂದು ಚಳುವಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿತು. ಕ್ರಿಯೆಯು ಬಾರಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಗಳಿಸಿತು.

ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ "ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ-ಹುಡುಗಿಯರು" ತಂಡದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಬರೆದರು. ಕೇವಲ ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳು ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಸಂಘ ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಮಾಜಿಕ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿರದ ಕಾರಣ, ಮತ್ತು ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಗಳು, ಎಣ್ಣೆ ದೀಪಗಳು, ಗ್ಯಾಸ್ ದೀಪಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಲು ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಒಂದು ಬಾರಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದಾಗಿತ್ತು. (ಕೇವಲ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1872ರಲ್ಲಿ, ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ವಶೀಲಿಗಾರರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅದರ ಯೋಜಿತ ತೆರಿಗೆ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಮನವೊಲಿಸಿದರು.) ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿಯ ಉತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ ಮೇಲೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದು ಬೆಸೆಂಟ್‌ರ ಹೋರಾಟ, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಮಾಜವಾದದ ಆರಂಭದ ವರ್ಷಗಳ ಗೆಲುವಿನ ಒಂದು ಹೆಗ್ಗುರುತು ಎಂದು ಕಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1884ರ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಯುವ ಸಮಾಜವಾದಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಅವೆಲಿಂಗ್ ಜೊತೆ ಒಂದು ತುಂಬಾ ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದರು, ಕೆಲವು ಕಾಲ ಆತ ಅನ್ನಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವೆಲಿಂಗ್ ಒಬ್ಬ ಪಂಡಿತೋಚಿತ ಆಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆತ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಕೃತಿಗಳು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ರ ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಅವೆಲಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು, ಆದರೆ ಆತನು ಅದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದನು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಆತ ಖಚಿತವಾಗಿ ಆಕೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬಾರಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದನು, ಮತ್ತು ಆಕೆ ಅವನ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಅವೆಲಿಂಗ್ ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಮಗಳು, ಎಲಿನೋರ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಜೊತೆ ವಾಸಿಸಲು ಅನ್ನಿಯನ್ನು ತೊರೆದನು. ಇದು ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಮತ್ತು ಎಲಿನೋರ್ ನಡುವೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೆಟ್ಟ ಭಾವನೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ವಿರೋಧಿ ಫ್ಯಾಬಿಯನ್‌ರ ಕಡೆಗೆ ಅನ್ನಿಯನ್ನು ದೂಡಿತು. ಅವೆಲಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಎಲಿನೋರ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಎಸ್‌ಡಿಎಫ್ ಸೇರಿದರು ಆದರೆ ಆದರೆ ನಾಯಕ, ಹೆನ್ರಿ ಹಿನ್‌ಡ್‌ಮ್ಯಾನ್‌ರನ್ನು ಅವರು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ತಕ್ಷಣ ಅವರು ಕಲಾವಿದ ವಿಲ್ಲಿಯಂ ಮೊರ್ರಿಸ್ ಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಸಣ್ಣ ವಿಭಜಿತ ಪಕ್ಷ ಸಮಾಜವಾದಿ ಲೀಗ್ ಸೇರಲು ಎಸ್‌ಡಿಎಫ್ ಬಿಟ್ಟರು. ಅನ್ನಿಯನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ

ಮೊರ್ರಿಸ್ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ ಹಾಗೆ ತೊರುತ್ತದೆ, ಆದರೆÀ ಕ್ರಿ.ಶ. 1888 ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಎಸ್‌ಡಿಎಫ್ ಹೊರತೂ ಸೋಶಿಯಲಿಸ್ಟ್ ಲೀಗ್ ಅಲ್ಲ.

ಆಕೆ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಉಳಿದರು ಮತ್ತು ಅದರ ಉತ್ತಮ ಭಾಷಣಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದರು. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ, ಆಕೆ ಇನ್ನೂ ಹ್ಯಾಬಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಆಕೆ ಅಥವಾ ಬೇರೆಯಾರು ಎರಡು ಚಳುವಳಿಗಳು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಮರಸ್ಯವಿಲ್ಲದವು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿದ ತಕ್ಷಣ, ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಲಂಡನ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಬೋರ್ಡ್ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂಸತ್ತಿನ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು, ಕ್ರಿ.ಶ. 1918ರವರೆಗೆ ವರೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಮತದಾನವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಮಹಿಳೆ ಗೃಹಸ್ಥರನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1881ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತದಾರರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ತಮ್ಮ ತಲೆಕೂದಲಿಗೆ ಒಂದು ಕೆಂಪು ರಿಬ್ಬನ್ನನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಾ ಗದ್ದಲದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. "ಇನ್ನು ಹಸಿದ ಮಕ್ಕಳಿರುವುದು ಬೇಡ," ಅವಳ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿತು." ಆಕೆಯ ಸಮಾಜವಾದ ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತಾವಾದಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಆಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು: "ನಾನು ಮತದಾರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ನನಗೆ ಮತ ನೀಡಲು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ, ಮತ್ತು ಮತದಾರರಲ್ಲವರಿಗೆ ನನಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಏಕೆಂದರೆ ಬೋರ್ಡ್‌ಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅತ್ತಿ ಕಡಿಮೆ ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿದ್ದಾರೆ." ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ, ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಟವರ್ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 15,000 ಮತಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತಗಟ್ಟೆಯ ಮೊದಲಿಗಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದರು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ರಿಫಾರ್ಮ್‌ರಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: "ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಒಂದು ಕ್ರೂರ ಕಾನೂನಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಾಂಧತೆ ನನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿತು. ಈಗ ಲಂಡನ್‌ನ 763,680 ಮಕ್ಕಳ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಭಾಗಶಃ ನನ್ನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ." ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌"ಹಮಾಲಿ ಚರ್ಮಕಾರ" ರಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಹ ನಿಕಟವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿದರು. ಹಮಾಲಿಗಳಿಗೆ ಕಠಿಣ ಮತ್ತು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಸಂಬಳ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಹಂಗಾಮಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆನ್ ಟಿಲ್ಲೆಟ್ಸ್ ಹಮಾಲಿಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಮಹತ್ವದವರು. ಆಕೆ ಟಿಲ್ಲೆಟ್ಸ್‌ಗೆ ಸಂಘದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು.

ಟೆಲೆಫನ್ ಹಮಾಲಿಗಳ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಳಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಹೋರಾಟದ ಮುಂದಳತ್ವ ವಹಿಸಿದರು: ಘಂಟೆಗೆ ಆರುಪೆನ್ಸ್ (2ಳಿರಿ.) ನಂತೆ. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಹಮಾಲಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಯ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ-ಹುಡುಗಿಯರ ಹಾಗೆ, ಹಮಾಲಿಗಳು ಅವರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಚರ್ಚ್‌ನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ, ಕಾರ್ಡಿನಲ್ ಮ್ಯಾನ್ಸಿಂಗ್, ಸಹ ಅವರ ಪರವಹಿಸಿದರು. ಒಂದು ಕಟುವಾದ ಮುಷ್ಕರದ ನಂತರ "ಹಮಾಲಿ ಚರ್ಮಕಾರ"ರು ಜಯಗಳಿಸಿದರು.

ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಸ್ಮಯ ಮತ್ತು ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಕಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಆಕೆಯ ಫ್ರೀಮ್ಯಾನ್ಸನರಿ ಮತ್ತು ನಂತರದ ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಚಳುವಳಿಗೇನೂ ಅಚ್ಚರಿಕರವಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. "ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ" ಮಾನ್ಸನರಿ ಇದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಫ್ರೀಮ್ಯಾನ್ಸನರಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಸುಕರಾದರು. ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕಿನ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಉನ್ನತವಾದ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಕುರಿತಾದ ತನ್ನ ಆಸಕ್ತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಆಕೆ ಫ್ರೀಮ್ಯಾನ್ಸನರಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕೋ-ಫ್ರೀಮ್ಯಾಸನಿ, ಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು ಮತ್ತುಕೋ-ಫ್ರೀಮ್ಯಾನ್ಸನರಿಯನ್ನು, "ನಿಜವಾದ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಚಳುವಳಿ ಎಂದೂ, ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಸಮನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವರೆಂಬುದನ್ನು ಆಕೆ ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಆಕೆ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ತಕ್ಷಣ ಸೇರಲು ಬಯಸಿದರು", ಅದು ಈಗ ದಿ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಆರ್ಟ್ ಅಫ್ ಕೋ-ಫ್ರೀಮ್ಯಾಸನಿ, ಐe ಆಡಿಂಟಿ ಉಉಂಚಿಟಿ ಎಂದು ಪರಿಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ.1902ರಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕಾ ಅರುನ್ಡಾಲ್‌ನಿಂದ ಸಂಪರ್ಕ ಉಂಟಾಯಿತು, ಅವರು ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ಗೆ ಆರು ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಬೆಸೆಂಟ್‌ರನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿದರು. "ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮೊದಲ ಮೂರು ದಿಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮೇಲೇರುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಹಕ್ಕು ಪತ್ರ ಪಡೆದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಮರಳಿದರು ಮತ್ತು ಮೊದಲ ಲಾಡ್ಡ್ ಆಫ್ ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಮಿಕ್‌ಸೆಡ್ ಮ್ಯಾಸನಿ, ಐe ಆಡಿಂಟಿ ಉಉಂಚಿಟಿ ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು." ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಹೋದರಿ ಬೆಸೆಂಟ್ ಹೊಸ ವಸತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು:ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೂರು, ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ಪಡುವಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು; ಸ್ಕಾಟ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಹ ಅವರು ಒಂದನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದರು." ಕ್ರಿ.ಶ.1904ರಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಸಹೋದರಿಯರು ಮತ್ತು ಸಹೋದರರ ಜೊತೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಾಗ ಪುರುಷ ವೀದಯತೆಯ ಇತರೆ ಸಹೋದರರನ್ನು ಹಾಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದರು, ಅವರು ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು, ಐe ಆಡಿಂಟಿ ಉಉಂಚಿಟಿನ

ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು." ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಆ ರೀತಿಯ ಉಗ್ರತಾಪದ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು ತಕ್ಷಣ ಹೊಸ ವಸತಿಗಳು ಗ್ರೇಟ್ ಬ್ರಿಟನ್, ದಕ್ಷಿಣ ಅಫ್ರಿಕಾ, ಕೆನಡಾ, ಭಾರತ, ಸಿಲೊನ್, ಅಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಮತ್ತು ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ವಸತಿಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಫೆಡರೇಷನ್ ಹೆಸರಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾದವು." ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಬೆಸೆಂಟ್, ಕೇವಲ ತಾವು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೋಸ್ಟ್ ಪ್ಯೂಸಂಟ್ ಗ್ರಾಂಡ್ ಕಮ್ಯಾಂಡರ್ ಆದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಫೆಡರೇಶನ್ ಆಫ್ ಲೆ ಡ್ರೋಯ್ಸ್ ಹುಮೇನ್ ಅನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ, ಆಕೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರು- ಆಕೆ ನಿಜವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧತೆಯುಳ್ಳ ಫ್ರೀಮ್ಯಾಸನ್ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಸಮೃದ್ಧ ಬರಹಗಾರ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಬಲ ವಾಗ್ಮಿ, ಕ್ರಿ.ಶ. 1889ರಲ್ಲಿ, ದಿ ಸಿಕ್ರೆಟ್ ಡಾಕ್ಟರಿನ್ ಮೇಲೆ ಪಾಲ್ ಮಾಲ್ ಗೆಜೆಟ್ ಗೆ ಒಂದು ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾಯಿತು, ಎಚ್.ಪಿ. ಬ್ಲವೆಟ್ಟಿಯ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ. ಅದನ್ನು ಓದಿದ ನಂತರ, ಆಕೆ ಅದರ ಲೇಖಕನ ಜೊತೆ ಒಂದು ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಬಯಸಿದರು, ಬ್ಲಾವೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಮಾಡಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಆಕೆ ಥಿಯೊಸೊಫಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದರು. ಅನ್ನಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಯಾಣ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅಯಾಮವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು, ಇಡೀ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಂದು ಅನ್ವೇಷಣೆ. ಥಿಯೊಸೊಫಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಆಸ್ತಕಿ ಆಳವಾದ ಹಾಗೆ, ಫ್ಯಾಬಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಆಕೆಯ ಸದಸ್ಯತ್ವ ರದ್ದಾಗಲು ಅವರು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದರು (1890) ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕ್‌ಸ್‌ವಾದಿಗಳ ಜೊತೆಗಿನ ಆಕೆಯ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಕೊಂಡರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1891ರಲ್ಲಿ ಬ್ಲಾವೆಟ್ಟಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ, ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಥಿಯೊಸೊಫಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಉಳಿದರು. ಚಿಕಾಗೋ ವಲ್ಕ್ ಫೆರ್ರಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ತೆರಳಿದ್ದಾಗ, ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅವರ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬದ್ಧತೆ ಕ್ರಿ.ಶ.1893ರಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಅವರು ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಗೆ ಸದಸ್ಯರಾದ ತಕ್ಷಣ, ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹೊರಟರು (1893ರಲ್ಲಿ). ವಿಲ್ಲಿಯಮ್ ಕ್ವಾನ್ ಜಡ್ಡ್, ಅಮೆರಿಕ ವಿಭಾಗದ ನಾಯಕ, ಮಾಲೀಕರ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸಿದ/ಮೋಸದಿಂದ ತಿದ್ದಿದ ಅಪಾದನೆಯ, ಒಂದು ವಿವಾದದ ನಂತರ, ಅಮೇರಿಕದ ವಿಭಾಗ ಒಡೆದು ದೂರವಾಯಿತು. ಸೊಸೈಟಿಯ ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನು ನಂತರ ಹೆನ್ರಿ ಸ್ಟೀಲ್ ಒಲ್ಕೋಟ್ ಮತ್ತು ಬೆಸೆಂಟ್ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿದರು, ಇಂದು ಭಾರತದ, ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಾನವಿದೆ ಮತ್ತು ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿ ಅಧ್ಯರ್ ಎಂದು ಪರಿಚಿತ. ತರುವಾಯ ಅವರು ಅವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೊಸೈಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಮತ್ತು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಹ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟರು. ಬೆಸೆಂಟ್ ನಗರ್, ಚೆನ್ನೈನಲ್ಲಿನ ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಒಂದು ನೆರೆಹೊರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ನೆನೆಪಿಗಾಗಿ ಅವರ ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1894ರ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಮೊದಲು ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಥಿಯೊಸೊಫಿಸ್ಟ್ ಚಾಲ್ಸ್ಸ್ ವೆಬ್‌ಸ್ಟೆರ್ ಲೀಡ್‌ಬೀಟರ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಅವರುಗಳು ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಕಟ ಸಹ-ಕೆಲಸಗಾರಾದರು ಮತ್ತು ಅವರ ಉಳಿದ ಜೀವನದವರೆಗೆ ಹಾಗೆ ಉಳಿದರು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರು. 25 ಅಗಸ್ಟ್ 1895ನೇ ದಿನಾಂಕದ ಒಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕಾ ಅರುನ್ಡಾಲ್, ಲೀಡ್‌ಬೀಟರ್ ಹೇಗೆ ಬೆಸೆಂಟ್ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಿವೇಚನೆಯವರಾದರು ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಜೊತೆಯಾಗಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಿವೇಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತು, ವಿಷಯ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ-ಬಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಮನುಕುಲದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರು, ಮತ್ತು ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಹ-ಲೇಖಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1906ರಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯಿಂದ ರಾಜಿನಾಮೆ ನೀಡಲು ಬಲವಂತ ಮಾಡಲಾಯಿತು, ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಬೆಸೆಂಟ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿಯುವಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1908ರಲ್ಲಿ ಲೀಡ್‌ಬೀಟರ್ ಅವರನ್ನು ಪುನಃ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಲೀಡ್‌ಬೀಟರ್ ಹುಡುಗರೊಂದಿಗಿನ ಅನುಚಿತ ಸಂಬಂಧಗಳ ಹಲವು ಅಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ ಹೋದರು, ಆದರೆ ಬೆಸೆಂಟ್ ಎಂದಿಗೂ ಅವರನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಬೆಸೆಂಟ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯತೆಯು ಇರುವವರೆಗೆ ಥೆರವಾಡಾ ಬುದ್ಧಿಸಮ್ ಅನ್ನು ಮತ್ತು ಹೆನ್ರಿ ಒಲ್ಕೋಟ್ ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ಸಿಲೋನ್ ದ್ವೀಪವನ್ನು ತನ್ನ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಬೆಸೆಂಟ್‌ರ ನಾಯಕತ್ವದಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ "ದ ಆರ್ಯಾವರ್ತ" ಅಥವಾ ಮಧ್ಯ ಭಾರತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪೂರ್ವದ ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ನಾಯಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಸಿಲೋನಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನು ಮರಳಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ಲಾವೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಓಲ್ಕೋಟ್ ಇಬ್ಬರೂ ನೀತಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರು (ಇದನ್ನೂ ನೋಡಿ: ಮಹಾ ಭೋದಿ ಸಮಾಜ). ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಕರಿಗಾಗಿ ಹೊಸ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಹಿಂದೂ ಕಾಲೇಜ್. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಅದರ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬಾಲಕರು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರು. ಅವರು ದಿನದ 90 ನಿಮಿಷ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಹಿಂದು ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಅವರು ಅಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು

ಸಹ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಊಅಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು 3 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಹಿಡಿಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕುಮಾರರಿಂದ ಬಂದಿತು. ಏಪ್ರಿಲ್ 1911ರಲ್ಲಿ, ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಪಂಡಿತ್ ಮದನ್ ಮೋಹನ್ ಮಾಲ್ವಿಯ ಭೇಟಿಯಾದರು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಮತ್ತು ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಿಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಕಾಲೇಜು ಹೊಸ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಒಂದು ಭಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಷರತ್ತಿಗೆ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಿಯ ಹಿಂದು ಕಾಲೇಜಿನ ಜತೆಗಾರ ಟ್ರಸ್ಟಿಗಳು ಸಹ ಒಪ್ಪಿದರು. ಬನಾರಸ್ ಹಿಂದೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ 1 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1917ರಿಂದ ಕೇಂದ್ರಿಯ ಹಿಂದು ಕಾಲೇಜ್ ಜೊತೆ ಅದರ ಮೊದಲ ಅಂಗ/ಘಟಕ ಕಾಲೇಜಿನ ಹಾಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1889ಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು, ಬ್ಲಾವೆಟ್ಟಿ ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು ಸೊಸೈಟಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಆತ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಜಗತ್ತಿನ ಶಿಕ್ಷಕನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು. ಬ್ಲಾವೆಟ್ಟಿಯ ಮಅರ್ಣದ ಐದು ವರ್ಷದ ನಂತರ, ಅದನ್ನು ಬೆಸೆಂಟ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1896ರಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿದರು.

ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಚಳುವಳಿ:

ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಅವರ ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ಚಟುವಟಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಅವರು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಸೇರಿದರು. ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವ ಹಾಗೆ, ಇದು ಮೂಲತಃ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯೋಚಿಸುವ ಅಂಗ, ಅದು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ರಾಜಕೀಯ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತೀಯ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬೇಡಿತು. ಇದು ಇನ್ನೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜೊತೆ ಒಂದು ಶಾಶ್ವತ ಸಮೂಹ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಆಕೆಯ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವೀವಚನೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಸಹ ಕೆಲಸಗಾರ ಸಿ,ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಲೀಡ್‌ಬಿಟರ್ ಸಿಡ್ಡಿ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1914ರಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಶುರುವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟನ್‌ಗೆ ಜರ್ಮನಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಬೆಂಬಲ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ಭಾರತದ ಅವಕಾಶ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಅವಶ್ಯಕತೆ," ಇರಿಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದ ಘೋಷಣಾ ವಾಕ್ಯದ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ. ನ್ಯೂ ಇಂಡಿಯಾ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕಿಯಾಗಿ, ಅವರು ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರದ (ಬ್ರಿಟಿಷ್) ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಸ್ವ-ಆಡಳಿತದಡೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಚಲನೆಗಳಿಗೆ

ಕರೆ ನೀಡಿದರು. ಐರ್ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ ಜೊತೆಯ ಹಾಗೆ, ಸರ್ಕಾರ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿತು ಆಗ ಯುದ್ಧ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1916ರಲ್ಲಿ ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಲೀಗ್‌ಅನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಐರಿಷ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಭಾರತ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಹಾಗಲ್ಲದೇ, ಲೀಗ್ ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು. ಅದು ಸ್ಥಳೀಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ರಚಿಸಿತು, ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುವುದು. ಜೂನ್ 1917ರಲ್ಲಿ ಅನ್ನಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಒಂದು ಗಿರಿಧಾಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಟ್ಟರು. ಆಕೆಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಅವರು ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಬಾವುಟವನ್ನು ಹಾರಿಸಿದರು. ಆಕೆಯನ್ನು ಬಂಧ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದವು. ಅನ್ನಿಯ ಬಂಧನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು, ಭಾರತಕ್ಕಾಗಿ ಧೀರ್ಘ-ಕಾಲದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಒಂದು ಸರಳ, ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ ಗುರಿಗಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿತು.

ಸರ್ಕಾರ ಬಲವಂತದಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಆದರೆ ಗಮನಾರ್ಹ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸ್ವ-ಸರ್ಕಾರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಗುರಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು ಮತ್ತು ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಶ್ವಾಸಿತು. ಅನ್ನಿಯನ್ನು ಸೆವೆಂಬರ್ನಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಿಂದ ಜನಸಮೂಹದಿಂದ ಭರ್ಜರಿ ಸ್ವಾಗತ ದೊರೆಯಿತು. ಡಿಸೆಂಬರ್ನಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ವರ್ಷ ಅವಧಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಕೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಇದು ಆಕೆ ಗಳಿಸಿದ ಅತಿ ಉನ್ನತ ಗೌರವವಾಗಿರಬಹುದು. ಯುದ್ಧದ ನಂತರ, ವಾಪಸ್ ಹೋಗುವುದು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೋಹನ್‌ದಾಸ್ ಕೆ. ಗಾಂಧಿಯವರ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಹೊಸ ನಾಯಕತ್ವ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು ಇವರು ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ರ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಬರೆದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಒಬ್ಬ ನ್ಯಾಯವಾದಿಯಾಗಿದ್ದರು, ರಾವರು ದಕ್ಷಿಣ ಅಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಒಂದು ಶಾಂತಿಯುತ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಏಷ್ಯಾದವರ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿ ಮರಳಿದರು. ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು, ಗಾಂಧಿಯ ಅಪ್ಪ ಸಹೋದ್ಯಮಿ, ಅವರು ಒಂದು ಥಿಯೊಸೊಫಿಸ್ಟ್ ಶಾಲೆಯ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಸ ನಾಯಕತ್ವ ಕೂಡಾ ಚಳುವಳಿಗಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ತೀವ್ರಗಾಮಿತ್ವ ಎರಡೂ ಇತ್ತು, ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್‌ಅವರೊಂದಿಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತು. ಅವರ

ಗತ ಜೀವನದ ಹೊರತಾಗಿ, ಅವರುಗಳ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಜೊತೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಆಕೆಯ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ವರೆಗೆ, ಅವರು ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಉಡುಪಿನ ಆಕೆಯ ಸ್ವಂತ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಬೆಸೆಂಟ್ ಭಾಷಣಗಾರ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರವನ್ನು ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತ ಆಕೆ ಕಾಗದಗಳ ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳ ಒಂದು ಸುರಿಮಳೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು.

3.6 ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ:

ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಕ್ರಿ.ಶ.1895 ರಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಭಾರತದ ಮದನಪಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ತೆಲುಗು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಜನಿಸಿದರು. ಅವನ ತಂದೆಯು ಥಿಯಾಸಾಫಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದನು ಮತ್ತು 20 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭಿಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯುವಕ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಸೊಸೈಟಿಯ ನಾಯಕತ್ವದಿಂದ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಕನಾದ ವಲ್ಟ್ ಟೀಚರ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1929 ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು (ಆರ್ಡರ್ ಆಫ್ ದ ಸ್ಟಾರ್) ವಿಸರ್ಜಿಸಿದರು. ಅವರು ಥಿಯಾಸಾಫಿ ಮತ್ತು ಥಿಯಾಸಾಫಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಯೊಂದಿಗಿನ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡರು, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ, ತಾತ್ವಿಕ, ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರು.

ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಉಳಿದ ಕಾಲವನ್ನು ಅವರು ಕಳೆದರು, ಕೇವಲ ಅಸಹಜ ಸ್ವಯಂ-ವಿಚಾರಣೆ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. 1986 ರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮರಣದವರೆಗೂ ಅವರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಅಂತಹ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಬಾಹ್ಯ ಘಟಕದ ಮೂಲಕ ತರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿರಬಹುದು.

ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನಾಂಕ ವಿವಾದದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಮೇರಿ ಲ್ಯೂಟೈನ್ಸ್ 12 ಮೇ 1895 ಎಂದು ನಿರ್ದರಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯನ್ ವಿಲಿಯಮ್ಸ್ ಅವರು ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ದಾಖಲಾತಿಗಳ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು 4 ಮೇ 1895 ರಿಂದ 25 ಮೇ 1896

ವರೆಗಿನ ದಿನಾಂಕಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿವೆ. ಅವರು 11 ಮೇ 1895 ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಪ್ರಕಟವಾದ ಜಾತಕವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ "ಸಂದೇಹವಾದದ ಅಳತೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ". ಅವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವು ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯ ಮದನಪಲ್ಲಿಯ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿತ್ತು (ಆಧುನಿಕ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನವೀನ ದಿನ). ಅವರು ತೆಲುಗುಮಾತನಾಡುವ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರ ತಂದೆ ಜಿಡಿ ನಾರಾಯಣ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ ತಾಯಿ ಸಂಜೀವಮ್ಮನಿಗೆ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರು, ಅವನು ಹತ್ತು ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದನು. ಅವನ ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಆರು ಮಂದಿ ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಬದುಕುಳಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1903ರಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬವು ಕುದಾಪ್ಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿತು, ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮಲೇರಿಯಾವನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ. ಅವರು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ರೋಗದ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ರೋಗಿಗಳ ಮಗು, "ಅಸ್ವಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸ್ವಪ್ನಶೀಲ", ಅವರು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಅಂಗವಿಕಲರಾಗಿರಲು ಅನೇಕವೇಳೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟರು, ಮತ್ತು ಅವನ ತಂದೆಯಿಂದ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿ.ಶ.1904 ರಲ್ಲಿ ಮರಣಿಸಿದ ಅವರ ಸಹೋದರಿ, ಮತ್ತು ಅವನ ತಾಯಿಯ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಂತಹ ಮಾನಸಿಕಅನುಭವಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಒಂದು ಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನು, ಅದು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಉಳಿದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಉಳಿಯಲು ಆಗಿತ್ತು.

ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ ತಂದೆಯು ಕ್ರಿ.ಶ.1907 ರ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಸೀಮಿತ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಅಡರ್ಬರ್ನ್‌ನಲ್ಲಿ ಥಿಯಾಸಾಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲದೆ, ನಾರಾಯಣನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1882 ರಿಂದಲೂ ಒಂದು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅವರು ಸೊಸೈಟಿಯಿಂದ ಗುಮಾಸ್ತರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು, ಕ್ರಿ.ಶ.1909 ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಅವರ ಪುತ್ರರು ಮೊದಲಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಸಂಯುಕ್ತಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿರುವ ಸಣ್ಣ ಕಾರ್ಖಾನೆ.

ಅವರ ಆರಂಭಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೊಸ ವಿಶ್ವ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು ಆದರೆ ನಂತರ ಈ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಥಿಯಾಸಾಫಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹಿಂತೆಗೆದರು. ಅವರ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವರೂಪ, ಧ್ಯಾನ, ವಿಚಾರಣೆ, ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ

ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅವರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಒತ್ತಿಹೇಳಿದರು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಬಾಹ್ಯ ಘಟಕದ ಮೂಲಕ ಅಂತಹ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿರಲು ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ.

ಬೆಸೆಂಟ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ-ಸ್ಥಾನದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ತಕ್ಷಣ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸೊಸೈಟಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಖಾಸಗಿ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.1909ರಲ್ಲಿ ಲೀಡ್‌ಬೀಟರ್ ಕಂಡು ಹಿಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಸಹೋದರನ ಜೊತೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳ ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಶೋಧನೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹಾ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡಿತು, ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕ್ರಿಸ್ತನ ಅವತಾರ ಎಂದೇ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹೋದರ ನಿತ್ಯ ಅವರನ್ನು ಥಿಯೊಸೊಫಿಸ್ಟರು ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಬೆಳೆಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು, ಮತ್ತು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ ಅವರನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು ಒಂದು ವಿಫಲ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಬೆಸೆಂಟ್ ಒಮ್ಮು ಆತ್ಮೀಯ ಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಬೆಸೆಂಟ್‌ರನ್ನು 'ಅಮ್ಮ' ಅಥವಾ ತಾಯಿ ಎಂದು ಸಂಭೊಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ.1929 ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಆ ವರೆಗೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತಾವು ನಂತರದಲ್ಲಿ ನಾಯಕರಾದ ಆರ್ಡರ್ ಆಫ್ ದ ಸ್ಟಾರ್ ಆಫ್ ದ ಈಸ್ಟ್ ಅನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದರು. ಆದರೂ, ಬೆಸೆಂಟ್ ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದಿದರು ಮತ್ತು ಥಿಯೊಸೊಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ 6 ಚಿಲಿಡಿes (24,000 m2)ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದರು, ನಂತರ ಅದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಫೌಂಡೇಶನ್‌ನ ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿಯಾಯಿತು.

ಕ್ರಿ.ಶ.1930 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಯುರೊಪ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕ, ಭಾರತ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಮತ್ತು ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1938 ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಲ್ಬನ್ ಹಕ್ಲೆ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸಹಾ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು, ಇದು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವರು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸಂಘರ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು, ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದದ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಪ್ರಭಾವದ ಫಲಿತಾಂಶವೆಂದು ಅವರು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವ ಸಮರ II ರ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ ನಿಲುವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಾಂತಿ, ಭೇದಭಾವವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ಉತ್ಸಾಹದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಎಫ್ಐಐನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಉಪಶಮನವಾಯಿತು. ಅವರು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ (1940 ಮತ್ತು 1944 ರ ನಡುವೆ)

ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಆರ್ಯ ವಿಹಾರದಲ್ಲಿವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು, ಇದು ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಯಂ-ಸಮರ್ಥನೀಯ ಫಾರ್ಮ್ ಆಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು, ಅದರ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸರಕುಗಳು ಯುರೋಪ್ನಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡಿತು. ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: "ಇದು ಯಾವುದೇ ಸವಾಲು, ಯಾವುದೇ ಬೇಡಿಕೆಯಿಲ್ಲ, ಹೊರಹೋಗುವಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ, ಅದು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ನಡೆಯಿತು ಮತ್ತು ನಾನು ಓಜ್ಯೆ ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಸಿಡಿ."

ಕ್ರಿ.ಶ.1944 ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಓಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಾತುಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾತುಕತೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ವಿರಾಮವನ್ನು ಮುರಿದರು. ಈ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ನಂತರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು " ಸ್ಟಾರ್ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ " ಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ " ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರೈಟಿಂಗ್ಸ್ ಇಂಕ್" (ಏWಓಐ) ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಇದು ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಹೊಸ ಕೇಂದ್ರ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ-ಸಂಬಂಧಿತ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಏಕೈಕ ಉದ್ದೇಶವು ಬೋಧನೆಯ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಭಾರತದಿಂದ ಸಹವರ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ.1947 ರ ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡರು, ಯುವ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಹೊಸದನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೆಹ್ತಾ ಸಹೋದರಿಯರು, ಪಪುಲ್ ಮತ್ತು ನಂದಿನಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು, ಅವರು ಜೀವನಪಯರ್ಂತ ಸಹಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1948 ರಲ್ಲಿ ಉಟಕಾಮಂಡ್ನಲ್ಲಿನ "ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ" ಯ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಆಗುವವರೆಗೂ ಸಹ ಸಹೋದರಿಯರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದರು.

ವಿಶ್ವ ಸಮರ II ರ ನಂತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬಂದರು. ನೆಹರು ಅವರ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಬೋಧನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು, ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, "ಆತ್ಮದ ಅಂಡರ್ಸ್ಪ್ಯಾರಿಂಗ್ ಜನರಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮರಗಳು, ಭೂಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ. ಆತ್ಮವು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವ ಕನ್ನಡಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ ಸ್ವಯಂಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಸರಿಯಾದ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. " ನೆಹರು ಅವರು, "ಒಬ್ಬರು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದು, "ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಪದವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿ ಪ್ಯಾರಾಗ್ರಾಫ್ ಅನ್ನು ಓದಿ, ಅದು ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ."

ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ.ಶ.1960 ರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿ ಡೇವಿಡ್ ಬೊಮ್ಬೆ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಅವರ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳು ಭೌತಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೂಲಭೂತತೆ, ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಾನವತುಲದ ರಾಜ್ಯವು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮಾಂತರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವು. ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದ ಈ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ನಿಕಟ ಸ್ನೇಹಿತರಾದರು ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಭಾಷಣೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು-ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇತರ ಭಾಗಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಈ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು (ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಡುವೆ) ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಆಳವಾದರೂ, ಅವರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಫ್ರಿಡ್ಲೆಂಡ್ ಕ್ಯಾಪ್ರಾ ಮತ್ತು ಇ.ಸಿ. ಜಾರ್ಜ್ ಸುದರ್ಶನ್, ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ರೂಪರ್ಟ್ ಶೆಲ್ಟರ್, ಮನೋವೈದ್ಯ ಡೇವಿಡ್ ಶೈನ್ಬರ್ಗ್ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಮನೋರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸಕರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದರು. ಬೊಹ್ಮೊಂದಿಗಿನ ದೀರ್ಘ ಸ್ನೇಹವು ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಂತರದ ಮೂಲಕ ಹೋಯಿತು, ಮತ್ತು ಅವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಮರಣದವರೆಗೂ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು, ಸಂಬಂಧವು ಅದರ ಹಿಂದಿನ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಧಾನಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾದರು, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಬಹಳ ದೂರದವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ರಾಜಕೀಯ ಸಂಕ್ಷೋಭೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿರುವ ಕೆಲವು ತುರ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಜಯಕರ್ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಏತನ್ಮಧ್ಯೆ, ರಾಜ್‌ಗೋಪಾಲ್ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವು ರಾಜ್‌ಗೋಪಾಲ್ ಸ್ವಾಮ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ದಾನದ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿಧಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ. ರಾಜ್‌ಗೋಪಾಲ್ ಅವರನ್ನು

ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1971 ರಲ್ಲಿ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಅಡ್ಡ ದೂರುಗಳು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆದವು. ಅವರ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲಾಯಿತು; ಈ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1986 ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು, ಅವರ ಸಾವಿನ ನಂತರ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1984 ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ. 1985 ರಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಯುನೈಟೆಡ್ ನೇಷನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾಸೆಮ್ ಇನ್ ಟೆರಿಸ್ ಸೊಸೈಟಿ ಅಧ್ಯಾಯದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ, ನ್ಯಾಯಾಕ್ಷರಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಹ್ವಾನಿತ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1985 ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ, ಅವರು ಕೊನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು, ನಂತರ "ಜನವರಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1986 ರ ನಡುವೆ ಮತ್ತು" ಜನವರಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1986 ರ ನಡುವೆ "ವಿದಾಯ" ಮಾತುಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅನೇಕವನ್ನು ಅವರು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಈ ಕೊನೆಯ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಅವರು ವರ್ಷಗಳು, ಹಾಗೆಯೇ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಕಾಳಜಿ, ಮತ್ತು ಮಾನವರ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮ. ಅವನು ಮರಣವನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬಾರದೆಂದು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು, ಆದರೆ ಅವನ ದೇಹ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇದ್ದಾಗ, ಅವರು ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಅಂತಿಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ, 4 ಜನವರಿ 1986 ರಂದು, ಮದ್ರಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ, ಅವನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪರಿಣಾಮ, ಜೀವನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ, ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿೀಕ್ಷಿಸಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು.

ಜಿಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ತನ್ನ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಹ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು, ಅರಿಯದೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಬದಲಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಬೋಧಕರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದ್ದ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೆ ತಿರುಗಿತು. ಬೋಧನೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರಾಗಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಭಂಗಿ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ತಮ್ಮ ಸಹವರ್ತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ವಕ್ತಾರರು ಎಂದು ಅಥವಾ ಅವರ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಅವರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಘೋಷಿಸಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದರು.

ಅಧ್ಯಾಯ-ನಾಲ್ಕು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು.

4.1 ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ:

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು "ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರ ಮತ್ತು ಕೆಳಮಟ್ಟದವರಲ್ಲಿ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರ" ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಳಮಟ್ಟದವರಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜನರು ಶೂದ್ರರು ಅಥವಾ ಪಂಚಮರು ಎಂದೂ ಕೂಡ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮೌರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಅವಧಿಯ (ಕ್ರಿ.ಪೂ 6 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ 3 ನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು) ಮುಂಚೆಯೇ ಶೂದ್ರರ ಅಸ್ತಿತ್ವವು (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು / ದಲಿತರು ಎಂದೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ) ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಭಾರತದ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಣವಾದ "ಶೂದ್ರ" ವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು, ಇದನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಅಥವಾ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿಟ್ಟ ಅಥವಾ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೂದ್ರರನ್ನು - ಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಎಂಬ ಮತ್ತೆರಡು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಹಿಷ್ಕಾರ-ಜಾತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವುದು ಜಾತಿಯ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ಅಂತವರಿಗೆ ಸಮಾಜದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಜಾತಿಯ ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಷ್ಟ-ಜಾತಿಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಮರಣದಂಡನೆಯಷ್ಟೇ ಅತೀ ದೊಡ್ಡ ದುರಂತ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೈಸ್ತ ಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ, ಜಾತಿ ಕ್ರಮಾನುಗತವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಮತ್ತು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ಹೊರಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪಂಚಮರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ, ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿತು. ಇದು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಪುರಾತನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಗುಂಪು/ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಅಥವಾ ಗುಂಪಾಗಿ/ ಅಜಾಗರೂಕ / ಅಸಹಜ ಕಾರ್ಯಗಳು/ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶೂದ್ರಗಳೆಂದು

ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೂದ್ರರು ಅಗತ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಳ ಜಾತಿಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಬೌದ್ಧಿಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವರ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಅಶುಚಿಯಾದ ಜೀವನ, ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಅಥವಾ ಮಾತನಾಡುವ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಂದನಾತ್ಮಕ ಭಾಷೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ, ಲಂಬವಾದ ಸಮಾನಾಂತರ ಸರಣಿಯಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವರು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆಯ ಬಲವಾದ ಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಶೂದ್ರರು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಪುರುಷ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮೂರು ವರ್ಣಗಳ ಮೇಲಿನ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಥವಾ ಗುಂಪಿಗೆ ಗೌರವಿಸಿ ಅಧಿಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಅಥವಾ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೀಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದ ಯಾವುದೇ ವಿಭಾಗವು ಸ್ವತಃ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನನುಕೂಲಕರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆಳಕಾಲದ ಅಥವಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಅಥವಾ ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಳ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಶೋಷಣೆಯ ಭಾವನೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ವಾದಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೋರಿಸಿವೆ. ಇತರರು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ "ನೋವು", ದುರ್ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ "ಆಧಾರ್ಮಾ" (ಅನ್ಯೈತಿಕ ನಡವಳಿಕೆಯ), "ಅಲಸ್ಯ" (ಸೋಮಾರಿತನ) ಮತ್ತು ಆಗ್ಯಾನ್ (ಅಜ್ಞಾನ) ಎಂಬ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಬದಲು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಜನರು ಜನರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದರು.

ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿ ಶೂದ್ರ ಅಥವಾ ಇತರರನ್ನು ಸಮಾಜದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಎಂದಿಗೂ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ದೇಶದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಜನರು ಅಧಿಕಾರ/ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಅಥವಾ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಶೂದ್ರ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಮೂಲದ ಅನೇಕ ಯೋಧ ರಾಜರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ

ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ಶೂದ್ರರನ್ನು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಥವಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಿಂದು ರಾಜ್ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಹಿಂದುಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಕುಸಿತದ ನಂತರ ಸಮಾಜದ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಎಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಟರ್ಕಿಯರು, ಆಫ್ಘನ್ನರು ಮತ್ತು ಮುಘಲರಿಂದ ಮುಂದುವರಿದ ಆಕ್ರಮಣಗಳು ಮೊದಲು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಿದೇಶಿ ಭೂಮಿಗೆ ಹರಿದು ತದನಂತರ ಭಾರತವನ್ನು ಅವರ ತಾಯ್ನಾಡಿನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ದೇಶವನ್ನು ಆಳಿದವು. ರಾಜಮನೆತನದ ವರ್ತನೆ, ದುರಾಶೆ ಮತ್ತು ಐಷಾರಾಮಿ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು, ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮತ್ತು ಆಳ್ವಿಕೆಯ ನಡುವಿನ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ಅದು ದುಷ್ಟತೆಯಿಂದಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು, ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ಶೂದ್ರರನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿತು.

ಶೂದ್ರರ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ನೋವುಗಳು ಅಥವಾ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡುವಿಕೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಇತರರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಶತಮಾನಗಳ ಹಳೆಯ ಗುಲಾಮಗಿರಿ, ಅಜ್ಞಾನ, ನಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಅವರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳಿಸಿತು, ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಅಮಾನವೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಅಸ್ವಶ್ಯಕ ದುಃಖಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಜ್ಞಾನದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿತು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಹಾರಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿತು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾರವಾದಿ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಇದು ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳ ಕಡೆಗೆ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳು, ಬಿಗಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕಠೋರತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಇದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಷ್ಟತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಜನರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದೆ.

ಸುಧಾರಕರು, ಮಾನವೀಯರು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಆಧುನಿಕ, ತೆರೆದ, ಬಹುವಚನ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತ, ಶ್ರೀಮಂತ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯುತ ಭಾರತವನ್ನು ವಿಭಜಿತ, ಬಡತನದ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯ, ದುರ್ಬಲ, ಅಸಡ್ಡೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಒಳನೋಟದ ಸಮಾಜದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸುವ

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು' ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲು ಹಲವು ಸುಧಾರಣಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ನಂತರ, ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಬಯಸಿತು ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡುವ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಗಮನವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಕರುಣಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಸಂಕೋಚನ ಪಥವನ್ನು ಎತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ದೂರವಿಡುವಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಮುಂಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸಮಾಜದ ಕೆಳಭಾಗದ ಅಮಾನವೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯಿತು ಮತ್ತು ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕರುಣಾಜನಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಜನರಿಗೆ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅವರು ಶುದ್ಧ ಆಹಾರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಹರಿಜನರಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಇತರ ಭಾಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು "ದೇವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರು" ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹರಿಜನರು ಎಂದು ಕರೆದರು. ಹೇಗಾದರೂ, ದಲಿತ ಮುಖಂಡರು ಹರಿಜನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಸೌಮ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸಿದರು, ಇತರರ ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ದಯೆಯಿಂದ, ಮತ್ತು ಅವರು ಹೆಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಬಣ್ಣ:

ಕ್ರಿ.ಶ. 19 ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕೃತ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳ ಜಾತಿಗಳನ್ನು 'ಕುಗ್ಗಿದ ವರ್ಗ' ಅಥವಾ 'ಬಾಹ್ಯ ವರ್ಗ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಜನರನ್ನು 'ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರನ್ನು ಮತ್ತು ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ' ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿತು. ಸಮಾಜದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಮಿಷನರೀಸ್ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಅನೇಕ ಶಾಸನ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳು, ಬಾವಿ, ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲದವರು ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು, ಅದು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಇದು ಜಾತಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ಬಹಳ ಸಮಯದವರೆಗೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮಧ್ಯಂತರ ಜಾತಿಗಳ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಚಳುವಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

ಕೆಲವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲವಾದ ಆದರೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗುಂಪುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಸಂಪತ್ತು, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಿದವು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು 19 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳವಳಿಗಳ ವಿಫಲತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ವಿರೋಧಿ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಆವೇಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮುಸ್ಲಿಮರು ಭಾರತೀಯ ಕ್ರೈಸ್ತರು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರು ಇತರ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಬೆಂಬಲಿತವರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನು ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಧುನಿಕ ಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟಾಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸದಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲು, ಇದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿತು.

ಕ್ರಿ.ಶ.1909 ರ ಸುಮಾರಿಗೆ, ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಸೇವ್ ವರ್ಗವು ಮುಂಚಿನ ಶೂದ್ರಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೊಂಡಿದೆ, ಅನ್ವಚೇಬಲ್ಸ್ ಅನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೆನ್ಸಸ್ ಆಯುಕ್ತರು ಸೂಚಿಸಿದಾಗ (24% ಹಿಂದೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 16%) ಹಿಂದುವಿನಿಂದ ಮುಂಬರುವ 1911 ಜನಗಣತಿಗಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಎರಡು ವಿಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇದು ರಾಜಕೀಯ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಸ್ವಂತ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಹಿಂದು ಜನರಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವ ಸಲಹೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಹಿಂದೂ ನಾಯಕರನ್ನು ಯಾವುದೇ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಲ್ಲ, ಯಾರಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ನಿರಂತರ ಕುಸಿತವು ಈಗಾಗಲೇ ಕಾಳಜಿಯಿತ್ತು. ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮತದಾರರನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಭಾರತೀಯರನ್ನು

ವಿಭಜಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅವರು ಕಳವಳಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ.ಶ.1909 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಭಾಗವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿನಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು "ಕುಗ್ಗಿದ ವರ್ಗದ" ಹೆಸರಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿವೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದೆ. 20 ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ತಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಕ್ರಿ.ಶ.1911 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಹಿಂದೂ ಜನರಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಹಿಂದುಗಳ ನಿರಂತರ ಕುಸಿತವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಯಕರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಅವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿದರು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗವಲ್ಲ ಅಥವಾ ವರ್ಣ / ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪವಿತ್ರತೆ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಅಶುದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಪಾಪದ ಮಸುಕು ಎಂದು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು. ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ, ನೈತಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಲೋಕೋಪಕಾರಿ ಉನ್ನತಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು. ಅವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಕ್ಲೀನರ್ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಇತರ ವಿಭಾಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು, ತಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಗುರುತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಾನವರಾಗುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಎಂದು.

ರಾಜಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚಳವಳಿಗೆ ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿತು. ಅವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಂತೆ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. 'ಖಿನ್ನತೆ ತರಗತಿಗಳು', 'ದಲಿತರ', 'ಹರಿಜನರು' ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾದ ಅಥವಾ ಅವಮಾನಕರ ಮತ್ತು ಅವಮಾನಕರ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಅವರು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಹೇರಳವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, 'ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದಿಂದಲೇ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು, ಆದರೆ ಹಿಂದೂಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲ.' ಅವನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಇವತ್ತರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುರುತನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಫುಲೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಥವಾ ಗೋಪಾಲ್ ಗಣೇಶ್ ಮುಂತಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರು ಹಿಂದೂ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ರಚನೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದರು ಮತ್ತು ವರ್ಣ/ಜಾತಿ

ಪದ್ಧತಿಯ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಹಕಾರ ಎಂದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕೆಳ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಏಕೀಕೃತಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ಲಾನ್ ಅನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು, ಇದು ಬಲವಂತದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅಥವಾ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಲವು ನಿಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿತು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಡೆಯಿತು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಹಿಂದೂಗಳು ಕಡಿಮೆ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾನವರು, ಸೌಮ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಯಾರು ಯಾವಾಗಲೂ ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಳ ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ದಯೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು, ಆದರೆ ಹಿಂದೂಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲ.

ಕ್ರಿ.ಶ.1920 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಹಲವಾರು ಜಾತಿ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮೈತ್ರಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಂಡವು; ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಬಲ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದವು. ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅವರು ಜಾತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕಾನೂನು ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪಾಲನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.

ಕ್ರಿ.ಶ.1928 ರಲ್ಲಿ, ಸೈಮನ್ ಆಯೋಗವು ತಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುರುತನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಎಂದು ಮಧ್ಯಂತರ ಜಾತಿಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ. ಇದು 1932 ರ ಕಮ್ಯುನಲ್ ಅವಾರ್ಡ್ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮುಖಂಡರೊಂದಿಗೆ "ಹಿಂದೂ ಸೊಸೈಟಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ" ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕನಿಕರವಿಲ್ಲದ ಕಟ್ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರು, ಜಾತಿ ತತ್ವವನ್ನು ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು ಅಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್ ಹೇಳಿದರು, "ಮಿಂಟೊ ಮೋರ್ಲಿ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕೋಮು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವ ತತ್ವವು ಮೊಂಟಾಗು ಚೆಲ್ಮೋರ್ಡ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್‌ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. 1919 ರಲ್ಲಿ ಮತದಾರರು ವಿಭಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು ಹತ್ತು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಈಗ ಹದಿನೇಳು ಅಸಮಾನ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ವಿಭಜನೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಿಂದೂ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಭವನೀಯ ಅಡ್ಡ-ವಿಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು ".

ಕ್ರಿ.ಶ.1932 ರ ಕಮ್ಯುನಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಜುಲೈ 1934 ರಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಹೆಸರಿನ ಜನರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದು ಕ್ರಿ.ಶ.1935 ರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿತು. ಕಾನೂನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಯಾರಿಗೂ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಲ್ಲ. ಮೀಸಲಾತಿ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ "ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು" ಪದವು ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಣ, ವೃತ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯದ ಸಮಾಜದ ಕೆಳಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸುಧಾರಣಾತ್ಮಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದ ನಂತರವೇ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಂದಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಿಸುವುದು: ನ್ಯಾಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ; ಆಲೋಚನೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ನಂಬಿಕೆ, ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆರಾಧನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ; ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶದ ಸಮಾನತೆ; ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಈಖಂಖಿಇಖಓಖಿಐ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐಕ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ 15 ನೇ ವಿಧಿಯು ಜಾತಿ, ಜನಾಂಗ, ಧರ್ಮ, ಲಿಂಗ ಅಥವಾ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಳದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ; ಲೇಖನ 16 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯೋಗದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶದ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ, ಲೇಖನ 338 ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾನೂನಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ನಿಗದಿತ ಜಾತಿಗಳ ಮುಳುಗಿದ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲು ಕೆಲವು ಸಮಯ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೋ ಚಳುವಳಿ ಹಳಿತಪ್ಪಿದೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.ಸಂವಿಧಾನದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮುಳುಗಿರುವ ವಿಭಾಗಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನ್ಯಾಯೋಚಿತವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು.

4.2 ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ:

ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವು ಒಂದು ಔಪಚಾರಿಕ ವಿವಾಹದ ಅಥವಾ ಒಂದು ವಯಸ್ಸನ್ನು ತಲುಪುವ ಮುಂಚೆ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಒಕ್ಕೂಟವು ಒಬ್ಬ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಒಬ್ಬ ಅಥವಾ ನಂತರ

ಅನೇಕ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ 18 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾದ ಮದುವೆಯಾಗುವ ವಯಸ್ಸು 18 ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹುಡುಗಿಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ; ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸನ್ನು 18 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದಾಗಲೂ ಸಹ, ಅನೇಕ ನ್ಯಾಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಮದುವೆಗೆ ಪೋಷಕರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಹದಿಹರೆಯದ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಂತಹ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಮತಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾನೂನು ವಿವಾಹದ ವಯಸ್ಸು 18 ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಶಾಸಕಾಂಗ ಕಾನೂನಿನ ಮೇಲೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತದೆ; ಇದು ಹುಡುಗರು ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಇದು ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವು ಬಾಲ್ಯ ವಧುಗಳು ಮತ್ತು ವಧುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ಯುಎನ್ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಗ್ರ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಶಿಕ್ಷಣವು ಇಂತಹ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದು.

ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವು ಮಕ್ಕಳ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ, ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯ ನಂತರ ಸಿವಿಲ್ ಜೊಹಾಬಿಟೇಶನ್ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಆರಂಭಿಕ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಕೇವಲ ಒಂದು ಮದುವೆ-ಪಾಲುದಾರ ಮಾತ್ರ ಮಗುವಿಗೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹದ ಕಾರಣಗಳು, ಬಡತನ, ವಧುವಿನ ಬೆಲೆ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಕಾನೂನುಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಉಳಿದಿಲ್ಲದವರ ಅನಕ್ಷರತೆ, ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಂತಹ ಕಾನೂನುಗಳು.

ಬಡತನ, ಅಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳು ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂದು, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವು ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಫ್ರಿಕಾ, ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ, ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾ, ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾ, ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕ, ಮತ್ತು ಓಷಿಯಾನಿಯಾ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್ ಕಾನೂನು ವಿನಾಯಿತಿಗಳಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ 17 ಯು.ಎಸ್. ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ವಯಸ್ಸು ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಘಟನೆಯು ಪ್ರಪಂಚದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದೆ. 18 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಗಮನಿಸಿದ ದೇಶಗಳು ನೈಜರ್, ಚಾಡ್, ಮಾಲಿ, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ಗಿನಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಗಣರಾಜ್ಯಗಳು 60% ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದರದಲ್ಲಿವೆ. ನೈಜರ್, ಚಾಡ್, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ಮಾಲಿ ಮತ್ತು ಇಥಿಯೋಪಿಯ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ದರಗಳು 15% ಕ್ಕಿಂತ

ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ 20% ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, 2003 ರ ಯು -2013-2009 ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. 1533 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಯಾಕ್ಸೋನಿಯಾದ ಪ್ರಿನ್ಸೆಸ್ ಎಮಿಲಿಯಾ, 16 ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಜಾರ್ಜ್ ದಿ ಪಿಯಸ್, ಮಾಗ್ರೇವ್ ಆಫ್ ಬ್ರಾಂಡೆನ್ಬರ್ಗ್-ಅನ್ಸಾಕ್ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು, ನಂತರ 48 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದರು.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮುಂಚೆಯೇ, ಭಾರತ, ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಯುರೋಪ್ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿಶ್ವದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಹದಿಹರೆಯದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ನಂತರ ಮಹಿಳೆಯರು ವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಜಗಳು ಈ ಮದುವೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ 19 ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಪುರಾತನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅಥವಾ ಮುಂಚೆಯೇ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದು. ಫ್ರೀಡ್ಮನ್ ಹೇಳುವಂತೆ, "ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯ ಮದುವೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಗುತ್ತಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಾಚೀನ ಇಸ್ರೇಲ್ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ವಿಶೇಷತೆಗಳು." ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಾಲಕಿಯರು 15 ನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರು, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವರ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ. ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ, ಮದುವೆಯ ವಯಸ್ಸು ಯಹೂದಿ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

"16 ನೇ ಶತಮಾನದ ರಿಸ್ಪೆನ್ಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವು ತುಂಬಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ, ಅದು ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಹಲಾಖಾದಲ್ಲಿ, 'ಚಿಕ್ಕದು' ಎಂಬ ಪದವು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಮತ್ತು ಒಂದು ದಿನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಕ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ" ಎಂದು ರುತ್ ಲಾಮ್ಬನ್ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಸ್ನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಆರಂಭಿಕ ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಮಾತೃತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಯಿತು. ಹುಡುಗರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಹದಿಹರೆಯದವರಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಲು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮುಂಚಿನ ಮದುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಮಾತೃತ್ವವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ರೋಮ್ನಲ್ಲಿ, 12 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಹುಡುಗಿಯರು ಮತ್ತು 14 ರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಹುಡುಗರು ಮದುವೆಯಾದರು. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ರೋಮನ್ ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಿವಿಲ್

ಕಾನೂನುಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ, 16 ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಚೀನಾದಲ್ಲಿ, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವು ರೂಢಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಇತರ ಪೂರ್ವ-ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ನಾತ್ಸೆಸ್ಟ್ ಯುರೋಪ್ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಡವಾಗಿ ಮದುವೆಗಳು ತಮ್ಮ 20ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ನ ಲಭ್ಯವಿರುವ ದೇಟಾವು 14ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಭವಿಸಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮಾದರಿಯು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ, ಇದು ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಯುರೋಪ್ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು. 1275 ಅಥವಾ 14 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ (ಮೂಲಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ) ಅಪರಾಧೀಕರಿಸಿದ 1275 ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು; 1576 ರಲ್ಲಿ ಈ ವಯಸ್ಸನ್ನು 10 ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು. 18 ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 19 ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತವು ಭಾರತೀಯ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಲಕಿಯರ ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು.

18 ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಿರಿಯಾದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ಕಾಟಿಷ್ ವೈದ್ಯರು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿದರು, ಆದರೆ "ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ" ತನಕ ಮದುವೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. 19 ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೈನ್ ನಿಂದ ಬಂದ ಪುರಾವೆಗಳು, ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಗಂಡಂದಿರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅದು ಅಪರೂಪದ ಘಟನೆ ಎಂದು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿ ಶರಿಯಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಖಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1830 ರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಮ್ ಲೇನ್ ಕೆಲವು ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಹುಡುಗಿಯರು 16ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏಕೈಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಿದರು, ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ರೂಪಾಂತರ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರೂಢಿಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಮಹತ್ತರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದಿತು, ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ.1920 ರ ವೇಳೆಗೆ ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ 10% ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿತ್ತು 20 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. 1923 ರಲ್ಲಿ, ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಸಂಸತ್ತು 16 ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಗೆ 18 ವರ್ಷ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿತು.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಭಾರತದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಚೈಲ್ಡ್ ಮ್ಯಾರೇಜ್ ರಿಸ್ಟ್ರಿಂಟ್ ಆಕ್ಟ್ 1929 ರ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಹಿಂದೂಗಳು, ಬೌದ್ಧರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಹೆಚ್ಚಿನ

ಜನರಿಗೆ 21 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಿನ ಯುವಕ ಅಥವಾ 18 ಕ್ಕಿಂತ ಚಿಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಕಾನೂನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದ 165 ಮಿಲಿಯನ್ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಹಿಂದೂ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಜೈನ್, ಸಿಖ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನಿನ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಈ ಕೊಂಡಿ ಕ್ರಿ.ಶ.1937 ರ ಭಾರತೀಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪರ್ಸನಲ್ ಲಾ (ಷರಿಯಾತ್) ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್ ಆಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲಾದ ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತು ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಈ ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹುಡುಗಿಯರು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ವಿವಾಹವಾಗುವ ವಯಸ್ಸು, 9, ಮತ್ತು ಅವಳ ಪೋಷಕರು (ವಾಲಿ) ಅವಳು ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಬುದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು. ಕಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪರ್ಸನಲ್ ಲಾ ಬೋರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಗರಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭಾರತ-ವ್ಯಾಪಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿವೆ; ಭಾರತೀಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ 15 ಅಥವಾ 12 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕು ಇದೆ ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಭಾರತದ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ದರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. 1.2 ಶತಕೋಟಿಯಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿರುವ ಭಾರತ, ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 2016 ರ ವೇಳೆಗೆ, 2006 ರ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಕಾಯಿದೆಯ ನಿಷೇಧದಿಂದ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಮತ್ತಿತರ ಮಹಿಳೆಯರ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದವರಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ರಾಮ್ ಮೋಹನ್ ರಾಯ್ ಮೊದಲನೆಯವನು. ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಸತಿ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕೆಶಬ್ ಚಂದ್ರ ಸೇನ್ ಅವರು ಕ್ರಿ.ಶ.1872 ರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮದುವೆ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ರವಾನಿಸಲು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಮನವೊಲಿಸಿದರು. ಇದು 18 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗನ ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು 14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವವನ್ನು ಕಾನೂನುಬಾಹಿರಗೊಳಿಸಿತು. ವಿಭಿನ್ನ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳ ಜನರ ನಡುವಿನ ವಿಧವೆಯ-ಮರುಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಮದುವೆಯನ್ನು ಅನುಮತಿಸಿತು. ಇದು ವಿಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಸಹ ಅನುಮತಿಸಿತು.

ನಂತರ ಕ್ರಿ.ಶ.1929 ರಲ್ಲಿ ಚೈಲ್ಡ್ ಮ್ಯಾರೇಜ್ ರಿಸ್ಟ್ರಿಂಟ್ ಆಕ್ಟ್ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಇದು ಬಾಲಕಿಯರ ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸು 18 ಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಹುಡುಗರು 21 ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ನಂತರ ಬಹಳಷ್ಟು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು. ಆಪ್ಟಿಷನ್ ಎಮೆರಿಟಸ್ ಡೆಸ್ಮಂಡ್ ಟುಟು ಕೂಡಾ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ.

4.3 ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ:

ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯು ವರ ಅಥವಾ ಆತನ ಕುಟುಂಬದವರು ವಧುವಿಗಾಗಿ ನೀಡುವ ಹಣ, ಆಸ್ತಿ, ಅಥವಾ ಇತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಲಿರುವ ವಧುವಿಗೆ ಅಥವಾ ಮದುವೆಯಾಗಲಿರುವ ವಧುವಿನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು, ಇದು ವರನಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ವಧುವಿನಿಂದ ಹೊಸ ಮನೆತನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮದುವೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಧು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಸಿದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನ್ನು ವಧುವಿನಿಂದ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಮತ್ತು ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಏಷ್ಯಾದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯ, ಆಫ್ರಿಕಾದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪೆಸಿಫಿಕ್ ದೀಪಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೆಲೇನೇಷಿಯಾದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ ಕೆಲವು ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಡಾಲರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಮತ್ತು ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿದ್ದ ಪಾಪುವಾ ನ್ಯೂ ಗಿನಿಯಾದಲ್ಲಿ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯು ಸುಮಾರು 100,000 ಡಾಲರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ತಂದೆಗೆ ವಧುವಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೀಬ್ರೂ ಬೈಬಲ್ ಸಹ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. [ಎಕ್ಸೋಡಸ್ 22: 16-17 ವಲ್ಟ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೈಬಲ್ (ವೆಬ್) 16 ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕನ್ಯೆಯೊಂದನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ಅವನು ಮದುವೆಯಾಗುವದು ಮತ್ತು ಅವಳ ಸಂಗಡ ಮಲಗಿದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಬೇಕು. 17 ಆಕೆಯ ತಂದೆ ಅವಳಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ಅವನು ಕನ್ಯೆಯ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.]

ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ವಧುವಿನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಮಹರ್ ಎಂಬ ಉಡುಗೊರೆಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುವಂತೆ ವರನು ಆದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಧುವಿನ-ಬೆಲೆಯ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಅರ್ಥದಿಂದ ಒಂದು ಮಹರ್ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ, ಅದು ವಧುವಿನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ,

ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಒಂದು ಡೋವರ್ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಖುರಾನ್‌ನಲ್ಲಿ, ಅಧ್ಯಾಯ 4, ಅನ್-ನಿಸಾ, ಪದ್ಯ 4 ರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ:

ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರಿಗೆ (ನೀವು ಮದುವೆಯಾಗುವವರು) ತಮ್ಮ ಮೆಹರ್ ಅನ್ನು [ಮದುವೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಗಂಡನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ವಧುವಿನ ಹಣ] ಒಳ್ಳೆಯ ಹೃದಯದಿಂದ ಕೊಡು; ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದರೆ, ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾವುದೇ ಹಾನಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲದೇ ಅದನ್ನು (ಅಲ್ಲಾ ಅದನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡಿದಂತೆ) ಆನಂದಿಸಿ.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಆಧುನಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹಣ ಪಾವತಿಸಲು ಶಕ್ತರಾಗಿರುವವರು. ಯಾವುದೇ ಹುಡುಗಿ ಖರೀದಿಸಬಹುದು. ಗುರಜಡರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧದ ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಧು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಾಮ್ ಅನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಆಧುನಿಕ ಪಠ್ಯವೆಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಇದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿಗರು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಚಳುವಳಿಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಅಪ್ಪಾ ರಾವ್, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಮಯದ ಸುಧಾರಣೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿರತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಮಂಜಸತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡರು ಆದರೆ ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಾಮ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದರು. 1897 ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾದ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು 1909 ರಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು, ವಧು-ಬೆಲೆಯ ದುಷ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ, ವಿಧವೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹಗಳು ಅತಿದೊಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದ್ದಿತು ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಅಂತರ-ಸಂಬಂಧಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಸ್ಯದ ಮೂಲಕವೇ ಅಪ್ಪಾರಾವ್‌ರವರು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಡುವಿನ ಒಂದು ಮುಖಾಮುಖಿಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದರು.

ಗುರಜಾಡ ಅಪ್ಪಾ ರಾವ್ ಪಂతుಲು ರವರು (1862-1915) ಗಿಡುಗು ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಂದುಕುರಿ ವೀರೇಸಲಿಂಗಂ ಪಂతుಲುರವರ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಒಂದು ಮತದಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಗಿದಾಗು ನಂತಹ ಮಾತನಾಡುವ ತೆಲುಗು, ಮತ್ತು ಕಂದಕುರಿ, ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ದುರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಲು

'ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಮ್' ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ವಿಧವೆ ಮರು-ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ. ನಾಟಕಕಾರನು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ಬಯಸಿದನು. ತೆಲಂಗಾಣ ನಾಟಕಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವರು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಮಿಶ್ರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ತೆಲುಗು ಜೊತೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ.

ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಮ್ ಅನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಾ ಡಾ.ಸಿ.ಆರ್. ರೆಡ್ಡಿ "ಮಧ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪಂಡಿತರ ನೈಜ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಆಧುನಿಕ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಆಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಮ್ ವಿಡಂಬನ ಕಷ್ಟಕರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೇರುಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಜೀವನ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಳಪು. ಅದರ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಎಲ್ಲಾ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ದಯೆ, ವಿಲಕ್ಷಣತೆಗಳು, ಕ್ರೋಧಗಳು, ಮತ್ತು ಚಿಕನರಿಗಳು, ಪವಿತ್ರತೆಗಳು ಮತ್ತು ನೈಜ ಜೀವನದ ಬೂಟಾಟಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ-ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಶೋಚನೀಯ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅಪಾ ರಾವ್ ಅವರ ನಾಟಕವು ಸುಧಾರಣಾ ಚಳುವಳಿಗಳ ಧನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಋಣಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಭಾವ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ನಾಟಕ 'ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಮ್' (1892), ವಿಜಯನಗರಂನ ಗುರುಜಾ ಅಪ್ಪ ರಾವ್ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ. ಇದನ್ನು 1909 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಲೇಖಕರು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಓರ್ವ ಉದಾರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಲೇಖಕನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅದ್ಭುತ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವರ ನಾಟಕದ ಪರಿಚಯದಲ್ಲಿ, ಟಿ ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯನ್ನು (ಅದರ ಮೂಲಕ ಅವರು ಮಾತನಾಡುವ ಉಪಭಾಷೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು) ಹಂತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಜನಪ್ರಿಯ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಶೋಚನೀಯ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಜೀವನ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಜೀವನದ ನೈಜತೆಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಲೇಖಕ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನರು ಅವರ ಪಾತ್ರದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಅವನ ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ನೆರವಾದವು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಅಥವಾ ವಯಸ್ಸಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಟವು ಒಂದು ಅವಧಿಗೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಬಹುದು, ಆದರೆ ಅಂತಹ ದುಷ್ಪರಿಂದ ಬಳಲುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸದ ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಇದು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ-ಅಥವಾ ಕಣ್ಣುಸುಲ್ಕಮ್ಲಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಅಥವಾ ನಂತರ, ಆಚಂತ ಸಾಂಖ್ಯಯಾನ್ ಶರ್ಮಾ ಮತ್ತು 'ಸಾಗರಿಕಾ' (1897) ವಲ್ಲರಿ ಬರಿರಾಜು ಅವರಿಂದ 'ಮನೋರಮಾ' (1895) ಮತ್ತು ಟ್ರಹಾಸನಮ್ '(1895-1900) ವೈರ್ಸಾಲಿಂಗಮ್ ಅವರಿಂದ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಯಸ್ಸಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಷ್ಪ್ರತ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪೀಳಿಗೆಯ ನೆನಪಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಳೆಯದಾಗಿವೆ. ಆದರೆ 'ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಮ್' ವಿಚಾರ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ನಾಟಕದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾದ ವಧುವಿನ ಬೆಲೆ ವೋಗ್ಲಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ವಧುವಿನ ಬೆಲೆ ಬದಲಿಸಿದೆ. ಆದರೂ, 'ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಮ್' ಸ್ವಲ್ಪವಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯದು, ಸಮಾಜದ ಇತರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇರಬಹುದು, ಇದು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ, ಮತ್ತು ಗಿರೀಸಮ್, ವೆಂಕಟೇಷನ್, ಕರಾಕ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮತ್ತು ಮಧುರಾವಾನಿ ಮುಂತಾದ ಅಮರ ಪಾತ್ರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಲೊ ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತತೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾಟಕವನ್ನು ಹೂಡಿದೆ. ಪ್ರತಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ವಧು ಬೆಲೆ (ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಧನು, ಲುಬ್ಧವಧನು ಮತ್ತು ರಾಮಪಂತುಲು ಮುಂತಾದವು) ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಕೆಲವು ಪಾತ್ರಗಳು ನಮಗೆ ಹೊಂದಿವೆ. ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಕೆಲವು ಪಾತ್ರಗಳಿವೆ. (ಕರಾಕ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ವೆಂಕಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಧುರಾವಾನಿ). ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಿರೀಸಾಮ್ ನಾಯಕ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ? ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲ.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಮುಂಚಿನ ಮದುವೆಗಳು, ಜೊತೆಗೆ ಹಳೆಯ ಪುರುಷರ ಮದುವೆಗಳು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯರು, ವಧು ಬೆಲೆ, ನೃತ್ಯ ಹುಡುಗಿಯರ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಡುವೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕುಡಿಯುವುದು, ಪ್ರೇತಗಳು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾಟಗಾತಿಗಳ ನಂಬಿಕೆಗಳು - ಇವೆರಡೂ ಆರೋಗ್ಯಕರ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಗುರಜಾದ ಅಪ್ಪಾ ರಾವ್ ಅವರ ಬರಹಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಷ್ಪ್ರತ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. "ಕಾಮ್ / ಅಸುಲ್ಕಮ್" ಎಂಬ ನಾಟಕವು ಹಾಸ್ಯಮಯ ನಾಟಕ ಎಂದು ನಾವು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ

ಉಪಭಾಷೆ (ಮಾತನಾಡುವ), ಪಾತ್ರಗಳ ಭಾಷಣಗಳು, ನಿರೂಪಣೆ, ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳು. ಹಾಸ್ಯದ ಮುಖವಾಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗುಜಜದವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಸಹಜವಾಗಿ, ಇಲ್ಲೂ ಅಟದ ಸಂಯೋಜನೆಯಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಗುರುಜಾದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಟೀಕೆ; ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಪ್ಪೆಸಲ್ ಆಗಿದೆ. ಗುರಾಜಡಾ ನಗುತ್ತಾನೆ ಪಾತ್ರಗಳ ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಕುಸಿತದಲ್ಲಿ, ಇದು ನೈತಿಕವಾಗಿ ಅಸಹ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ ಜನರ ಗುಂಪು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಕಾರಣ, ಅವರು ಪ್ರತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ ಶಿಕ್ಷಣ. ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು, ತನ್ನ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವವನು ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್. ಅಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿಡಂಬನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿ ಮತ್ತು ಸಮಯ (ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಮತ್ತು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭ) ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜನರ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತಿಯು ಹಾಸ್ಯಮಯವಾಗಿದೆ; ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಅವರು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಇದು ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಮಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ನಾವು ಪರೋಕ್ಷ ಸೆಟ್ಲರ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. 'ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಮ್' ಇದು ರಚನೆಯಾದರೂ ಸಹ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನಾಟಕವಾಗಿದೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ವೇಮಾಣ ಕವಿತೆಗಳಂತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವು. ಆದರೂ, ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪಿನ ಜನರು, ಇನ್ನೂ ಅದರ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಈಗಲೇ ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಹಿತಿ ನಿಡಾದವೋಲು ವೆಂಕಟರಾವ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ- "ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಮ್ ನಾಟಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ." ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ತೆಲುಗು ಜನರು ಸಾಹಿತ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ". ತೆಲುಗು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾಸುಲ್ಕಮ್ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಮುಗ್ಧತೆಯ ಸುಧಾರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವಿಷಯಗಳು, ಹಾಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಭಾಷಾ ಸುಧಾರಣೆ, ಮಾರಾಟ ಹುಡುಗಿಯರ, ವಧು ಬೆಲೆ, ವಿಧವೆ ಮರುಪಾವತಿ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ, ದುರಾಸೆಯ ಜನರು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಹಾಸ್ಯಮಯ ಪರಿಣಾಮದೊಂದಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅವರು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಬಲವಾದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನ್ಯತೆ ಇತ್ತು ಧರ್ಮ. ಆದರೆ, ಎಂದಿನಂತೆ, ಸುಧಾರಣಾ ಉತ್ಸಾಹ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಚಾನಲ್ಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು. ಕೆಲವರು ತೀವ್ರ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸಲು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಮತ್ತು ಇದು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಶರಣತೆಯ ಬಲಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು. ನಾವು ಹಾಗಾಗಿ, ಮುಖ್ಯ ಚಲನೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಕೇವಲ ನಮ್ಮನ್ನೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇದು ಅವುಗಳನ್ನು ಎರಡು ತಲೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ, ಚಳುವಳಿಗಳು ಆರ್ಥೋಡಾಕ್ಸ್ ಮಸೂದಾ ಹೊರಗೆ ಗುಂಪಿನ ಅಥವಾ ಆದೇಶದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬದಲಾವಣೆ ಹಿಂದೂಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ.

4.4 ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:

19 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಗಳು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು, ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಎಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದರು. ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್ ಅವರ ಪ್ರಭಾವಿ ಪುಸ್ತಕವಾದ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದೆಂದು ವಾದಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಈ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ, ಭಾರತವು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಹಿರಂಗವಾದ ಭಾರತೀಯ ನಗರ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಈ ಟೀಕೆಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿತು. ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೊಸ-ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ನಂಬಿಕೆ ಮಹಿಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ಸಹ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಗಳು, ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿನ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಮಾಜ, ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಥಿಯಾಸಾಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಸಿದರು. ಜಾನ್ ಡ್ರಿಂಕ್ವಾಟರ್ ಬೆಥೂನ್, ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲೌಸಿಯ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಾನೂನು ಸದಸ್ಯ, 1849 ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಮೊದಲ ಜಾತ್ಯತೀತ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು, ಇದನ್ನು ನಂತರ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನಿಡಲಾಯಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷ, ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಫೋಬ್ನ್ಯೂ ಗುಜರಾತ್ ವರ್ನಾಕ್ಯುಲರ್ ಸೊಸೈಟಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆ ತೆರೆಯಿತು.

ಬಾಂಬೆಯ ಎಲ್ಫಿನ್ಸ್ಟೋನ್ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ದೆಹಲಿಯು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದೆತ್ತು.

19 ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 20 ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಭಾರತವು ದೇಶದ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ರಾಮೇಶ್ವರಿ ನೆಹರು, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪಂಡಿತ್ ಮತ್ತು ದುರ್ಗಾಬಾಯ್ ವೊರಾಗಳಂತಹ ಕೆಲವು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮಹಿಳಾ ಮಹಿಳೆಯರು ಔಪಚಾರಿಕ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೋತಿಲಾಲ್ ನೆಹರು ಅವರಂತಹ ಜ್ಞಾನದ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಸಹ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. 1890 ರಲ್ಲಿ ಜುಲಾಂದರಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಕನ್ಯಾ ಪಾಠಶಾಲವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಆರ್ಯ ಸಮಾಜದ ಲಾಲಾ ಮುನ್ನಿ ರಾಮ್ ಅವರ ಆರಂಭಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು, ಅಲ್ಲಿ ಗೃಹಿಣಿಯರು ದಿನನಿತ್ಯದ ಕೆಲವು ಅಟಾವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವಕೀಲರು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು.

19 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಗಳು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು, ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಎಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದರು. ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್ ಅವರ ಪ್ರಭಾವಿ ಪುಸ್ತಕವಾದ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದೆಂದು ವಾದಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಈ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ, ಭಾರತವು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಹಿರಂಗವಾದ ಭಾರತೀಯ ನಗರ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಈ ಟೀಕೆಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿತು. ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೊಸ-ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ನಂಬಿಕೆ ಮಹಿಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ಸಹ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಗಳು, ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿನ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಮಾಜ, ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಥಿಯಾಸಾಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಸಿದರು. ಜಾನ್ ಡ್ರಿಂಕ್ವಾಟರ್ ಬೆಥೂನ್, ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲೌಸಿಯ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಾನೂನು ಸದಸ್ಯ, 1849 ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಮೊದಲ ಜಾತ್ಯತೀತ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು, ಇದನ್ನು ನಂತರ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನಿಡಲಾಯಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷ, ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಫೋಬ್ನ್ಸ್ ಗುಜರಾತ್ ವರ್ನಾಕ್ಯುಲರ್ ಸೊಸೈಟಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆ ತೆರೆಯಿತು.

ಬಾಂಬೆಯ ಎಲ್ಫಿನ್ಸ್ಟೋನ್ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ದೆಹಲಿಯು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದೆತ್ತು.

1904 ರಲ್ಲಿ, ಅನ್ನಿ ಬೆಸೆಂಟ್ ಅವರು ದಿ ಎಜುಕೇಶನ್ ಆಫ್ ಗರ್ಲ್ಸ್ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಕರಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಬರೆದರು, ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತಗೊಳಿಸಿತು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ಥಿಯಾಸಾಫಿಕಲ್ ಸೊಸೈಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿತು. ಥಿಯಾಸಾಫಿಕಲ್ ಲಾಡ್ಜ್ ಸದಸ್ಯರು ಬ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳು, ವಕೀಲರು, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಅವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದರು ಮತ್ತು ಅನೇಕರು ಸೇಂಟ್ ಸ್ವೀಫನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜ್ ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರು, 1882 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂಬ್ರಿಜ್ ಮಿಷನ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ದೆಹಲಿಯ ಮೊದಲ ಕಾಲೇಜು, ಬಾಲಕಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರು. ದೆಹಲಿಯ ಸಮಾಜವು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಯಾಗಿ ಅವರು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು.

ಒಂದು 100 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹುಡುಗಿಯರು ಪಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನವನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಮನೆಯ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರವಾಸಗಳು ವಿಶೇಷ ವಿಧಾನಗಳ ಸಾರಿಗೆ-ಡೋಲಿ (ಪ್ಯಾಲನ್ಸಿನ್) ಅಥವಾ ಮಿಯಾ (ತುದುರೆ ಸಾಗಣೆಯ) ಬಳಕೆಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ದೇಶೀಯ ಗೋಳದ ಹೊರಗಿನ ವಿಹಾರಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ದೇಶೀಯ ಜೀವನವು ಹವೇಲಿ-ಛೌನ್ಹಾಸ್-ಜಂಟಿ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮಿಶನರಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಇದ್ದವು, ಆದರೆ ಅದರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಳಪೆ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಬಂದರು. ಶ್ರೀಮಂತ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು.

ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ್ದ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳು ಅನಗತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿಯೂ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮದುವೆಯಾದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಹುಡುಗಿ ವಿಧವೆಯಾಗುವ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕಲಿಸಬಹುದಾದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಬಂಡಾಯದ ಹರಿದಾನ್ಗಳಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಬೇಕಿತ್ತು, ಅವರು ಕುಟುಂಬದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶತಮಾನಗಳ ಹಳೆಯ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳೊಂದಿಗೆ ಪುರುಷರಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪತ್ನಿಯರು ಮತ್ತು ತಾಯಂದಿರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ,

ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸುಧಾರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಒತ್ತಿಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

1904 ರಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮಧ್ಯಮ-ವರ್ಗದ ಹಿಂದು ಕುಟುಂಬದ ಮೊದಲ ಕೆಲವು ಹುಡುಗಿಯರು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಮನವೊಲಿಸಿದರು. ಹತ್ತವರ ಭಯ ಮತ್ತು ಆತಂಕಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಪರದೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಕುದುರೆ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ತರಲು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ದೆಹಲಿಯ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿತು, ಮಧ್ಯಂತರ ತರಗತಿಗಳನ್ನು 1924 ರಲ್ಲಿ ಐದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಶಾಲೆಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ನಾಚಿಕೆ ಮತ್ತು ನರ ಯುವತಿಯರು ನಂತರ ನಾಯಕತ್ವ , ಉದ್ಯಮದ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. 1928 ರಲ್ಲಿ, ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ, ಇಬ್ಬರು ಮಾಜಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಹೊರಟರು. ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಕಾರ್ಕಿ ಗ್ಲಾಸ್ಕೋದಲ್ಲಿ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು, 19 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಕದಂಬಿನಿ ಬೋಸ್ ಗಂಗೂಲಿ, ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಪದವೀಧರ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ವೈದ್ಯರಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅದೇ ನಗರದಲ್ಲಿ. ಲಜ್ಜವತಿ ರಾಮ್ ಕೃಷ್ಣ ದಾಸ್ ಅವರ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಮಾಡಲು ಪ್ಯಾರಿಸ್ಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ.

ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಹಾಟ್ಕುಳ (ಸ್ಟ್ರೈಕ್‌ಗಳು) ಮತ್ತು ಪಿಕೆಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ 1 ಕಿ30 ಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ನಾಗರಿಕ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. 1930 ರಲ್ಲಿ ಅರುಣಾ ಅಸಾಫ್ ಂಘಾ ಯ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಚಮೇಲಿ ಎಂಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಎ ಗಲ್ಸ್ ಸ್ಕೂಡೆಂಟ್ಸ್ ಯೂನಿಯನ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಗರ್ಲ್ಸ್ ಗೈಡ್ಸ್ ಮೂವ್ಮೆಂಟ್, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು. 1934 ರಲ್ಲಿ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ಯೂನಿಯನ್ ಜ್ಯಾಕ್ ವಂದನೆ ಮತ್ತು 'ಗಾಡ್ ಸೇವ್ ದಿ ಕಿಂಗ್' ಹಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹುಡುಗಿಯರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು.

1942ರಲ್ಲಿ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅರುಣಾ ಅಸಾಫ್ ಅಲಿ ನೇತೃತ್ವದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪೊಂದು ನಗರದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್-ವಿರೋಧಿ ಪೋಸ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಲು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. 10 ಆಗಸ್ಟ್ 1942 ರಂದು, ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾಲೇಜು

ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿದರು ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಸೈಫಾನಿಯನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಯಿಸ್ ಮೆರವಣಿಗೆಗೆ ಸೇರಿದರು. ಅವರು ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು, ಸಂಘಟಿತ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ನಂತರ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಅವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರ ಕಿರುಕುಳದ ವಿರುದ್ಧ ಬೃಹತ್ ಯಾಳಿಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದರು. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವಿರುದ್ಧದ ಮೊದಲ ಮಾರ್ಚ್ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನವು 1978 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜ್ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಲೇಡಿ ಹಾಡಿರ್‌ಂಗ್ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜನ್ನು 1916 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಮಹಿಳಾ ವೈದ್ಯರ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ಔಷಧಿಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವೃತ್ತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲೇಡಿ ಹಾಡಿರ್‌ಂಗ್ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಲು ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್ ಕನಿಷ್ಠ ಅರ್ಹತೆಯಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಸ್ಕೂಲ್ ಒಂದು ಬೇಡಿಕೆಯ ನಂತರದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಯಿತು.

ಆರಂಭದಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಶಾಲೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. 19 ನೆಯ ಮತ್ತು 20 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು- ಹೋಮ್-ಮೇಕಿಂಗ್ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಹುಡುಗರು ಓದುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳು. ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಸ್ಕೂಲ್ ಬಾಲಕಿಯರಂತೆಯೇ ಅದೇ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಪುರುಷ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಸೂಕ್ತವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಯು ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಿತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು 80% ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರದಿಗಳೊಂದಿಗೆ 73% (2011 ರ ಜನಗಣತಿ ಅಂಕಿ-

ಅಂಶ) ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. 1947 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು ಸುಮಾರು 17% ಆಗಿತ್ತು. ಇದು ಆರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸುಧಾರಣೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಈ ಮಟ್ಟವು ವಿಶ್ವದ ಸರಾಸರಿ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ 84% ರಷ್ಟಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಭಾರತದ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವು "ನಿಧಾನವಾಗಿ" ಹೆಚ್ಚಿದೆ. 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯು 2001-2011ರ ದಶಕದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು 9.2% ರಷ್ಟು ಸೂಚಿಸಿದೆ, ಇದು ಹಿಂದಿನ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. 1990 ರ ಹಳೆಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಅಂದಾಜು 2060 ರವರೆಗೂ ಭಾರತವು ಪ್ರಸಕ್ತ ಪ್ರಗತಿಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ದರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯಿದೆ : 2011 ರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ದರಗಳು (7 ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಯಸ್ಸಿನವರು) ಪುರುಷರಿಗೆ 80.9% ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ 64.60%. ಕಡಿಮೆ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸ್ವಾಬಿಲೈಸೇಶನ್ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗಲೂ, ವಿವಾಹಿತ ಭಾರತೀಯ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭನಿರೋಧಕ ಬಳಕೆಗೆ ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು ಬಲವಾದ ಮುನ್ನೂಚಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸೂಚಿಸಿವೆ. 2001-2011ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ (6.9%) ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು (11.8%) ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗಣತಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ಲಿಂಗ ಅಂತರವು ಕಿರಿದಾಗುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ಅಸಮಾನತೆ:

ಈ ಕಡಿಮೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ದರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಲಭ್ಯತೆಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯಾಗಿದೆ. 2006-2007ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಗಳ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಬಹುತೇಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ನೈರ್ಮಲ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 188 ಸರ್ಕಾರಿ-ಚಾಲಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು 59% ರಷ್ಟು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು 89% ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. 600,000 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಲಂ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗುಣಿಸಿ, 'ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ' ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಅರ್ಹ ಶಿಕ್ಷಕರು 'ಪಾರಾ ಶಿಕ್ಷಕರು' ನೀಡುವ ಮೂಲಭೂತ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಬೋಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ ಪ್ಯೂಪಿಲ್ ಟೀಚರ್ ಅನುಪಾತವು 42: 1 ಆಗಿದೆ, ಶಿಕ್ಷಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಅಸಮರ್ಪಕತೆಗಳು

ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿರಬಹುದಾದ ಪ್ರಮಾಣಿತವಲ್ಲದ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಕೊಠಾರಿ ಆಯೋಗದಿಂದ 6% ನಷ್ಟು ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ಖರ್ಚು 1951 ರಿಂದ 2002 ರವರೆಗೆ ಉಆಪ ಯ 4.3% ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ತೀವ್ರ ಜಾತಿ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಳ ಜಾತಿಗಳ ತಾರತಮ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಡ್ರಾಪ್‌ಔಟ್ ದರಗಳು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ದಾಖಲಾತಿ ದರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಮುಗಿದ ಮಕ್ಕಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿವೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ 36.8% ಮತ್ತು 37.7% ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2005 ರ ಫೆಬ್ರವರಿ 21 ರಂದು ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯು, "ನಾನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ 100 ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 47 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೇವಲ ವರ್ಗ ಗಿ|| ತಲುಪಿದ್ದೇನೆ, ಅದು ಡ್ರಾಪ್‌ಔಟ್ ದರವನ್ನು 52.78 ಶೇಕಡಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಗಮನಿಸಿದನು. ಕನಿಷ್ಠ 35 ಮಿಲಿಯನ್, ಮತ್ತು ಬಹುಶಃ 60 ಮಿಲಿಯನ್, 6-14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಡತನವು ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇತರ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಬಡವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಒಪಿP- ಆಧರಿತ (ಮಿಶ್ರ ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ ಅವಧಿಯು) 2004-05ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 22% ನಷ್ಟು ಬಡತನದ ಬಡತನದ ಅಂದಾಜುಗಳು 100 ಕ್ಕಿಂತಲೂ 22 ಜನರಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು, ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ.

ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಭಾರತದ ಕಡಿಮೆ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣ. ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಸಮಾನತೆಯು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವು 82.14% ರಷ್ಟು ಪುರುಷ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ 65.46% ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಲವಾದ ರೂಢಿಗತ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಸನ್ಸ್ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೃಷಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಎಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರದಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ 2% ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹುಡುಗಿಯರು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಿದ್ದರು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅವಧಿ:

1947 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವವರೆಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. 1991-2001ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವೇಗವರ್ಧನೆ ಸಂಭವಿಸಿದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಯುಗಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಗುರುಕುಲದ ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಗುರುಕುಲರನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೇಣಿಗೆಯಿಂದ ಬೆಂಬಲಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಯ ಕಚೇರಿಗಳ ಆರಂಭಿಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಗುರುಕುಲರು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಪುರುಷರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀಡಿದರು ಮತ್ತು ಅಗಾಧ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಂತೆ ಗುರುಕುಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕುಸಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. 1881-82 ಮತ್ತು 1946-47 ರ ನಡುವೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 82,916 ರಿಂದ 134,866 ಕ್ಕೆ ಏರಿತು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 2,061,541 ರಿಂದ 10,525,943 ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ದರಗಳು 1881 ರಲ್ಲಿ 3.2 ಶೇ ನಿಂದ 1931 ರಲ್ಲಿ 7.2 ಮತ್ತು 1947 ರಲ್ಲಿ 12.2 ರಷ್ಟು ಏರಿತು.

2000-01ರಲ್ಲಿ 60,840 ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ-ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು 664,041 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ತಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಇದ್ದವು. 1950-51ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ 19,200,000 ದಿಂದ 2001-02ರಲ್ಲಿ 109,800,000 ಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ. 2000-01 ರಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿತ್ತು. 1944 ರಲ್ಲಿ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರವು 40 ವರ್ಷಗಳೊಳಗಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲೇ 100% ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಾರತದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಜೆರ್‌ಂಟ್ ಯೋಜನೆ ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿತು, ಅಂದರೆ 1984 ರ ವೇಳೆಗೆ. ಆದರೂ 40 ವರ್ಷ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ನಾಯಕರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಯ-ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದ್ದವು, 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತ ಕೇವಲ 74% ಮಟ್ಟವನ್ನು ದಾಟಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ನಂತರ:

6-14 ರ ವಯೋಮಾನದ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶವು ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದು, ಸಂವಿಧಾನದ 45 ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಡೈರೆಕ್ಟಿವ್ ಪಾಲಿಸಿಯಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ 1949ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು. ಸಂಸತ್ತು 86 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆ, 2002, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು 6-14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಮಾಡಲು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಹಣಕಾಸು (ನಂ 2) ಆಕ್ಟ್, 2004 ರ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ನೇರ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ ಕೇಂದ್ರೀಯ ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ 2% ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೆಸ್ ಅನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. 1951 ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 18.33 ರಷ್ಟು, 1961 ರಲ್ಲಿ 28.30 ಶೇಕಡಾ, 1971 ರಲ್ಲಿ 34.45 ಶೇಕಡಾ, 1981 ರಲ್ಲಿ 43.57 ಶೇಕಡಾ, 1991 ರಲ್ಲಿ 52.21 ಶೇಕಡಾ, 2001 ರಲ್ಲಿ 64.84 ಶೇಕಡಾ ಮತ್ತು 2011 ರಲ್ಲಿ 74.04 ಶೇಕಡೆ. ಅದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 361 ದಶಲಕ್ಷದಿಂದ 1,210 ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿತು.

ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಭಾರತದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು 74.04% ರಷ್ಟಿದೆ. ಕೇರಳ 93.91% ನಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 63.82% ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿರುವ ಬಿಹಾರವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠಸಾಕ್ಷರತಾ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಅನೇಕ ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೂಚಕಗಳು ಈ ದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಜನನದಲ್ಲಿ ಜೀವಿತಾವಧಿ (71.61 ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 75 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ, ಪುರುಷರಿಗೆ 65.66 ಮತ್ತು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ 64.79 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 64.79), ಪ್ರತಿ 1,000 ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಶಿಶು ಮರಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 10, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ 61), 1,000 ಜನರಿಗೆ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ (ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 16.9, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ 30.9) ಮತ್ತು 1,000 ಜನರಿಗೆ ಮರಣ ದರ (ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 6.4, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ 7.9).

1881 ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಜನಗಣತಿಯೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿತು, ಆದರೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು ಪ್ರತಿ ದಶಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಏರಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. 2001-2011ರ ದಶಕವು ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ ಸಂಖ್ಯೆ (31,196,847 ಜನರಿಂದ) ಕುಸಿದಾಗ ಎರಡನೇ ಗಣತಿ ಅವಧಿಯ (1991-2001 ಜನಗಣತಿಯ ಅವಧಿಯ ನಂತರ) ಆಗಿದೆ, ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ಈಗ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವನ್ನು ಮೀರಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲಿ 70% ರಷ್ಟು ಆರು ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ. ಆರು ಹಿಂದಿ ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಜಾರ್ಖಂಡ್ ಮತ್ತು ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಭಾರತೀಯರ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು (48.12%) ಇದ್ದಾರೆ.

1974 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ "ಸಮಾನತೆಯ ಕಡೆಗೆ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಸಮಿತಿಯು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಯ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಭಾಗಶಃ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಪಾತಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯೋಗದ ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ. ಸರ್ಕಾರ, ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳಂತಹ ಎಲ್ಲ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಗೃಹಿಣಿಗಳಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಬ್ರೆಡ್ ವಿಜೇತರಲ್ಲ ಎಂದು ಸಮಿತಿಯು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಕುಟುಂಬದ ಬದುಕುಳಿಯುವಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಹಿಳಾ ಆರ್ಥಿಕ ಪಾತ್ರಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ವೇತನ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರು ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವೇತನವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಸಮಾನತೆ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಸಮಾನ ಸಂಭಾವನೆ ಕಾಯಿದೆ (1976)ರವಾನಿಸಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಶಾಸನವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗದೆ ಉಳಿದಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ, ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಭಿನ್ನ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಪುರುಷರ ಸಮಾನ ಪಾಲುದಾರರನ್ನು (ಪತ್ನಿಯರು ಮತ್ತು ತಾಯಂದಿರಂತೆ) ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣಗಾರರನ್ನು ಬಹುಪಾಲು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಅರಿವು ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಔಪಚಾರಿಕ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಫಲಪ್ರದವಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದುಯಾದರೂ, ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು, ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಜನರನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವೂ.

ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದೊಂದಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು. ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಕರಕುಶಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತರಬೇತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಔಪಚಾರಿಕ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

"14 ವರ್ಷಗಳ ವಯಸ್ಸು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ" ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ " ಹುಡುಗಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು 1958-59ರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಯಿತು, ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಹುಡುಗಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಿದರು.

ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣವು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಆಧಾರಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಹಿಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉದ್ಯೋಗದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅವರು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಅವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ತಾಯ್ತನದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕಾರ್ಯ. ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮದುವೆಯ ನಂತರ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಾರದು. ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದರು: "ಜನರನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ

ಸಲುವಾಗಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಜಾಗೃತಗೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಕುಟುಂಬದ ಚಲನೆಗಳು, ಹಳ್ಳಿಯ ಚಲನೆಗಳು, ದೇಶವು ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. "ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಜೀವನದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾದರಿ, ಈ ಅಂಶದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಮತ್ತಷ್ಟು, ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗಳು, ಗೌರವಯುತ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳ ನಡವಳಿಕೆಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹರಡುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ, ಇದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣದ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಮೇಲಿನ ಮಧ್ಯಮ-ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಹುಡುಗಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೂಡ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ, ಕೆಲವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಡತನದಿಂದ ಭಾಗಶಃ ಕಾರಣ ಅಂತರವು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಳಪೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಮಗುವು ಶಾಲೆಗೆ 6 ರಿಂದ 9 ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಮಗುವಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲ. ನಂತರ, ಮಗುವಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಆಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ.

4.5 ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆಗಳು:

ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದೇ ನಂಬಿಕೆ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರಿಂದ ನಂಬಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಕೆಲವು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಇತರರಿಂದ ನಂಬಿಕೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಇದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅವು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ಹುಸಿವಿಜ್ಞಾನಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ,

ಆದರೂ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಬದಲಾಗಬಹುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಜನರೂ ಸಹ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ, ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಭಾಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ, ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹೊಸ ನಿಷೇಧಿತ ಕಾನೂನುಗಳ ಪರಿಚಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿರೋಧವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತದೆ.

"ಸೂಪರ್‌ಸ್ಟೀಟಿಷನ್ಸ್ @ ವಕ್ಫ್‌ಲೆಸ್" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 2012 ರಲ್ಲಿ ಟೀಮ್ ಲೀಸ್ ಎಂಬ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕಂಪನಿ ನಡೆಸಿತು. ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು 8 ನಗರಗಳಲ್ಲಿ 800 ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಶೇಕಡ 61 ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು 51% ಜನರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿವೆ ಎಂದು 48% ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಉತ್ಪಾದಕತೆಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರದಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಚರಣೆಗಳು ವಾಸ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಫೆಂಗ್ ಶೂಯಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ, ಆದರೆ ಇತರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಹ ಗಮನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. 80% ನಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀ ನೌಕರರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಪುರುಷರು 68% ಮತ್ತು 63% ಸ್ತ್ರೀ ನೌಕರರು ಹೆಚ್ಚು ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದರು.

ಅಧ್ಯಾಯ - ಐದು

19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

5.1 ವರ್ಗ ಹೋರಾಟ

ಆಗಾಗ್ಗೆ ವರ್ಗ ಯುದ್ಧ ಅಥವಾ ವರ್ಗ ಹೋರಾಟ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳ ಜನರ ನಡುವೆ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಕಾರಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದು ಉದ್ದೇಗ ಅಥವಾ ವಿರೋಧಿ. ವರ್ಗ ಹೋರಾಟವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ತೀವ್ರಗಾಮಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸನ್ನೆ ನೀಡುವ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದರೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅರಾಜಕತಾವಾದಿ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ಬಾಕುನಿನ್ ಅವರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.

ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವು ಹಲವು ವಿಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು: ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಅಗ್ಗದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದ ಯುದ್ಧಗಳಂತಹ ನೇರ ಹಿಂಸಾಚಾರ; ಬಡತನ, ಹಸಿವು, ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಂತಹ ಸಾವುನೋವುಗಳು; ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಪಾಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಮುಖ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಎಳೆಯುವಂತಹ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ; ಅಥವಾ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳೊಂದಿಗೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, ವರ್ಗದ ಸಂಘರ್ಷದ ರಾಜಕೀಯ ರೂಪಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ; ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನುಗಳು, ತೆರಿಗೆ ಸಂಕೇತಗಳು, ಗ್ರಾಹಕ ಕಾನೂನುಗಳು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಇತರ ಮಂಜೂರಾತಿ, ತಡೆಯಾಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ಸುಂಕ ಸೇರಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ನಾಯಕರನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿ ಲಾಬಿ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಲಂಚ ನೀಡುವಿಕೆ. ಸಂಘರ್ಷವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಡಿಮೆ ವೇತನವನ್ನು ಅಥವಾ ಬಂಡವಾಳದ ಅನ್ಯಾಯದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕುಸಿತದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷವು ನೇರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಂಘರ್ಷ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕ್ಸಿಸ್ಟ್ ದಿಗಳು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳಂತೆಯೇ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸಾಧನಗಳೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ವರ್ಗವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ, ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣವು ವರ್ಗಗಳ ನಡುವಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿಭಜನೆಯು ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಹಾನಿಕಾರಕವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಘರ್ಷಣೆಗಳು, ಭಾರಿ ಘರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಕೆಲವು

ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಹೆಚ್ಚು ಸಮಕಾಲೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪದವು ಹೊಡೆಯುವ ಸ್ವರಮೇಳಗಳು ಮತ್ತು ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಸಮಾಜಗಳ ನಡುವೆ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ಅರಾಜಕತಾವಾದಿ ಮಿಖಾಯಿಲ್ ಬಾಕುನಿನ್ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ, ಹೋರಾಟಗಾರರ ಮತ್ತು ಬಡವರ ಹೋರಾಟದ ಹೋರಾಟವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು, ಆಡಳಿತದ ಗಣ್ಯರನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾದಿ ಸಮಾಜವಾದದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಂಭಾವ್ಯ ಮತ್ತು ವರ್ಗ ಹೋರಾಟವಾಗಿದ್ದು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕೈಕ ಅಥವಾ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸಿದರು, ಆದರೆ ಇದು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಉಳಿಗಮಾನ ಪದ್ಧತಿಗಳಂತಹ ವರ್ಗ-ಆಧಾರಿತ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸಾದಿಗಳು ಅದರ ಯುದ್ಧದ ವರ್ತನೆಗಳಂತೆ ವರ್ಗ ಯುದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಪರವಾಗಿ ಅವರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಪ್ರಚೋದನಕಾರಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ-ಪೂರ್ವ ಸಮಾಜಗಳು

ಸಮಾಜಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿ ವರ್ಗ ರಚನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆಧಾರಿತ ನಾಗರಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಆಂಟಿಕ್ವಿಟಿ (ಆರ್ಟ್‌ಗಳ ಸಂಘರ್ಷ, ಸ್ಪಾರ್ಟಾಕ್ಸ್, ಇತ್ಯಾದಿ) ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುರೋಪ್ ಮತ್ತು ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿನ ಹಲವಾರು ಜನಪ್ರಿಯ ದಂಗೆಗಳಿಂದ ಇದು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಆರಂಭಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ ಫ್ರೆಡ್ರಿಕ್ ಎಂಗೆಲ್ಸ್ 'ಜರ್ಮನಿಯ ಪೆಸೆಂಟ್ ಯುದ್ಧ. ಉದಯೋನ್ಮುಖ ವರ್ಗಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿ ವರ್ಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಆರಂಭಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ ಪೀಟರ್ ಕ್ರಾಪೊಟಿನ್ ಮ್ಯೂಚುಯಲ್ ಏಡ್‌ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವ-ವರ್ಗದ ಅಥವಾ ಬೇಟೆಗಾರ-ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಸರತುಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಥೋಟಿನ್ ಆರಂಭಿಕ ವರ್ಗದ ವಿಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕ್ರಾಪೊಟಿನ್ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿನ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ. ಈ ವರ್ಗದ ಸಂಘರ್ಷವು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಬೋರ್ಜೋಯಿಸ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ನಡುವೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಗಂಟೆಗಳ ಕೆಲಸ, ವೇತನ ಮೌಲ್ಯ, ಲಾಭದ ವಿಭಜನೆ, ಗ್ರಾಹಕರ ಸರಕುಗಳ ವೆಚ್ಚ, ಕೆಲಸದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಸತ್ತು ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ. ವಿಪತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಮುಂತಾದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾನವೀಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅನುಷ್ಠಾನವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವರ್ಗದ ಸಂಘರ್ಷದ ರೂಪವಾಗಿರಬಹುದು. ಯುಎಸ್‌ಎ ವರ್ಗದ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ/ ನಿರ್ವಹಣಾ ವಿವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 1933ರಲ್ಲಿ ಎಎಲ್ ಎಫ್ ಎ ದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಹ್ಯಾಮಿಲ್ಟನ್, ಎಲ್‌ಫೆನ್ ಪೈಲಟ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್, ಆ ವರ್ಷದ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಲೇಬರ್ ಬೋರ್ಡ್ ವಿಚಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮಾನಯಾನ ನಿರ್ಣಯ ವಿರೋಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು "ವರ್ಗ ಯುದ್ಧ" ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿತು. ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಅಥವಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ದೈನಂದಿನ ದಿನದ ವರ್ಗದ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಆಕ್ರಮಣ, ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಿಬಂಧ, ಮತ್ತು ಹತ್ಯೆ ಅಥವಾ ಮರಣದಂಡನೆಗಳಂತಹ ಹತ್ಯೆಗೀಡಾದ ಹಿಂಸೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜವೊಂದರ ಸದಸ್ಯರು ಅದರ ಸದಸ್ಯರು ವರ್ಗ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಐಕಮತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ವರ್ಗರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರು. ಒಂದು ವರ್ಗದ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಅದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವರ್ಗದ ನಂತರ ಅವರ ಹಂಚಿಕೆಯ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುರುತನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ, ಒಂದು ವರ್ಗದವರು ಕೆಳಗಿನ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದುರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡುವವರ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗ ಹೋರಾಟವೂ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗೆ ಒಂದು ಬೆದರಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕೂಡಾ. ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಸಣ್ಣ ವಲಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಕಿರಿದಾದ ಹೋರಾಟ, ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ "ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು, ಅದು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗೆ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಕೌಶಲ್ಯ ವಹಿವಾಟಿನಿಂದ ಇತರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕರಕುಶಲ-ಯೂನಿಯನ್ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಹೋರಾಟವು ಅದನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಲಾಸ್ ಹೋರಾಟವು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕೆಲಸದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಸಂಘಟನೆಯಾಗುವಂತೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಇದು ಕಾರ್ಮಿಕರ "ಪ್ರಗತಿ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಾನ ಎಂದು, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಗತಿಯು ಒಂದು "ತಾನೇ" ಎಂದು, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಸಕ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

5.2 ಕುಟುಂಬ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬದ ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬದವರು ದೊಡ್ಡ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಪಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು

1. ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ದರ ಮತ್ತು ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಬಿಸಿ ವಾತಾವರಣ
2. ಮದುವೆಯ ಆರಂಭಿಕ ಯುಗ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹುಡುಗಿಯರ.
3. ಕಡಿಮೆ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ.
4. ಗರ್ಭನಿರೋಧಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ ಕ್ರಮಗಳು

ದೇಶದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಯಾವುದೇ ರಚನೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ನೀತಿ, ಅಥವಾ ಅವರು ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚಳವಳಿಯ ಪರವಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, (1) ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಸ್ವತಃ ವಿವಾದಾತ್ಮಕವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು (2) ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀತಿ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಲೇಬೇಕು. ಇದು ಭಾರತೀಯರು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ಗಣ್ಯರ ಒಂದು ವಿಭಾಗವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಜಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಎರಡು ವಿಶ್ವ ಯುದ್ಧಗಳ ನಡುವಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಂಚಿನ ಆಕ್ರಮಣವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜರುಗಿತು ಎಂದು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಕಾಲಜಿಯ ಕಾರಣ ಸಾಂದ್ರತೆಯಾಗಿದೆ.

ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಮತ್ತು ಫಲವತ್ತತೆಯು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ಅಪಾಯಕಾರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಜನಗಣತಿ 1931 ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.ಹಿಂದಿನ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ; ಇನ್ನೂ ಇತ್ತು ಭಾರತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಗೊಂದಲ. ನಿಯೋ-ಮುಲ್ತುಸಿಯನ್ ಸಣ್ಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಉತ್ತಮ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ. ಮುಲ್ತುಸ್ ನಂತರ, ಅವರು ಯಾವುದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದರು.ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಮುಂದುವರಿದರೆ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ನಾಶವಾಗಲಿದೆ. ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹರಡಲು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

1916 ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ನಡುವೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ನಡೆಯಿತು. 1947 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. 1916 ರ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾರೆರ್ ಮುಂಜಾನೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಕಿಶನ್ ವಾಟ್ಸಲ್ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ದಿ ಪಾಪ್ಯುಲೇಶನ್ ಪ್ರಾಬ್ಲಮ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು ವಕೀಲ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ. 1925 ರಲ್ಲಿ, ಮೊದಲ ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ರಘುನಾಥ್ ಧಾಂಡೋ ಕೇವ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ವಜಾಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಮಾಲೀಕರು. ಜೂನ್ 11, 1930 ರಂದು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ವಿಶ್ವದ ಮೊದಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಅನ್ನು ತೆರೆದಿತು. 1931 ರಲ್ಲಿ, ಸೆನೆಟ್ ಆಫ್ ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು ಕಲ್ಪನಾ ನಿಯಂತ್ರಣ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರವು ತೆರೆಯಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿತು. ಲಕ್ಷೋ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದರು. ಮಾನ್ಯತೆ ಕ್ಲಿನಿಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣ. 1935 ರಲ್ಲಿ, ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆ ಸಮಿತಿ. ಕಮಿಟಿ ಇಂಟರ್ ಅಲಿಯಾವನ್ನು ಸಮಿತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಗಾತ್ರವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಯೋಜನೆ. ಸಮಿತಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ, ಕುಟುಂಬದ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. ಸಂತೋಷ, ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆ, ಕುಟುಂಬದ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮಿತಿ ಅಗತ್ಯ. ಡಿಸೆಂಬರ್ 1, 1935 ರಂದು, ಕುಟುಂಬದ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜ ನೈರ್ಮಲ್ಯವು ಲೇಡಿ ಕೌವ್ಡಿ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಅವರ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಿತು. ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಡಾ.ಎಪಿ ಪಿಳ್ಕೆ ಅವರು

ತೀವ್ರವಾದ ವಕೀಲರು ನಡೆಸಿದರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಉಜ್ಜೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸೇವಾ ಸಂಘವು ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಬೆಂಬಲ ಮಧ್ಯೆ, 1943 ರ ಕ್ಷಾಮ ವಿಚಾರಣೆ ಆಯೋಗದಿಂದ ವಿವಿಧ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಯಿತು.

ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿದೆ. ಜನನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿನ ಕುಸಿತವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಬಂದಾಗ ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಿದೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿ 1945 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತ್ತು. ಸರ್ ಜೋಸೆಫ್ ಬೊರೆರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ, ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದೆ. ತಾಯಂದಿರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣದ ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನ್ಮ ನಿಯಂತ್ರಣದ ನಿಜವಾದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕೃತ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ನಿಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒತ್ತಡದಿಂದ ಇತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಜನನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿ ವಿಕಸನದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳು:

ಬೋಹರೆ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿ 1946, ವಿಕಸನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು ಇಂಡಿಪೆಂಡೆಂಟ್ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ ನೀತಿ. ಭಾರತವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲ ಐದು ವರ್ಷದ ಯೋಜನೆ (1951-56) ರೊಳಗಿನ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ನೀತಿ. ಇನ್ನೂ 50 ನಂತರ ವರ್ಷಗಳು, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸ್ಥಿರೀಕರಣದ ಗುರಿಯು ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. 1952 ರಲ್ಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಮೊದಲ ದೇಶ ಭಾರತ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ, ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒತ್ತುನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಗತ್ಯತೆಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ. ಜನನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಡ್ರಾಪ್ ಇತ್ತು. 1966 ರಲ್ಲಿ, ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ನಡೆಯಿತು. ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಆರೋಗ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ ಇಲಾಖೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು, ಇದು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಅದರ

ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಗಳ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಸಮಿತಿ, ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ನಂತರ ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದರು ಕೇಂದ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. 1976 ರಲ್ಲಿ, ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ರಿುಂಡಾ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ನೀತಿ. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೈಲೈಟ್ ಮಾಡಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ. (ನಾನು) ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. 18 ಮತ್ತು ಬಾಲಕರಿಗಾಗಿ 21;

(1) ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ;

(2) ಬಡ ವರ್ಗಗಳ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು ಸಮಾಜವು ಹಣಕಾಸಿನ ಪರಿಹಾರದ ಬಳಕೆಗೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಮೇ 1, 1976 ರಿಂದ ರೂ. 150 ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಕ್ಕಾಗಿ (ಪುರುಷರು ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರು) 2 ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದರೆ, ರೂ. ಮೂರು ದೇಶಗಳ ಜೊತೆ ನಡೆಸಿದರೆ 100 ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ರೂ. 70 ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದರೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ತುರ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಬೃಹತ್ ಕಡ್ಡಾಯ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಕ್ಕಾಗಿ ಚಾಲನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 1976 ರಲ್ಲಿ 77 ಒಟ್ಟು 8.2, 4.3 ಮಿಲಿಯನ್ ಗುರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮಿಲಿಯನ್ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳು. ಕಡ್ಡಾಯ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ನಡೆಸಿತು. ದಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯವನ್ನು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಇನ್ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ದುಂಡಾದರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಶಿಬಿರಗಳಿಗಾಗಿ ಜನರನ್ನು ವರ್ಧಿಸಿ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ

ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳು.

(1) ಉದ್ದೇಶಿತ-ಉದ್ದೇಶಿತ ವಿಧಾನವು ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು ವಿವೇಚನಾರಹಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿಮಿಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿದವು ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ವಯಸ್ಸಿನ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಲ್ಲ.

(2) ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ವೇಗವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು; ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಅವಕಾಶ ಸೇವೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿತು. ಮಾರ್ಚ್ 1977 ರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜನತಾ ಸರ್ಕಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ತೋರಿಸಿದೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಗಂಭೀರತೆಯ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಕೊರತೆ. ಕುಟುಂಬ ಪ್ಯಾನಿಂಗ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನೀತಿ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜೂನ್ 1977 ರಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಸರ್ಕಾರದ ಹೇಳಿಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಏಕೀಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಆರೋಗ್ಯ, ಮಾತೃತ್ವ, ಮಗುವಿನ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ. ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ತುಂಬಾ ಮೃದು- ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ರೀಜಿಟೇಷನ್. ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸೆಟ್ ಇದೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

1976 ಮತ್ತು 1977 ರ ನೀತಿಗಳ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಟೇಬಲ್ ಆಫ್ ದಿ ಸಂಸತ್ತಿನ ಮನೆ, ಆದರೆ ಎಂದಿಗೂ ಚರ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ನೀತಿ ಆರೋಗ್ಯ ನೀತಿ, ಸಂಸತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳಿತು ನೀತಿ. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಹೆಲ್ತ್ ಪಾಲಿಸಿ 1983 ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ, ಒಟ್ಟು ಬದಲಿ ಮಟ್ಟಗಳು ಫಲವತ್ತತೆ ದರ (ಖಿಈಖ) ಯನ್ನು 2000 ರಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. 1991 ರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಶ್ರೀ. ಕರುಣಾಕರನ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ. ಕರುಣಾಕರನ್ ವರದಿ (ವರದಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ (ಎನ್‌ಸಿ) ಸಮಿತಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ) ಅನುಮೋದಿಸಿತು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸಮಗ್ರ ನೋಟ ರಕ್ಷಿಸು ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಯಾಂತ್ರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ 1976 ಮತ್ತು 1977 ರ ಸಂಸತ್ತಿನ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಲಾಯಿತು, ಆದರೆ ಸಂಸತ್ತು ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಅಥವಾ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಎಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾಲಿಸಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂಸತ್ತು. 1993 ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ ನೇತೃತ್ವದ ತಜ್ಞರ ಗುಂಪನ್ನು ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್‌ನಿಂದ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿಯ ಕರಡು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು. ತದನಂತರ ಸಂಸತ್ತಿನ ಮೂಲಕ. 1994 ರಲ್ಲಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೋರೇಟರಿ ಗ್ರೂಪ್ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರ ನಡುವೆ ಹಂಚಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಕಾಮೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ರೂಪ ವಿನಂತಿಸಿತು

ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು. ಇದು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿತ್ತು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ತು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ವಿಶಾಲವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಒಮ್ಮತವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. 1997 ರಲ್ಲಿ, 50

ನೆಯ ಮುನ್ನಾದಿನದಂದು ಪ್ರಧಾನಿ ಐ.ಕೆ. ಗುಜ್ರಾಲ್ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸುವ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ. ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಅದೇ ವರ್ಷ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿಯು ಸಂಸತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಇಡುವ ದಿಕ್ಕಿನೊಂದಿಗೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ ಅನ್ನು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಹೌಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆಯಾ ಮನೆಗಳು ಲೋಕ ಸಹಾ ವಿಸರ್ಜನೆಯ ನಂತರ ಮುಂದೂಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮತ್ತೊಂದು ಸುತ್ತಿನ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನು 1998 ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾಲಿಸಿಯನ್ನು ಮಾಚ್ಚ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. 1999 ರ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು (ಡೈ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಯೋಜನಾ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿದರು ಆಯೋಗ) ಕರಡು ನೀತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು. ಉಬೆಹ ಹಲವು ಬಾರಿ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ನೀತಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಒಂದು ನೋಟವನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆ ಅಥವಾ ಹೊರಗಿಡುವ ಬಗ್ಗೆ, ಗುಂಪು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಕಾಡೆಮಿಯ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅಡ್ಡ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೃತ್ತಿಪರ, ಜನಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು. ಉಬೆಹ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಿತು ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ಇರಿಸಿತು. ಇದಾಗಿತ್ತು 19 ನವೆಂಬರ್ 1999 ರಂದು ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳು. ಆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಹೊಸ ಕರಡುಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಇದು ಹಲವಾರು ಚರ್ಚೆಗಳಾಗಿದ್ದವು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ನೀತಿಯ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಬೆಂಚುಗಳು ನೋಡಿದವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ; ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 1938 ರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಉಪ ಸಮಿತಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು ಸಮಿತಿಯು ಮಧ್ಯಂತರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆ

ಸಮಿತಿಯು 1940 ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು ಅದು ರಾಜ್ಯದ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿತು. ಕುಟುಂಬದ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ನೀತಿಗಳ ಒಂದು ಸಾಮರಸ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ತರಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮಾನದಂಡದ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಸಹ ರೆಸಲ್ಯೂಶನ್ ಒತ್ತಿಹೇಳಿತು. ಈ ನೀತಿ ಸೂತ್ರೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್ 1951 ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ವರ್ಧನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಾಲಿಸಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಲೇಬಲ್ ಮಾಡಿದೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಎಂದು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು. ಏಕೆಂದರೆ

ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ 100% ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಸರ್ಕಾರ. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಹಾದುಹೋಗುವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ, ಈ ಹಣದ ಮೊತ್ತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯ ಯಶಸ್ಸು ಹೃದಯದ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನದು ಸರ್ಕಾರವು ಕುಟುಂಬದ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸಹ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ಸಚಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ 1966 ರಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮಾರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಮರು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು 1977. ಈ ಹೊಸ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯದು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಲಾದ ಪಾಲಿಸಿಯ ಘಟಕವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಎರಡೂ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಹ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಟು ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ವೆಲ್‌ಫೇರ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂನಿಂದ ಬಂದ ನುಡಿಗಟ್ಟಿನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸಹ ಕಂಡಿತು ಇದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿ, 2000 (ಓPP 2000) ಬದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ, ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಗುರಿ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಮಾಡುವಾಗ. ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮುಕ್ತ ವಿಧಾನ. ಇದು ವಿಳಾಸವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕುಳಿಯುವಿಕೆಯಂತಹ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ತಾಯಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಗರ್ಭನಿರೋಧಕ. 1976 ರಲ್ಲಿ, ತುರ್ತು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿ ಘೋಷಿಸಿತು. ಇದರ ಮೂಲಕ: ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. 18 ಮತ್ತು ಬಾಲಕರಿಗಾಗಿ 21;

ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬಡ ವರ್ಗಗಳ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು ಸಮಾಜವು ಹಣಕಾಸಿನ ಪರಿಹಾರದ ಬಳಕೆಗೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಮೇ 1, 1976 ರಿಂದ ರೂ. 150 ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಕ್ಕಾಗಿ (ಪುರುಷರು ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರು) 2 ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದರೆ, ರೂ. ಮೂರು ದೇಶಗಳ ಜೊತೆ ನಡೆಸಿದರೆ 100 ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ರೂ. 70 ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ

ನಡೆಸಿದರೆ. ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಗುರಿಗಳನ್ನು 2016 ರಿಂದ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಅನುಸಾರ, ಕೆಳಗಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಜನಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ 2010ರ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ:

1. ಮೂಲ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸೇವೆಗಳು, ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ.
2. 14 ನೇ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೂ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಲು ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಡ್ರಾಪ್ ಔಟ್ ಅನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಹುಡುಗರು ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರಲ್ಲಿ 20% ಕ್ವಿಂಟ್ ಕಡಿಮೆ.
3. ಶಿಶು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು 1000 ಕ್ವಿಂಟ್ ಕಡಿಮೆ ಜನರಿಗೆ 30 ಕ್ವಿಂಟ್ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ. ಶಿಶು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ: 1000 ಜನರಿಗೆ 1 ಜನಿಸುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜನನಗಳು.
4. ತಾಯಿಯ ಸಾವಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು 100,000 ಕ್ವಿಂಟ್ ಕಡಿಮೆ ಜನರಿಗೆ 100 ಕ್ವಿಂಟ್ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ.
5. ಎಲ್ಲಾ ಲಸಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮಕ್ಕಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ರೋಗನಿರೋಧಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ರೋಗಗಳು.
6. ಬಾಲಕಿಯರ ವಿಳಂಬಿತ ಮದುವೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ, ಮೊದಲು 18 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿಲ್ಲ 20 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ.
7. 80 ಪ್ರತಿಶತ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿತರಣೆ ಮತ್ತು 100 ಪ್ರತಿಶತ ವಿತರಣೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು.
8. ಮಾಹಿತಿ / ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಫಲವತ್ತತೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆಗಳ ವಿಶಾಲ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಗರ್ಭನಿರೋಧಕ.
9. ಜನಿಸಿದವರು, ಸಾವುಗಳು, ಮದುವೆ ಮತ್ತು 100 ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ.

10. ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಇಮ್ಮುನೊಡಿಫಿಷಿಯನ್ಸ್ ಸಿಂಡ್ರೋಮ್ (ಐಐಡಿಎಸ್) ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಏಕೀಕರಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸೋಂಕು (ಆರ್ಬಿಐ) ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿ ಹರಡುವ ಸೋಂಕುಗಳು. (Sಬಿ) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಡ್ಸ್ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಂಸ್ಥೆ.

11. ಸಂವಹನ ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಯಿರಿ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ.

12. ಭಾರತೀಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು (ಐಎಸ್‌ಎಂ) ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ಮತ್ತು ತಲುಪುವ ಮನೆಗಳು.

13. ಬದಲಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಣ್ಣ ಕುಟುಂಬ ರೂಢಿಗಳನ್ನು ಹುರುಪಿನಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ಖಿಳಾಫ ಯ ಮಟ್ಟಗಳು.

14. ಸಂಬಂಧಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಿರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೀಗಾಗಿ ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಜನರು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ನೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು 2010ರ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು, 12 ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:

1. ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ,
2. ವಿಲೇಜ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಯ ಒಮ್ಮುಖ,
3. ಸುಧಾರಿತ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ,
4. ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಬದುಕುಳಿಯುವಿಕೆ,
5. ಕುಟುಂಬದ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು
6. ನಗರ ಸ್ಥಾನಂತಹ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವುದು ನಿವಾಸಿಗಳು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ವಲಸಿಗರು ಮತ್ತು ವಲಸಿಗರು ಜನಸಂಖ್ಯೆ; ಹದಿಹರೆಯದವರು;

7. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುಗರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು

8. ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ಮತ್ತು ಎನ್ಒಒಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ,

9. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ಹೋಮಿಯೋಪತಿಯ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಮಿಂಗ್, ಗರ್ಭನಿರೋಧಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ, 60 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವಯಸ್ಸಾದವರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು,

12. ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ. 2001 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು 1941 ರಿಂದ ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಷ್ಟತ್ತರ ದಶಕದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ 2.24 ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಏರಿತು ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕ್ರಮೇಣ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ ಗಾಬರಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವು 2 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ 1991-2001ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರತಿಶತ.

5.3 ಅನಕ್ಷರತೆ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಯುಗಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಗುರುಕುಲದ ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಗುರುಕುಲರನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೇಣಿಗೆಯಿಂದ ಬೆಂಬಲಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಯ ಕಚೇರಿಗಳ ಆರಂಭಿಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಗುರುಕುಲರು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಪುರುಷರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀಡಿದರು ಮತ್ತು ಅಗಾಧ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಂತೆ ಗುರುಕುಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕುಸಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. 1881-82 ಮತ್ತು 1946-47 ರ ನಡುವೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 82,916 ರಿಂದ 134,866 ಕ್ಕೆ ಏರಿತು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 2,061,541 ರಿಂದ 10,525,943 ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ದರಗಳು 1881 ರಲ್ಲಿ 3.2 ಶೇ ನಿಂದ 1931 ರಲ್ಲಿ 7.2 ಮತ್ತು 1947 ರಲ್ಲಿ 12.2 ರಷ್ಟು ಏರಿತು. 2000-01ರಲ್ಲಿ 60,840 ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ-ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು 664,041 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಇದ್ದವು. 1950-51ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ 19,200,000 ದಿಂದ 2001-02ರಲ್ಲಿ 109,800,000 ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. 2000-01 ರಲ್ಲಿನ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿತ್ತು. 1944 ರಲ್ಲಿ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರವು 40

ವರ್ಷಗಳೊಳಗಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲೇ 100% ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಾರತದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಜೆರ್‌ಂಟ್ ಯೋಜನೆ ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿತು, ಅಂದರೆ 1984 ರ ವೇಳೆಗೆ. ಆದರೂ 40 ವರ್ಷ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ನಾಯಕರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಯ-ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದ್ದವು, 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತ ಕೇವಲ 74% ಮಟ್ಟವನ್ನು ದಾಟಿದೆ. ಲಿಂಗ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವ್ಯ, : ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಜನಗಣತಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ ನಂತರ:

6-14 ರ ವಯೋಮಾನದ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶವು ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದು , ಸಂವಿಧಾನದ 45 ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಡೈರೆಕ್ಟಿವ್ ಪಾಲಿಸಿಯಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ 1949 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು. ಸಂಸತ್ತು 86 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆ, 2002, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು 6-14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಮಾಡಲು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಹಣಕಾಸು (ನಂ 2) ಆಕ್ಟ್, 2004 ರ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ನೇರ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ ಕೇಂದ್ರೀಯ ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ 2% ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೆಸ್ ಅನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. 1951 ರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 18.33 ರಷ್ಟು, 1961 ರಲ್ಲಿ 28.30 ಶೇಕಡಾ, 1971 ರಲ್ಲಿ 34.45 ಶೇಕಡಾ, 1981 ರಲ್ಲಿ 43.57 ಶೇಕಡಾ, 1991 ರಲ್ಲಿ 52.21 ಶೇಕಡಾ, 2001 ರಲ್ಲಿ 64.84 ಶೇಕಡಾ ಮತ್ತು 2011 ರಲ್ಲಿ 74.04 ಶೇಕಡೆ.] ಅದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 361 ದಶಲಕ್ಷದಿಂದ 1,210 ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿತು.

ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ದರ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು:

ಭಾರತದ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು ಉಳಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 74.04% ರಷ್ಟಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯವು 93.91% ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೆ, ಶೇಕಡಾ 63.82% ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿರುವ ಬಿಹಾರವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಸಾಕ್ಷರತಾ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಅನೇಕ ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೂಚಕಗಳು ಈ ದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಜನನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಜೀವಿತಾವಧಿ 71.61 ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 75 ವರ್ಷಗಳು, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ 64.79 ರಿಂದ 65.66 ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 64.79 ವರ್ಷಗಳು, ಪ್ರತಿ 1,000

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಶಿಶು ಮರಣ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 10, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ 61, 1,000 ಜನರಿಗೆ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ 16.9, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ 30.9 ಮತ್ತು 1,000 ಜನರಿಗೆ ಮರಣ ದರ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 6.4, ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 7.9.

ಕ್ರಿ.ಶ.1881 ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಜನಗಣತಿಯೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿತು, ಆದರೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು ಪ್ರತಿ ದಶಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಏರಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. 2001-2011ರ ದಶಕವು ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ ಸಂಖ್ಯೆ (31,196,847 ಜನರಿಂದ) ಕುಸಿದಾಗ ಎರಡನೇ ಗಣತಿ ಅವಧಿಯು ಕ್ರಿ.ಶ.1991-2001 ಜನಗಣತಿಯ ಅವಧಿಯ ನಂತರದ್ದಾಗಿದೆ, ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ಈಗ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವನ್ನು ಮೀರಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 70% ರಷ್ಟು ಹೊಂದಿರುವ ಆರು ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳು: ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ. ಆರು ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡುವ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಜಾರ್ಖಂಡ್ ಮತ್ತು ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು (48.12%) ಇದ್ದಾರೆ.

5.4 ಲಂಚಗುಳಿತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ವಂಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೈತಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದು ರಾಜರ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನದು. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅನೈತಿಕತೆಯ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಮಿರ್ಸಾಧಿಕ್ ಈತ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ರಾಜನಾದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್‌ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1799 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪರವಾಗಿ ಕುತಂತ್ರ ನಡೆಸಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1799 ಇನ್ನೂ ಇತ್ತೀಚಿನದಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಮಾರು 3000 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನಾವು ಪವಿತ್ರ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಸಹ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ.

ದೇವ್‌ವತ್ ಪಟಾಯನಿಕ್ ಓರ್ವ ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಿದ್ದು ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ ಆಡಿಚಿಟಿಂಜಿ ತೀಚಿಟಿಂಜಿ - ಐಠೊಡಿಡಿ -2 ಅಥವಾ 'ಬರಿದಾನದ-ಸಿದ್ಧಾಂತ-2' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವು ಏಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು ಇದು ಕೆಲವು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ

ಸಾಧ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, ಅದು ವ್ಯಾಪಕವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ಇದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶವು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಹುದು. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಘಟನೆಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಅದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತವು ಸಹಿಷ್ಣು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಇದು ಮುಘಲರು ಆಕ್ರಮಣ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟೀಷರು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಳಲು ನೆರವಾದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಡೆಗೆ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮತ್ತು ಕುರುಡುತನವಾಗಿತ್ತು. ಭ್ರಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕುರುಡಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನರು, ಎಲ್ಲಾ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಧ ಬೇಯಿಸಿ ಮತ್ತು ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜವಂಶದ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಭಾರತವು ಹೊಂದ ಬಹುದಾದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿಯಮ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಜನರ ಗುಂಪೂ ಸಹ ಇನ್ನೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಬಯಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇದು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ 1930 ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಅತಿರೇಕದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರಿಹೊಂದಿಸುವಂತೆ ಅವರು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾರತದ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅರಾಜಕತೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೇಗೆ ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವಿರೋಧಿ ಚಾಲನೆ ನಮ್ಮ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಅನಾಹುತದ ಕಾರಣ ಕಳೆದ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಎತ್ತರವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಹೊಸತೇನಲ್ಲ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ಮೊದಲ ಬಾರಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಶತಮಾನಗಳು ಮತ್ತು ಮಿಲೇನಿಯದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಯಾವಾಗಲೂ ಕುಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1948 ರ ಜೀಪ್ ಹಗರಣದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಹಗರಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಲು ಸಮೋಡಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದಾರೆ.

<http://realityviews.blogspot.com/2011/02/list-of-scandals-scams-corruption-from.html>

ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು 1970 ರ ದಶಕದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, 1980 ರ ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿಯ ಬೋರ್ಪೋರ್ಸ್ ಹಗರಣ, ಸ್ಪಿನ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಹಣದ ನಂತರದ

ವಿಚಾರಣೆಗಳು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸಿವೆ.
http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/june/12/newsid_2511000/2511691.stm

5.5 ರಾಜಕೀಯ:

ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, "ರಾಜಕೀಯ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ದೇಶಗಳು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂಪನಿಗಳು, ಕ್ಲಬ್‌ಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಚರ್ಚುಗಳಲ್ಲಿನ ಇತರ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಥವಾ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಬಳಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳು. ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಇದೂ ಸಹ ರಾಜಕೀಯದ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತಮ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಘಟಕದ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. ರಾಜಕೀಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ ಆದರೆ, ರಾಜಕೀಯವು ವಿಶಾಲವಾದುದಾಗಿದೆ. 'ರಾಜಕೀಯ' ಎಂಬ ಪದದ ಮೂಲವು ಗ್ರೀಕ್ ನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು ಇದರರ್ಥ 'ನಾಗರಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳು' ಎಂಬುದಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು' ಎಂಬ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಗಂಭೀರವಾದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮೂಲಭೂತ ರಾಜಕೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ನ್ಯಾಯ, ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯದ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ರಾಜಕೀಯವು ಮುಖ್ಯವಾದುದು, ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವು ಒಂದು ಗುಂಪು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಾವು ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರದಿದ್ದರೆ, ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಇತರ ಜನರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಭಾರತವು 1951 ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೊದಲ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು, ಇದು ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ ಗೆದ್ದಿತು, ನಂತರದ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು 1977 ರವರೆಗೂ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸಾಧಿಸಿತು.

ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯವು ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಭಾರತವು ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸತ್ತಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಗಣರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತವು ಉಭಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಎರಡು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳು. ಸಂವಿಧಾನವು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಕಠಿಣ ಮತ್ತು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ; ಅಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಾನೂನುಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕು.

ಭಾರತೀಯ ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ರಾಜ್ಯಸಭೆ (ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಮಿತಿ), ಮತ್ತು ಕೆಳಮನೆ, ಲೋಕಸಭೆ ಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಮೇಲ್ಮನೆ, ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಶಾಸಕಾಂಗದ ಒಂದು ನಿಬಂಧನೆ ಇದೆ. ಇಡೀ ಭಾರತದ ಜನರು. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನೇತೃತ್ವದ ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು, ಸಂವಿಧಾನದ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಂತರ-ರಾಜ್ಯ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು, ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಆದೇಶವು, ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ.

ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ (ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಹೊರತು) ಚುನಾವಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಕಡಿಮೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮತವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪಕ್ಷಗಳ ಮೂಲಕ ರಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ (ಲೋಕಸಭೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ). ಭಾರತವು 1951 ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು, ಇದು ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ ಗೆದ್ದಿತು, ಇದು 1977 ರವರೆಗೂ ನಂತರದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸಾಧಿಸಿತು, ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆಯಾಯಿತು. 1990 ರ ದಶಕವು ಒಂಟಿ-ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಏರಿಕೆ ಕಂಡಿತು. ಏಪ್ರಿಲ್ 2014

ರಿಂದ ಮೇ 2014 ರ ವರೆಗೆ ನಡೆಯಲಿರುವ 16 ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಂದಿದೆ. ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷವು ಬಹುಮತವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಆಡಳಿತದೊಂದಿಗೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಿಜವಾದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭಾರತವು ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಯ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಒಂದು ಸ್ಥಿರ ಸಮಾಜ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮವು ಅತ್ಯಂತ ರೋಚಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಂಗ್ರಾಮವು ರೋಚಕವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹೊಸಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವುದು, ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಆತ್ಮ ಬಲಿದಾನ ಇವುಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಾಢ್ಯವಾದ ಸಂಘಟನೆಯ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಹೇಗೆ ಜಯ ಗಳಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಭಾರತವು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂದರೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರವಲ್ಲ, ಸ್ವ-ನಿಯಂತ್ರತದಲ್ಲಿರುವುದು, ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಈಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀತಿಪೂರ್ಣದಿಂದ ನಡೆಯುವವನೇ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಆತ ಪರರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಸತ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಆತ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಯಾರ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳುವುದನೇ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಎಂದು ಗಾಂಧಿಯವರು ನಂಬಿದ್ದರು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎಂದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಅಳಲ್ಪಡುವ ತತ್ವ ಎಂದು. ಅದರ ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ (ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ) ಎಂದರೆ ಮತಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು, ದೇಶದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಲೂಟಿಮಾಡುವುದು, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ಯೆಜು / ಅಪರಾಧೀಕರಣ ಮಾಡುವುದು, ಅಮಾಯಕರನ್ನು ಶೋಷಿಸುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಕ್ರೆಟಿಸನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಆದರೂ ವಿಷವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಹಿಂದೆ ದೇಶದ ಮಾನ, ಮರ್ಯಾದೆ, ಘನತೆ, ಗೌರವ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೆ "ಬರ" ವಿರಲಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಆಗಿನ ಜನರು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ "ನಾನು" ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಈಗ "ನನಗಾಗಿ" ದೇಶ ಎನ್ನುವ ಭ್ರಷ್ಟರ ಸಂತತಿ ಹೆಚ್ಚಿ, ತನ್ನ ಅಸ್ತಿ, ಕುಟುಂಬಕ್ಕಾಗಿ, ಸಂವಿಧಾನದ ನೀತಿ-ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿ, ತಮಗೆ

ತೋರಿದಂತೆ ಕಾನೂನು ನೀತಿ ನಿಯಮ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ನಾಯಕರು ವೋಟ್‌ಬ್ಯಾಂಕುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭ ಗಿಟ್ಟಿಸುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ ಪಂಗಡವೆಂದು ಸಮಾಜ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ, ಅಸಹಾಯಕರ ಮೇಲೆ ಶೋಷಣೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-ಆರು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ

6.1 ಮತ ಸುಧಾರಣೆ

ಭಾರತವು 1976 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ 42 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದ ಜಾತ್ಯತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯವು ಸಮಾನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಉಪಖಂಡವು ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಗಳ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ; ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ, ಜೈನ ಮತ್ತು ಸಿಖ್ ಧರ್ಮ. ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಧರ್ಮವು ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ; ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಧರ್ಮದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದೆ. ವಾಯುವ್ಯ ಭಾರತವು ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆ ನಾಗರೀಕತೆಯ ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ನಾಗರೀಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇಂದು, ಜಾಗತಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಿಂದೂಗಳ 90% ನಷ್ಟು ಭಾಗವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿಂದೂ ಸಂತರು ಮತ್ತು ಜನ್ಮಸ್ಥಳಗಳಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿಂದೂ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿವೆ. ಅಲಹಾಬಾದ್ ಪ್ರಪಂಚದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳವಾದ ಕುಂಭ ಮೇಳವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹಿಂದೂಗಳು ಭಾರತದ ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳಾದ ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತಿಗಳ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ವಲಸಿಗರು ಹಿಂದೂ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಯೋಗ, ಧ್ಯಾನ, ಆಯುರ್ವೇದ ಔಷಧ, ಭವಿಷ್ಯಜ್ಞಾನ, ಕರ್ಮ, ಮತ್ತು ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಆಂದೋಲನ, ಬ್ರಹ್ಮ ಕುಮಾರಿಯರು, ಆನಂದ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಇತರ ಹಲವು ಹಿಂದೂ ಮೂಲದ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿದೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಗೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಣಾಮವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೆಚ್ಚು ದಂಗೆಯೆದ್ದರು. ಅವರು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ದಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯ ಮಾನವೀಯ ಆದರ್ಶಗಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮಾನ ಮೌಲ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಸುಮಾರು ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಕರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಚಳುವಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಹಿಂದುಳಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಗಳ ಅಸಮಾನತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಹಿಂದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಸವೆರ್‌ಂಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸೊಸೈಟಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಗಳು ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.

ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು-ಜೋಟಿಬಾ ಗೋವಿಂದ್ ಪುಲೆ, ಗೋಪಾಲ್ ಹರಿ ದೇಶ್‌ಮುಖ್, ಜಸ್ಟೀಸ್ ರನಾಡೆ, ಕೆ.ಟಿ ತೆಲಂಗ್, ಬಿ.ಎಂ. ಮಲಬಾರಿ, ಡಿ.ಕೆ. ಕರ್ವೆ, ಸಸಿಪದಾ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಪಾಲ್, ವೈರಸಲಿಂಗಂ, ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಗುರು, ಇ.ವಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಾಯರ್ ಮತ್ತು ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ 1919 ರ ನಂತರ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಚಾರಕವಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಲುಪಲು ಸುಧಾರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅವರು ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ನಾಟಕಗಳು, ಕವನಗಳು, ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು, ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಹರಡಲು ಸಿನೆಮಾವನ್ನು ಬಳಸಿದರು.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಜಾತ್ಯತೀತವಾದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಲ್ಲದ ಅನೇಕರು ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ, ಆಧುನಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಕøತಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿಹೊಂದಿಸಲು ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹೊಸದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದ ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಇದು ಸಮಾಜದ ಕೆಳಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿತು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೋಳವನ್ನು ಕ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿತು.ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸುಧಾರಕರ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಆದರ್ಶಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸ್ವೀಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳವಳಿಗಳು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು: ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಮೋಚನೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ; ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅಸ್ಪøಶ್ಯತೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆ.

6.2 ಜಾತೀಯತೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳವಳಿಯ ದಾಳಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂಗಳು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಜಾತಿಗಳಾಗಿ (ಜಾಟಿಸ್) ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿ ಅವನ ಜೀವನದ ದೊಡ್ಡ ಭಾಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನು ಯಾರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಅವನು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಅವರ ವೃತ್ತಿಜೀವನವು ಅವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಷ್ಠೆಗಳೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಶ್ರೇಣಿಯ ಕ್ರಮಾನುಗತವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಲ್ಯಾಡರ್ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಅಥವಾ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳು ಬಂದರು, ನಂತರ ಅವರು ಹಿಂದೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ 20% ರಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಹಲವಾರು ತೀವ್ರ ವಿಕಲಾಂಗತೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು, ಇದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವರ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಅಶುದ್ಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮೂಲವಾಗಿತ್ತು. ದೇಶದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ, ಅವರ ನೆರಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು, ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕಂಡಾಗ ಅಥವಾ ಕೇಳಿದಲ್ಲಿ ಅವರು ದೂರ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನ ಉಡುಗೆ, ಆಹಾರ, ವಾಸಸ್ಥಾನ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಯಿತು. ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಅವರು ನೀರು ಸೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಅವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿರುವ ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಅಂತಹ ಬಾವಿ ಅಥವಾ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಕೊಳಗಳು ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ ಕೊಳಕು ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಹಿಂದೂ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಥವಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಜಾತಿ ಹಿಂದೂಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪೋಲಿಸ್ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯದಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟವು.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು 'ಅಶುದ್ಧ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮೆನ್ಯುವಲ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಂತಹ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಲವಂತವಾಗಿ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕೆಡಿಸುವಿಕೆ, ಶೂ ತಯಾರಿಕೆ, ಮೃತ ದೇಹಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು, ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮ ತೆಗೆಯುವುದು, ಚರ್ಮದ ತೊಗಲುಗಳು ಮತ್ತು ಚರ್ಮ-ಭೂಮಿ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಬಾಡಿಗೆದಾರರು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಮಿಕರಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ

ಪದ್ಧತಿಯು ದುಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಕೇವಲ ಅವಮಾನಕರ ಮತ್ತು ಅಮಾನವೀಯವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಜನನದಿಂದ ಅಸಮಾನತೆಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ-ವಿರೋಧಿ ತತ್ವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿತ್ತು, ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಯೋಜನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಜನರನ್ನು ಹಲವಾರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿತು. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುನೈಟೆಡ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಹರಡುವಿಕೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿದೆ. ಮದುವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ಸಿಖ್ಖರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು, ಅವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಹಲವು ಪಡೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿತು, ಇದು ಕ್ರಮೇಣ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿತು. ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ರೈಲ್ವೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಸ್ಸುಗಳು, ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನಗರೀಕರಣದ ಪರಿಚಯವು ವಿಭಿನ್ನ ಜಾತಿಗಳ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದನ್ನು ಕಷ್ಟಕರಗೊಳಿಸಿತು.

ಆಧುನಿಕ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮವು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಹೊಸ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೆರೆಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಥವಾ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಚರ್ಮ ಅಥವಾ ಪಾದರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ವೈದ್ಯರಾಗಿ ಅಥವಾ ಸೈನಿಕರಾಗುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸ್ವತಃ ನಿರಾಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಉಚಿತ ಮಾರಾಟವು ಜಾತಿ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ನಡುವಿನ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕವು ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸಬಹುದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಲಾಭದ ಉದ್ದೇಶವೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆಡಳಿತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕಾನೂನಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು, ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯತ್ಗಳ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸೇವೆಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಹೊಸ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಾತ್ಯತೀತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಜಾತಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ತರ್ಕಬದ್ಧ ವಿಚಾರಗಳು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು, ಅವರು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಾಜ, ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಮಾಜ, ಆರ್ಯ ಸಮಾಜ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್, ಥಿಯೊಸೊಫಿಸ್ಟ್‌ಗಳು, ಸಮಾಜ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮತ್ತು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಸುಧಾರಕ ಸುಧಾರಕರು ಇದನ್ನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ಅವರು ಜಾತಿ (ಜಾತಿ) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದರು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಅವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಅಮಾನವೀಯ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು. ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರು ಘನತೆ ಮತ್ತು ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಬದುಕಲು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ಅರಿತುಕೊಂಡರು. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಜನತೆಯನ್ನು ವಿಭಜಿಸಲು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿ ವಿರೋಧಿಸಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ದೈತ್ಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಹೋರಾಟಗಳು ಜಾತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದವು.

6.3 ಸ್ತ್ರೀ ಜನೋದ್ಧಾರಣೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾದ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನುಗಳು ಪುರುಷರಿಗೆ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ-ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ರೈತರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿದೆ. ನಂತರದವರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪುರುಷರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಅವರು ಚಳುವಳಿಯ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ-ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅವರು ಪರ್ದಾಹ್ನನ್ನು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಮರುಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಪತ್ನಿಯರು ಮತ್ತು ತಾಯಂದಿರಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಗಳಿದರು, ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅವರ ಗಂಡಂದಿರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೃಹಿಣಿಯರು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಅವರ ಜನ್ಮಜಾತ ಪ್ರತಿಭೆ ಅಥವಾ ಬಯಕೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಹುಡುಕಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಅವರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಕೇವಲ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂದೂಗಳ ನಡುವೆ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಂಡತಿ ಹೊಂದಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಮುಸ್ಲಿಮರಲ್ಲಿ

ಬಹುಪಾಲು ಈ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೂಢಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ದೇಶದ ದೊಡ್ಡ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪರ್ದಾ ಹಿಂದೆ ವಾಸವಾಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಮುಂಚಿನ ಮದುವೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು, ಮತ್ತು ಎಂಟು ಅಥವಾ ಒಂಭತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ಮದುವೆಯಾದರು. ವಿಧವೆಯರು ಮರುಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನಿಬಂಧಿತ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಯಿತು. ದೇಶದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಭೀಕರವಾದ ಸತಿ ಅಥವಾ ವಿಚ್ಛೇದನಗಳ ಸ್ವಯಂ-ಉಲ್ಬಣವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕು ಇರಲಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಮದುವೆಯನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅವರು ಅನುಭವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಷ್ಟು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ; ಮತ್ತು ವಿಚ್ಛೇದನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಪತಿ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಸಮಾನತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ಭೀತಿಗೊಳಿಸುವ ವಿಚ್ಛೇದನ.ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಪುರುಷರ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಅಧೀನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಗೌರವದ ಬ್ಯಾಡ್ಜ್ ಎಂದು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಜಿಯ ಸುಲ್ತಾನ, ಚಂದ್ ಬೀಬಿ, ಅಥವಾ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿ ಹೋಳ್ಕರರ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾದರಿಗೆ ಅಪವಾದಗಳಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬದಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಾನವೀಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತಾವಾದಿ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರಿಸುಮಾರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪ್ರಬಲ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ಸುಧಾರಕರು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಆದರ್ಶಗಳಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು, ಆದರೆ ಇತರರು ನಿಜವಾದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ರೋಮ್ಯಾನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿದೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಹಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸುಧಾರಣೆ ಸಮಾಜಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹರಡಲು ಕಠಿಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು, ವಿಧವೆ ಮರುಹಂಚಿಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು, ವಿಧವೆಯರ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು, ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ

ಮದುವೆ ತಡೆಗಟ್ಟಲು, ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪರ್ದಾದಿಂದ ಹೊರತೆಗೆಯಲು, ಏಕಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಮಧ್ಯಮ-ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು.

1880 ರ ದಶಕದ ನಂತರ, ಡಫರೆನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು (ವೈಸ್ರಾಯ್ ಹೆಂಡತಿ ಲೇಡಿ ಡಫರೆನ್ ಹೆಸರನ್ನು ಇಡಲಾಯಿತು) ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ, ಆಧುನಿಕ ಔಷಧ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ವಿತರಣಾ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಗಾಮಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಮೋಚನೆಯ ಚಳುವಳಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಕ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಗಾಳದ ವಿಭಜನೆ ಮತ್ತು ಹೋಮ್ ರೂಲ್ ಆಂದೋಲನದ ವಿರುದ್ಧದ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾರಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. 1918 ರ ನಂತರ, ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರು, ವಿದೇಶಿ ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಖಾದಿಗಳನ್ನು ಹರಡಿದರು ಮತ್ತು ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋದರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಾಠಿ, ಕಣ್ಣೀರಿನ ಅನಿಲ ಮತ್ತು ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು , ಮತ್ತು ಶಾಸಕಾಂಗಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳೆಂದು ಸಹ ನಿಂತರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿತೆಯಾದ ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಹಲವಾರು ಮಹಿಳೆಯರು 1937 ರ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಚಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಸದೀಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರು. ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಪುರಸಭೆಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಇತರ ಅಂಗಗಳಾದರು. 1920 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಟ್ರೇಡ್ ಯುನಿಯನ್ ಮತ್ತು ಕಿಸಾನ್ ಚಳವಳಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಾಗ, ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರು.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂಶಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜೈಲುಗಳು ಮತ್ತು ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿದ್ದವರು ಕೆಳಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವರು ಮನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಗೊಂಬೆಯ ಜೀವನ ಅಥವಾ ಗುಲಾಮರ ಜೀವನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬಹುದು? ಅವರು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳೆಂದು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು.

ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ದೇಶದ ಮಹಿಳಾ ಚಳವಳಿಯ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. 1920 ರವರೆಗೆ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈಗ ತಿಳಿದಿರುವ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಮಹಿಳೆಯರು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಅವರು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು, 1927 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಹಿಳಾ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳು. ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 14 ಮತ್ತು 15 ರ ಲೇಖನಗಳು (1950) ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿದೆ. 1956 ರ ಹಿಂದೂ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಕಾಯಿದೆ ಮಗಳು ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಸಹ ಸಮಾನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. 1955 ರ ಹಿಂದೂ ಮದುವೆ ಆಕ್ಟ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮದುವೆ ವಿಸರ್ಜಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತು. ಪುರುಷರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಮೊನೊಗಮಿ ಸಹ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬೇಡಿಕೆ ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ ಕೂಡ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ದುಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವುದು. ಸಂವಿಧಾನದ ಡೈರೆಕ್ಟಿವ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ಸ್ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮನಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ವೇತನ ತತ್ವವನ್ನು ಇಡುತ್ತವೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಅನೇಕ ಗೋಚರ ಮತ್ತು ಅಗೋಚರ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಲಿಂಗಗಳ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿವೆ.

ಸರಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳುವಳಿಗಳು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ, ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ.

6.4 ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ

ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ವಯಕ್ತಿಕ ಬಲಿಪಶುಗಳು ವಧುಗಳೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂತೋಷವು ಆಕೆಯು ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತರುವ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಮೌಲ್ಯಯುತ ವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅದಾಗಿಯೂ ಅವರ ಭಾವನೆ, ಬಯಕೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವರು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ

ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದರೂ ಸಹ ಅವರು ಅನೇಕ ಭಾರಿ ವಂಚನೆ ಹಾಗೂ ಹತಾಶೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೂ ಸಹ ವಧುವು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಕಿರುಕುಳ ಹಾಗೂ ಅವಮಾನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

1870 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ, ಆಭರಣ, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ನಗದು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಉಡುಗೊರೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೇ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗಿಯ ಮದುವೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಧುವಿಗಾಗಿ ಆಕೆಯ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಇದನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ ಸರಕುಗಳು, ನಗದು ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಅಥವಾ ಚರಾಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆಯು ಭಾರತದ ಅಂಕುಡೊಂಕಾದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದ್ದಿತು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು, ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಎಂಬುದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮತ್ತು ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೆರವಾಗುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ವಧುವಿನ ಹೆತ್ತವರು ಅವಳ ಒಡಹುಟ್ಟುಗಳೂ ಕೂಡಾ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ಭಾಗವನ್ನು ನೀಡಲು ಹೇಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಹ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ವಧುವಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವರನಿಗೆ ಅಥವಾ ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಂಪತ್ತು ಹೆಂಡತಿಯ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಪತಿ ಅಥವಾ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆದಾಯವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿತು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಳ ಮೂಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಪೋಷಕರಿಂದ ಮದುವೆಯ ನಂತರ ವಧುವಿನ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.1792 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಫ್ರೆಂಚ್ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿ ಜೀನ್-ಆಂಟೋಯಿನ್ ಡುಬಾಯಿಸ್, ಮಾಲ್ಕೂಂ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ

ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಿಬಂಧನೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮಹಿಳೆಯರು ಯಾವುದೇ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದಾಗ, ಆಕೆಯ ಹೆತ್ತವರಿಂದ ಪಡೆದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪತ್ತು ಆಕೆಯ ಪತಿಗೆ ಸೇರಿತು ಮತ್ತು ಮರುಕ್ಷಣ, ಪತ್ನಿಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಪುರುಷ ಸಮಾಜದಿಂದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ದುರಾಡಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ, ಬಲಿಪಶುವಾದ ಮತ್ತು ದಮನಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದುರಾಡಳಿತದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದುರಾಸೆಯು ಪತಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಕುಟುಂಬವು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಬರುವ ವಧುವನ್ನು ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೂಲವಾಗಿ ನೋಡುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಪುರುಷ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಸಮಾಜವು ದುರಾಸೆಗೊಳಗಾಗಿ ವಧು ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಪೋಷಕರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಮದುವೆಯೆಂಬುದು ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಬಂದನವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಹೋಯಿತು. ಮದುವೆ ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಂಡಿತು. ಗಂಡು ಮಗು ಆದಾಯದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮೂಲವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಹೊರೆ ಎನ್ನುವ ಮಾನಸಿಕ ದುರ್ಭಾವನೆ ಆರಂಭವಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದು ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು, ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ ನಂತರ, 1956 ರವರೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಪೋಷಕರಿಂದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. 1956 ರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಿಂದೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನುಗಳು ತಾಯಿಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಆನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದ್ದವು.

ದಶಕಗಳವರೆಗೆ ಹೆಂಗಸರ ಮೇಲಿನ ಅಪಾರಾಧಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಭಾರತೀಯ ಕಾನೂನುಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಟೀಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾವುಗಳು ಮತ್ತು ಕೊಲೆಗಳು ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕಿರುಕುಳ ಕಾನೂನುಗಳು

ನಿಷ್ಕರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂದು ಅನೇಕ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಟೀಕಿಸಲು ಕಾನೂನುಗಳು ತುಂಬಾ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕಾನೂನುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಅವು ಪೋಲೀಸರು ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಬಂಧಿತ ಪ್ರಕರಣವೊಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು 10 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು, ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಹೊರಗಿನ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ, ವಧುವಿನ ಮೂಲಕ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದುರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಟೀಕೆಯೂ ಸಹ ಇದೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸೆಕ್ಷನ್ 498 ಎಬಿಸಿಬ ಪ್ರಕಾರ ಪೋಲೀಸರ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬಂಧನದಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರೇ ಕಾನೂನಿನ ದುರ್ಬಳಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. 2012 ರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕೈಮ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಬ್ಯೂರೋ ನ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 47,951 ಮಹಿಳೆಯರು ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 200,000 ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ 498 ಎ, ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾನ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ.

6.5 ಮಧ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ:

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಆತ್ಮಸಂಯಮ ಚಳುವಳಿ ಮಣಿಪುರದಂತೆ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಲ್ಕೊಹಾಲ್ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ಆತ್ಮಸಂಯಮದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಕೋರಿದರು. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಆತ್ಮಸಂಯಮ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಖಂಡರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಆಡಳಿತವು ಮಧ್ಯಪಾನದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1947 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಾಗ, "ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು."

ಮಧ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು:

1. ಯುವಜನರ ಚಟ - ಆಲ್ಕೊಹಾಲ್ ಮಿತಿಗಳ ನಿಷೇಧವು ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಆಲ್ಕೊಹಾಲ್ ವ್ಯಸನವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಸನವು ಅವರ ಉದ್ಯೋಗಗಳು, ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಅವರ

ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಜನರ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಬಹುದು.

2. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಜನರು ಮಧ್ಯಪಾನ ಸೇವನೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೂತ್ರಪಿಂಡಗಳು ಮತ್ತು ಯಕೃತ್ತನ್ನು ಹಾನಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

3. ಮಧ್ಯದ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ಹೆಚ್ಚಳದ ನಡುವೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಅಪರಾಧಗಳು, ಆಕ್ರಮಣ, ಮತ್ತು ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ನಡವಳಿಕೆಯು ಅಮಲೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

4. ಡ್ರಂಕ್ ಡೈವಿಂಗ್-ನಿಷೇಧವು ಕುಡಿಯುವ ಚಾಲನೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾರಣಗಳು ಮತ್ತು ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

5. ವೆಚ್ಚದ ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ ತುಂಬಾ ದುಬಾರಿ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ.

6. ಧರ್ಮ-ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ, ಮೋರ್ಮೊನಿಸಮ್, ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪೆಂಟೆಕೋಸ್ಟಲ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರಂತಹ ಕೆಲವು ಧರ್ಮಗಳು ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಧ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ವಯೋಮಿತಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪಾನದ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕಾನೂನುಗಳು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಿಹಾರ, ಗುಜರಾತ್, ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷದ್ವೀಪದ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ ಸೇವನೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಣಿಪುರದ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ ಮೇಲೆ ಭಾಗಶಃ ನಿಷೇಧವಿದೆ. ಆಲ್ ಇಂಡಿಯನ್ ರಾಜ್ಯಗಳು ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಅನುಮತಿಸುತ್ತವೆ ಆದರೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ, ಇದು ಪ್ರತಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ವಯಸ್ಸು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ಯುಕ್ತ ಪಾನೀಯಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಧ್ಯಪಾನಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಭಾರತದ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ, ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ

ಮಾಡಿರುವುದಲ್ಲದೇ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿಂಸಾಚಾರದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ಸಹ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿದೆ.

ಮಧ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಗುಂಪು ದರೋಡೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಗಲಭೆಗಳು, ಸಂಚಾರ ಅಪಘಾತಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಾಲು ಮತ್ತಿತರ ಹೈನುಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ, ದ್ವಿಚಕ್ರದ ವಾಹನಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಗಳ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮನೆಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಮಧ್ಯದ ಮಾರಾಟವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದಾಗ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನಗಳನ್ನು ಶುಷ್ಕ ದಿನಗಳು ಎಂದು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸವಗಳು / ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶುಷ್ಕ ದಿನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ ಡೇ (26 ಜನವರಿ), ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನ (ಆಗಸ್ಟ್ 15) ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ ಜಯಂತಿ (ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಜಾದಿನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಶುಷ್ಕ ದಿನಗಳು. ಶುಷ್ಕ ದಿನಗಳು ಮಧ್ಯಸಾರವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 5 ಸ್ಟಾರ್ ಹೋಟೆಲುಗಳು ಮಧ್ಯದ ಅಂಗಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಬಾರ್ಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಶುಷ್ಕ ದಿನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮತದಾನದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲೂ ಶುಷ್ಕ ದಿನಗಳು ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶುಷ್ಕ ದಿನಗಳು ಭಾರತದ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಮತದಾನ ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾನೂನಿನ ನಿಬಂಧಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪಾನದ ಬಳಕೆಯು ಕಳೆದ 20 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 55% ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಏಳನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯು ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಧ್ಯಪಾನ ಆಡಳಿತ ಕಾನೂನುಗಳು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯದ ಅಂಗಡಿಗಳು, ರೆಸ್ತಾರಂಟ್‌ಗಳು, ಹೋಟೆಲುಗಳು, ಬಾರ್‌ಗಳು, ಪಬ್‌ಗಳು, ಕ್ಲಬ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಡಿಸ್ಕೋಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯವನ್ನು ದಿನಸಿ, ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟೋರ್‌ಗಳು, ಔತಣಕೂಟಗಳು ಅಥವಾ ತೋಟದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ

ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದು. ಕೆಲವು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವಿಶೇಷ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕಡಲತೀರಗಳು ಮತ್ತು ದೋಣಿಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಸಾರವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ಯುಕ್ತ ಪಾನೀಯಗಳ ವಿತರಣೆಯು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಮಳಿಗೆಗಳಿಂದ ಬಿಯರ್ ಮತ್ತು ವೈನ್‌ಗಳ ಮನೆಯ ವಿತರಣೆ (ಹೋಮ್ ಡೆಲಿವರಿ) ಗೆ ಅನುಮತಿ ಇದೆ.

ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧವು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು, ರವಾನೆ ಮಾಡುವುದು, ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದು, ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು, ಖರೀದಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವುದು ಅಕ್ರಮ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿಷೇಧ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಬಹಳ ವಿವಾದಾತ್ಮಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ನಿಷೇಧದ ಅನುಕೂಲಗಳು ಮತ್ತು ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು ಎರಡೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಕನ್ನಡ

1. ಅಶೋಕ ಟಿ.ಪಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ
ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ, 1986
2. ಉಷಾ ಎಂ. ಭಾಷಾಂತರ ಪ್ರವೇಶಿಕೆ
ಇತಿಹಾಸ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಪರಿಭಾಷೆಗಳು
2014
3. ಕಾಶೀಕರ ಶ್ರೀಪತಿ ಜೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ
ಬೆಂಗಳೂರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ
ಬೆಂಗಳೂರು, 2005
4. ಗೋವಿಂದರಾಜು ಗಿರಡ್ಡಿ (ಸಂ) ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗಾತಿ
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು,
2010
5. ಚಂದ್ರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ(ಸಂ) ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ದುಡಿದ ಮಹನೀಯರು
ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಬೆಂಗಳೂರು, 2012
6. ಚನ್ನಬಸವಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯ ವಿಭಾಗಗಳು
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ, 2014
7. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಎಂ. ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

8. ಜಯರಾಂ ಎ.ಎಸ್. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಬೆಂಗಳೂರು, 1983
9. ಜವರೇಗೌಡ ದೇ.(ಪ್ರ.ಸಂ) ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂಪುಟ-1
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1969
10. ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಜಾಜಿ(ಅನು) ದೇವರ ರಾಜಕೀಯ ತತ್ತ್ವ
ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, 2014
11. ನಾಗಭೂಷಣ ಸಿ. ನುಡಿ ಪರಿಸರ
ಧಾತ್ರಿ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2011
12. ನಾಗೇಶ್ ಎಚ್.ವಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು, 1993
13. ನಾಯಕ ಜಿ.ಎಚ್. ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು, 2009
14. ಭಾರತಿ ಬಿ.ಆರ್. (ಸಂ) ಕೈದಾಳ
ಡಾ.ಕೆ.ಆರ್.ಗಣೇಶ ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು, 2012

15. ಮಣಿಪಾಲ ಆರ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಶಯ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸ
ಸಂಕ್ರಮಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 1988
16. ಮುತ್ತಣ್ಣ ಐ.ಮಾ 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ
ಕನ್ನಡ ನೇವೆ
1969
17. ಮುನಿಶಾಮಪ್ಪ ಎ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಳಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಕಾಲ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009.
18. ಮುರಿಗೆಪ್ಪ ಎಂ(ಸಂ) ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ಕೋಶ
ಸಂಪುಟ-1
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ, 2011
19. ಮುರಿಗೆಪ್ಪ ಎಂ(ಸಂ) ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ಕೋಶ
ಸಂಪುಟ-2
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ, 2011
20. ಯರವಿನತಲಿಮಠ ಸಿ.ಆರ್. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಾದರಿಗಳು
ಭಾಗ-2
ನ್ಯೂ ಏಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಕಲಬುರಗಿ, 2017
21. ಯರವಿನತಲಿಮಠ ಸಿ.ಆರ್. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಾದರಿಗಳು

ಭಾಗ-3

ನ್ಯೂ ಏಜ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಕಲಬುರಗಿ, 2017

22. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಎ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತತ್ವ ಪದಗಳು

ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಮೈಸೂರು, 2010

23. ರವಿ ಚಲವಾದಿ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘರ್ಷ

ದೇಶಿ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2009

24. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ಎಚ್.ಎಸ್.

ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ,

ಬೆಂಗಳೂರು, 2001

25. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಸಿ.ಎನ್.

ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆ

ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು

26. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಸಿ.ಎನ್.

ಭಾಷಾಂತರ : ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಹಾಗೂ ಅನ್ವಯಿಕ

ನೆಲೆಗಳು, 2015

27. ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಬರಗೂರು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣ

ಸಮತಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, 1981

28. ರಾಮಣ್ಣ ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ(ಸಂ)

ಫೀಟರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಐದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಲಾವಣಿಗಳು

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಮೈಸೂರು, 2001

29. ವೆಂಕಟೇಶ ಜಿ. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಪಾಕಳಿ
ಶಂಭಾ ವಿಚಾರ ವೇದಿಕೆ
ಬೆಂಗಳೂರು, 1994
30. ವೀರಣ್ಣ ಸಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ
ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 1983
31. ವೃಷಭೇಂದ್ರಚಾರ್ಯ ಎ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ತೆಲುಗು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ
ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಧಾರವಾರ, 1987
32. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ.ಎಸ್. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ
ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬೆಂಗಳೂರು, 1975
33. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಎಲ್.ಎಸ್.(ಸಂ) ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು, 1990
34. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಎಸ್.ವಿ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಹನೀಯರು
ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ & ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್
ಬೆಂಗಳೂರು, 2007
35. ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ ಎಚ್ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆಗಳು,
2011

36. ಸುಂದರಂ ಆರ್ವಿಯಸ್ ಸುಂದರ ಕೃತಿ ಸಂಪುಟ
ಸಂಪುಟ-1
ರಿಶಿ ಎಜೆನ್ಸೀಸ್, ಮೈಸೂರು, 2009
37. ಸುಂದರಂ ಆರ್ವಿಯಸ್ ಸುಂದರ ಕೃತಿ ಸಂಪುಟ
ಸಂಪುಟ-1
ರಿಶಿ ಎಜೆನ್ಸೀಸ್, ಮೈಸೂರು, 2009
38. ಸೋಮಶೇಖರ ಹಾಲತಿ ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ
ಹಿನ್ನೆಲೆ
ವಿಸ್ಮಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2007
39. ಸ್ವಾಮಿ ಬಿ.ಎನ್. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಚಯ
ನವೀನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1995
40. ಹನುಮಂತಯ್ಯ ಎಲ್. ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡಿಗ-ಕರ್ನಾಟಕ
ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಬೆಂಗಳೂರು, 2016
- ತೆಲುಗು
1. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಿ.ಆರ್. ಶೂದ್ರರು-ಆರ್ಯರು
ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2015
2. ಅಶೋಕ ಟಂಕನಾಲ(ಅನು) ಹಿಂದುವುಲು

ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2016

3. ಕನಕ ಮುಖರ್ಜಿ ಭಾರತ ದೇಶಂಲೋ ಸ್ತ್ರೀ ವಿಮುಕ್ತಿ

ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2009

4. ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಬೆಟಗೇರಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಜೀವನ

ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

5. ಕೃಷ್ಣಾರೆಡ್ಡಿ ಕೆ. ಸಮಗ್ರ ಭಾರತ ಚರಿತ್ರ - ಮಧ್ಯಯುಗಂ

ನವತೆಲಂಗಾಣ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್

ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2015

6. ಕೇಶವನಾರಾಯಣ ಬಿ. ಆಧುನಿಕ ಆಂಧ್ರ-ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ (1848-1919)

ಎಮೊಸ್ಮೊ ಬುಕ್ಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2016

7. ಝಾ ಡಿ.ಎನ್. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತ ದೇಶಂ

ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2011

8. ತಮಿಳು ಶೆಲ್ವನ್ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಂ ಓ ವೂಹಾ

ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2013

9. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಎಚ್. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

1985

10. ನಂಬೂದ್ರಿಪಾದ್ ಇ.ಎಂ.ಎಸ್. ಭಾರತ ದೇಶ ಚರಿತ್ರ

ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2015

11. ನಾಗರಾಜು ಪಾಪನಿ ಕುಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ-ಬಿ.ಸಿ.ಸಮಸ್ಯೆ

ಜಾಬಾಲಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2016

12. ಪದ್ಮರಾವು ಕತ್ತಿ ತೆಲುಗು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರ
ಲೋಕಾಯುತ ಪ್ರಚುರಣಲು, ಗುಂಟೂರು, 2016
13. ಪ್ರಭಾರ್ ಪಟ್ಟಾಯಕ್ ಪ್ರಪಂಚೀಕರಣ-ಭಾರತದೇಶಂ
ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2015
14. ರಣದೀಪ್ ಬಿ.ಟಿ. ಭಾರತ ದೇಶಂಲೋ ಜಾತುಲ ಸಮಸ್ಯೆ
ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2010
15. ರಾಜಮಲ್ಲ ರಾಮಚಂದ್ರರೆಡ್ಡಿ(ಅನು) ಆಂಧ್ರದೇಶಂಲೋ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಕೃತಶೋಧ್ಯಮಾಲು
ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2013
16. ವೆಂಕಟರಂಗಯ್ಯ ಎಂ. ಹಿಂದೂ ದೇಶ ಚರಿತ್ರ
ಎಮೊಸೊ ಬುಕ್ಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2015
17. ಹನುಮಂತರಾವು ಬಿ.ಎಸ್. ಆಂಧ್ರುಲ ಚರಿತ್ರ
ವಿಶಾಲಾಂಧ್ರ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2015
18. ಸಿ.ವಿ.ರಚನಲು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತಂಲೋ ಚಾರ್ವಾಕಂ
ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2015
19. ಸಿ.ವಿ.ರಚನಲು ಆಧುನಿಕ ಯುಗಂಲೋ ಕುಲವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2015
20. ಸಿ.ವಿ.ರಚನಲು ಭಾರತ ಜಾತಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಂ
ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2015
21. ಸುಮಿತ್ ಸರ್ಕಾರ್ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತ ದೇಶಂ
ಪ್ರಜಾಶಕ್ತಿ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್, 2010

